

CHRISTIANI SCHLEGELII /
DE

C E L L A

V E T E R I,

DITIONIS AC DIŒCE-
SEOS MISNENSIS INCLYTO
QUONDAM CISTERCIENSIS ORDI-
NIS MONASTERIO, AC ILLUSTRIS
MARCHIONUM MISNENSIVM
CONDITORIO

ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΙΟΝ

Monumentis quibusdam æri incis, Num-
mis, ac Sigillis illustratum.

PLINIUS.

*PULCHRUM IN PRIMIS, NON PATI OCCIDERE, QUIBUS
ÆTERNITAS DEBETUR.*

D R E S D E N,
Sumtibus JOH. JAC. WINCKLERI.

PER-ILLUSTRI AC GENEROSISSIMO

DOMINO

HEINRICO HILDE-
BRANDO AB EINSIEDEL,

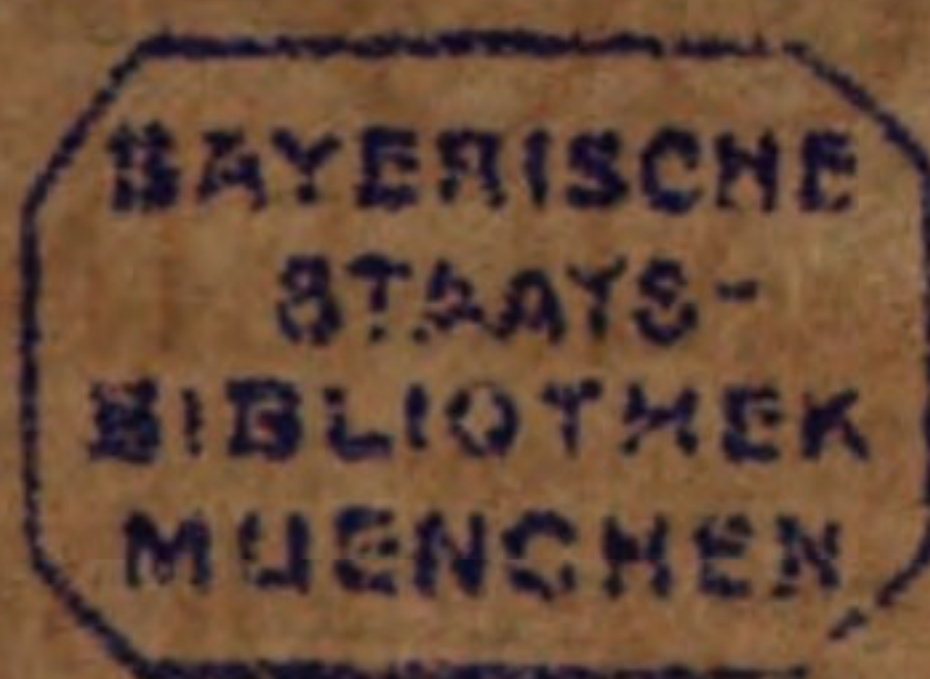
IN LUMPZIG ET HOHENKIRCHA
REGLÆ MAJESTATIS POLONICÆ AC ELECTORIS
SAXONIÆ, TUTORIS UTPOTE SUPERIORIS
EPISCOPATUS MERSEBURGENSIS,

Confiliario intimo, Episcopatus Mersebur-
gensis Cancellario splendidissimo, ac Statuum Pro-
vincialium Ducatus Altenburgensis Directori
gravissimo

Mecænati suo sumo,

PER-ILLUSTRIS DOMINE,

QUod rarius, & vix uni alterive in Familia, nobili-
iori quamvis, solet contingere, ut nempe vel
Reipublicæ Statorem, aut Herculem Musage-
tam ferat, id sane TUA Genti, PER-ILLU-
STRIS DOMINE, comprobante per aliquot Secula
experientia simul & invidia, toties accidit, ut istud ipsi
jam veluti proprium cum paucis admodum videatur.
Tot etenim TUA per Germaniam, quidni & Europam?
decantatissima Stirps in Ecclesiæ purioris augmentum,
Religionis stabilimentum, Electoratus, Ducatusque Sa-
xonici splendorem, Reipublicæ commodum, Germaniæ
tranquillatem, Seculi gloriam protrudit Germina, ut ha-
beat Misnica Nobilitas, quibus se jactare possit, ac extera-
rum Gentium floribus cum fiducia victoriæ opponere. Ob-
versantur etenim oculis, ac tantum non mentis præstrin-
gunt

gunt aciem Hildebrandi Einsidelii, Equitis, fides, summaque dexteritas, qua Principibus Juventutis, Friderici Bellicosi, Electoris, Illustrissimæ Spei præfectus, ita eam ad Decus Gentis Excelsæ, Provinciæque lætitiæ formavit, ut hodie Saxonia æternas adhuc ipsi debeat gratias, remuneratus etiam, dum viveret, à Friderico ipso Pacifico, filio gratisimo, non solum Consiliarii, sed superioris Aulæ Mareschalli quoque dignitate ex merito. Subeunt memoriam Heinrici Einsidelii, Equitis, Ernesti Electoris, ac Alberti, Ducum Saxoniae, sanctioris Consilii Administris, magna eximiaque in Rempublicam merita, cujus tanta apud ipsos fuit authoritas, ut ejus etiam effato Saxonicarum terrarum steterit divisio. Succurrunt, & nulla unquam temporis delebit oblivio curas illas atque labores, quos in Religionis negotio non solum imponi sibi passus est, sed ex voto etiam omnium, quorum intererat, exantlavit Henricus Hildebrandus ab Einsiedel, in Genantstein & Priesnitz, quinque Electoribus ac Ducibus Saxoniae à consiliis, Megalanthro nostro Luthero, Melanchthoni ac Spalatino familiarissimus. Æternis præterea jam monumentis celebratus est, & futura etiam, si quæ erit, loquetur posteritas magnum illum pietatis religionisque Zelum, quem Abrahamus ab Einsiedel in Scharffenstein, cujus consiliis non solum Fridericus Sapiens & Johannes, fratres Electores, sed & Georgius & Henricus Duces fratres, Mauritius denique & ipse Augustus, utrique rursus Electores Saxoniae, insigni suo cum emolumento usi sunt, ostendit, dum in Comitibus Wormatiensibus tertius post Lutherum stetit, & rerum, quæ agerentur, spectator attentus, & consiliorum moderator prudentissimus. Nec dum excidit animis, excidetque unquam arduum illud Visitationis Ecclesiarum Misnicarum negotium, quod Ecclesiae boni ergo jussu Principis Henricus & Hauboldus ab Einsiedel susceperunt, feliciterque

que cum cæteris perfecerunt. Et, quem latent aeterna illa nomina Heinrici, Abrahami, Heinrici Hildebrandi, Cunradi, ac Hauboldi ab Einsiedel, qui summa fide summaque religione felicitatis publicæ Statores superiori Seculo sese per omnem vitam exhibuerunt?

Sed cum res exemplis agatur, adeo illorum copia me obrui video, ut credam, diem potius mihi defectuum, quam illorum seriem, quæ tamen Tu omnia tam exacte refers, atque exprimis singula, ut illorum Compendium jure omni dici merearis. Sive enim summum Tuum pietatis studium, ardentissimumque Religionis Zelum cogito; sive perfectam Juris scientiam, maximamque Tuam æqui justique tenacitatem respicio; sive amorem Tuum singularem in Studia humaniora attendo, Historiam præterea, & Numismata, quæ Serenissimæ Saxonicae præprimis Gentis cum selectu conquista non tam in manu, quam in mente circumfers, ac prisca præsentisque ævi ideam honestæ animi voluptatis ergo exinde Tibi formasti; sive denique incredibilem TUAM humanitatem, qua TUOS Clientes non tam afficere assoles, quam mirifice reficere, contemplor; nullum invenio quem Tibi anteponam, plures vero, quos antecellis; imo illum TE potius simul & deprehendo, quem sequantur sapientiores, quem diligant probi bonique omnes, quem laudent præsentes, admirentur posteræ. Sed quid notissima decanto, & de animo mihi bene cupiente certus, quod in magna felicitatis meæ parte ponendum habeo, viam ad eundem mihi sterno, unice potius, TE, PER-ILLUSTRIS DOMINE, ea, quæ par est, animi observantia rogans, velis hoc de Cella veteri & Serenissimorum Marchionum, quorum Serenissimæ Posteritati TUÆ curæ TUAq; consilia sunt dicata, quondam Conditorio, ἀποσπασμάτων, illorumque & nummos, & Mo-

& Monumenta , & dies emortuales rectius constitutos
exhibens , quibus TE & aliquo modo delectari novi ,
nonnisi devotissimi , ac pro tot exhibitis benevolentiae
signis obstrictissimi animi documentum interpretari.
Ita vale ex voto, Mecænas maxime, & res TUAS in gau-
dium Principum, ac Subditorum salutem , quod facis,
administra, siquemerebor, in posterum & porro in de-
votissimorum TUORUM Clientum cera me hæerere
patere. Dabam ex Museo D. 5. Octobr.
M DCC III.

§. I.

DE Cella veteri peculiari hoc Scripto ut agam exquisitius, & Monasterii istius dignitas, quam olim præ se tulit, & Abbatum splendor, dudum ignorantiae nebulis obscuratus, & Monachorum, quos antiquo tempore aluit, fama, hodiernum sepulta, & descriptio ejusdem qualiscunque ab omnibus, qui alias Monasteriologia ex instituto tradiderunt, nescio ex qua causa, quo ve casu, omissa penitus atque neglecta, & tandem ejusdem rudum curatior intuitus atque contemplatio me impulserunt.

Non est, ut de prioribus, quæ me ad hoc tentandum movere, hic agam fusius, cum id in subsequentibus alias ad oculum pateat. Quoad duo posteriora vero Te, *Benevole Lector*, non ignorare volo, hujus Monasterii expositionem neque *Hermannum Bruschi* tum in *Monasteriologia sua* satis alias ampla, annoq; 1550. Ingolstadii primum edita, & dehinc anno 1682. Sultzbachii recusa; tum in *Supplemento suo*, sive *Gasparris Bruschi Centuria 2. Monasteriorum & Episcopatum Germaniae*, quam ex Autoris autographo, in Vindobonensi Bibliotheca asservato, *Daniel Nesselius*, Consiliarius olim Cæsareus & Bibliothecarius Vindobonensis celeberrimus Vindobonæ anno 1692. in lucem emisit; neque *Gabrielem Bucelinum* in *Germania Sancta* operosissimè confecta, tradidisse; neque alium
A quem.

quemquam hactenus singulari opera, quoad ego quidem scio, fuisse adgressum. Dudum equidem est, quod *Antonius Weckius*, Secretarius quondam rerum Imperialium, & Archivarius Electoralis, non solum Electori suo, sed & Patriæ amatoribus *editionem Chronici Cellensis*, quod singulari à se studio confectum affirmavit, promiserit; sed cum *Mecænas* & *Maro* juxta tritum, diem suum jam diu obierint, & hæcce ejus opella inter emortuas censenda erit. Salivam non minus movit deliciarum harum cupidis vir humaniora doctissimus, & patriæ, si quisquam, amantissimus, *L. Joachimus Fellerus* in *Cygnis* suis quasimodogenitis, inter alia ita ibidem lit. B. 2. scribens: *Sed de hoc Cellensi Cœnobio alio cum Deo tempore.* Cum enim Bibliotheca ejus (*Monasterii Cellensis*) in *Paulinam nostram* translata cum aliis fuerit, non pauca de ortu & incrementis ejus excutere mihi licuit, quæ evulgare aliquando ad historiam *Misniæ* locupletandam atque illustrandam constitui. Illo vero etiam aliquot jam ante annos è vivis erepto, collectaneisque ejusdem forte dissipatis, quid inde sperandum restet, facile videt quilibet. Comperio etiam, *Jacobum Thomasium*, insigne *Philuræ* suæ quondam decus, aliquando agitasse animo *Cœnobii vetero-Cellensis* *historiæ* editionem, sed nescio quibus de causis sufflaminatam. Prostat quidem, ne & hoc quoque hic reticeam, sub nomine *Chronici vetero-Cellensis Libellus*; ast præterquam quod ille tantum manuscriptus extat, isque a me visus manu ipsius *Fabricii* descriptus erat, qui & eodem in suis *Originibus Saxonis* & *Annalibus Misnensibus* usus est, sæpiusque illi, perinde ac *Georgio Spalatino*, (in *Chronico suo Saxonico* p. m. 624. edit. 1. Hortled.) *Petro Albino*, & *Laurentio Peccensteinio* in frontispiciis suorum *Chronicorum* laudatus est, atque, ut exindereor, ad *Archivum Electorale* sine dubio spectat, nihil præterea, fere continet, quod singulariter ad descriptionem hujus *Cœnobii* pertineat, adeoque nomen saltem, *Fabricii* judicio, in præfatione, qua novam *Epitomes Siffredi, Presbyteri Misnensis*, editionem ornavit, *Chronici Cellensis* ex eo obtinet, quod a *Monacho Cellensi* quondam ex *Conrado*, *Presbytero Lauterbergio*, magna ex parte, aliisque forte, fuerit compilatus, attestantibus idem quoque *Madero* in præfat. *Chron. montis fereni*, Lit. d. 3. b. & *Albino* in *Chronico suo Metallico* p. 10. Dicitur denique, a *Monacho quodam Cellensi* in peculiare

culiare volumen congesta fuisse omnia & singula Cœnobij illius Diplomata & Privilegia ex ipso Archivo, quod *Andrea Möllero* quoque ad Chronici Fribergensis elaborationem, & *Georgio Fabricio* ad conficiendas suas Origines Saxonicas, (qui & toties in illis ad monumenta *Vetero-Cellensia* provocat) communicatum, supraque laudato *Antonio Weckio* & visum & lectum fuit, idemque hodie inter cimelia Archivi Electoralis asservari perhibetur, de quo vero plura hic commemorare nihil attinet. Ad accuratorem vero hujus ipsius Monasterii perlustrationem, ut ad alterum quoque, de quo hic mihi dicendum erat, perveniam, occasio fuit, dum ante sex quasi annos a Per illustri atque Excellentissimo Heroë, *Johanne Adolpho ab Haugwitz*, Mecenate studiorum meorum summo, Cellam mitterer, ad procurandam accuratorem delineationem quatuor illorum *Marchionum Misniæ Monumentorum*, quæ adhuc deerant, & Cellense Conditorium asservabat, *Ottonis* scilicet *Divitis*, ejusdemque Illustriss. uxoris, *Hedwigis*, ex Alberto Urso, Marchione Brandenburgensi, natæ, *Dieterici* afflicti & *Alberti* superbi, *Ottonis* jam dicti, & fundatoris hujus Cœnobii, filiorum. Ibi cum alias mihi esset commorandum, & tantundem temporis, donec absolvisset illa pictor, subsistendum, tantum venerandæ illius Cœnobii antiquitati indulgens, singula, quæ ibidem a curioso poterant observari, seorsim perlustravi, nihil tamen præter vestigia cultus illius religiosi, verius an superstitiosi, deletam rerum earum, quas antiqui, Scriptores memorant, memoriam, nonnulla splendidi ibidem quondam Templi rudera, & pauca ædificia ex ruinis residua, in usus tamen alios jam dudum (si excipias Sacellum a *Job. Georgio II.* æternæ & felicitis memoriæ Electore Saxonix, Patriæque vere Patre, pietate in venerandos Majorum suorum cineres ducto, ex fundamentis excitatum, in quo hæc ipsa modo memorata monumenta etiam hodie adhuc visuntur) conversa omnia inveni. Cum ergo oblitteratam prope memoriam tam illustris, & si *sereni montis*, prope *Halam Saxonum*, non attendas, antiquissimi *Marchionum Misniæ conditorij*, tam incluti quondam Cœnobij, aliorumque virorum, qui in illo, vel ex eodem inclaruere, deprehenderem, neque volam nec vestigium, quod ajunt inscriptionum in templo majori, pristino ævo visendorum, hodie amplius existare animadvertere-

rem, in animum sumsi, ea, quæ ex Auctorum veterum æquè ac recentiorum lectione, amicorumque quorundam benevola communicatione mihi de eodem innotuere, itemque illas Inscriptiones, quas superiori seculo *Georgius Fabricius* adhuc in eodem legit, & fideliter descripsit, (quas cum aliis & præcipue *Misnensibus* singulari fortuna non ita pridem in manus meas venisse, gaudeo) cum B. Lectore communicare, spe non dubia fretus, illum hic uno complexu accepturum, quod frustra in multis excusis quæsierit autoribus, atque exinde hoc quale quale æqui bonique consulturum, ac non nisi pro *Supplemento Bruscbiano* qualicunque, perinde ac illud, quod sex ante annos de nobili quondam *Salfeldensi*, *Benedictini Ordinis*, *Abbatia*, *Salfeldensium* nummorum occasione, commentatus sum, reputaturum. Sique hæc non displicuisse Benevolo Lectori animadvertero, spondeo, me eadem via per plures & *Misnensium* & *Thuringicorum Monasteriorum* historias iturum & quicquid mihi de iisdem constiterit, lubentissime in posterum cum ipso communicaturum.

§. 2.

Unde hoc Monasterium appellationem **Veteris Cellæ** traxerit, est in propatulo, cum vox **Cella** communiter Monachorum receptaculum denotare soleat; **Veteris** vero cur acceperit, exinde credo esse, quo rectius distingueretur a nova, ab Henrico Illustri, Marchione *Misnensi*, ad *Oderam* in *Lusatia inferiori* *Gubenam* prope erecta; atque adeo hoc vocis eidem postliminio, & ex illo tempore saltem, quo posterior hæc fuit condita, adhæsisse credendum est facile.

Ita *Turboltum*, in Comitatu *Flandriæ*, Ecclesiæ dehinc *Hamburgensi* a *Ludovico Imperatore* donatum. *Abbatiam Eresbergensem*, *Monasterium Meppense*, *Visbeccense*, *Reinharsdornense*, longèq; plura alia, quæ studio silentio transmittō, opulenta, amplissimaque Monasteria Cellas cellulasq; olim in literis foundationum fuisse appellatas, pluribus exponit *Nobiliss. Paullini* in Decreto *Augustæ Synodi Moguntinæ*.
sub

7

sub Luitberto Archiepiscopo an. 888. convocata, doctissimis discursibus & antiquitalibus illustrato p. 519. - 527. Atque ejusmodi monachorum receptaculum & Cellam nostram notare, indeque nomen sortitam esse suum, ad stipulantem, præter plures alios, habeo Georgium Agricola, & ex hoc referentem Petrum Albinum in Chronico Misnensi Tit. 22. p. 293. Ut non satis propterea mirari queam, quid Erasmo Stelle, Viro cæteroquin doctissimo, in mentem venerit, denominationem hujus Monasterii a *Celmanticis* populis accersenti, & ita subjicienti: *Nam huic Nomenclature locus Cœnobio insignis in hac Regione, Cella vocitatus, ad stipulatur. Novam vero Cellam Ordinis Cisterciensis circa annum 1280. Henrico illustri origines debere, hoc clarescit ex Monachi Pirnensis verbis, ita de excidio simul ejusdem pro seculi more & religionis Zelo scribentis: Cella/ die neue Zell genant/ ein Kloster Cistercier (Cistercienser) Ordens bey Guben in Nieder-Lausnitz/ das blünderten und verbrantē (an. MCCCCXXX) die Hussitischen Reher/ stümmelten die Mönche/ hūben Miler/ Hände und Füße abe/ und köreten das Kloster von Grund umb; Et Scriptura veteri, a Fabricio Cellæ reperta: Iste Henricus, Theoderici filius, fundavit novam Cellam, & Nemtschin, in veteri Cella sepultus. Confer Andree Molleri Chronici Friberg. Annales p. 2. & Bucclinum Tom. I. Germ. Sacrae p. 22. qui explicatius de illa ita: Cella Nova, inclytum Lusatiae Cœnobium, quod A. C. 1280. Henricus, Marchio Misnie & Lusatiae, condidit, & Principe liberalitate dotavit. Confer Fabric. Orig. Sax. p. 586. Reusn. Stem. Sax. p. 33. Peckenstein Theatrum Sax. p. 21. Weckii Chron. Dresd. p. 106. 107. Sagittarii Historiam Lusatiae §. 47. Cutsenii Saxoniam Catholicam p. 183. Layritzii Palmetum p. 211. Simpliciter vero & absq. addito Cellam primum vocatum hoc ipsum fuisse Monasterium, vel ex Chronici Montis Sereni verbis p. 54. tantum probasse sufficiat: In Ecclesia Cisterciensis ordinis, cujus ipse (Otto) fundator fuit, quæ Cella dicitur, sepulturam accepit.*

§. 3.

Distinguendum vero hoc ipsum **Veteris Cellæ** Monasterium est ab aliis ejusdem nominis, quæ olim in Misnia, Thuringia, atq; Franconia & fortè alibi etiam inclaruere.

Haud procul enim ab hoc ipso nostro Monasterio in silva ver-
sus *Siebenlehn* alia adhuc *Veteris Cella*, *Monialium Cisterciensis Ordinis*
Monasterij, rudera superant, ex quo *Cænobio ductus subterraneus*, siue
cuniculus calce lapidibusq; firmatus tres ulnas latus quatuorq; altus ad no-
strum Monasterium exstare perhibetur, pietatis, si est, probitatis, vitæque
innocentissime olim actæ Pontificiæ argumentum indubium; quod
& *Job. Conradus Knauthius*, Amicus meus suavissimus, in prodromo
Misniæ p. 300. tangit. De alio ergo adhuc *Cænobio* ejusdem
quidem nominis intelligenda sunt *Gabrielis Bucelini* verba, Tom. I.
German. Sanctæ p. 88: *Veteris Cella Benedictini Ordinis Virginum Nobi-*
lissimarum Cænobium, quod ante annos mille, salutis scilicet partæ 635. *S. Bil-*
bildis cum Sigeberti, Episcopi *Moguntinensis*, avunculi sui consilio, condidit.
In quo præter alias reliquias asservatur *Sudarium Christi*, quod annis singulis
postridie *Paschatis* ex ambone quodam, prælucentibus facibus, a Reverendiss.
D. *Suffraganeo* explicatur, & monstratur populo, dum simul canit: *Dic*
nobis nobis Maria, quid vidisti in via? *Sudarium & vestes &c.* Alias
dehinc veteres cellas *Thuringia* nostra ostendit; *Benedictini Ordinis*
scilicet unam, ad *Blanckenburgum & Königseham* ante *Silvam Thuringi-*
cam sitam, vulgo *Cellam Paullinam* dictam, a *Paulina*, *Morichonis*,
celebrioris in Regis *Henrici* aula dapiferi, ut volunt, vidua ibidem
sepulta, & filio, *Wernhero*, anno 1106. *Paschali* Papa pedum tenente,
ac *Sizone Comite* terram hanc *Schwarzburgicam* possidente, fun-
datam, cujus natales *Autor Anonymus* prodit, a *Joachimo Johanne*
Madero ad calcem *Chronici montis fereni* editus, p. 278. atque his
verbis: *Paulina nobilissima & devotissima femina*, imo & *vita sanctimonia*,
præclarissima, quæ etiam angelo nunciante concepta legitur. Hæc in omni
virtutum flore & Dei amore proficiens, ter in vita personaliter *Romam*
petiit, & *Apostolorum limina* devotissime adiit, visitavitq;: ibiq; a *Summo*
Pontifice Paschali confirmationem *Monasterij sui Cella Pauline*, quod in
Thuringia saltu fundaverat, impetravit. *Bulla Papalis*, quam vide, data
est anno Domini *MCXIII. VII. Kal. Septembris*, *Indictione octava*.
Sed *Bulla*, ad quam hic provocat, ibidem non est addita. Illud vero
diploma, quod *Henricus V. Imperator* anno 1114. *Erffurdie* huic Mo-
nasterio concessit, cum nuper in manus meas venerit, alibi, additis
ejus *Abbatibus*, luci exponam publicæ, multis rebus memorabilibus
distin-

distinctum. Meminit & ejus Bucelinus Tom. I. Germaniæ Sacra
 pag. 22. his verbis: *Cella Paulina, Ordinis Benedictini in Saxonia (rectius
 Thuringia) Monasterium, in Diœcesi Moguntina situm, cujus Abbas fuit
 Gerungus, Hirsaugia postulatus, quod B. Paulina S. fœmina condidit, ibidem
 sepulta.* Videatur Trithemius Chron. Hirsaugiensi, & Monachus
 Pirnensis, cujus inter alia hæc verba: Und ein Closter in Düringen
 ben Rünigensehe und Blanckenburg/vor dem Düringer-Wald/ Be-
 nedicter-Ordens (oder Salza und Ilmenawe) hat hohe steinerne
 Stüle/ salvon Paulina gestiff seyn/ der halb Paul - Zella genant.
 De qua Cella Paull. Andreas Toppius in Historia Rudolstadtensi sub titulo
 Königseha & D. Justus Soffingius in rebus gestis seculi XI. p. 129. evolui
 poterunt. Aliud quoque monasterium esse reor inter Saltzam &
 Ilmenaviam hujus nominis, de quo modo Pirnensem audivimus;
 aliudque iterum ad Querfurtum, quod Monachus Pirnensis exponit
 his verbis: Cella ein Closter zwischen Eysloven und Querfort vor
 dem Harz/ Benedicter-Ordens. Sed diversam rursus a memoratis
 Cellam tum Franconia prope Sulam, tum Thuringia ostendat vulgo
 Probstzelle dictam, supra Salsfeldiam Urbem, prope Gräffenthalium inter
 Gelizium & Lichtendannam pagos sitam, non ignobile olim Monaste-
 rium, sed reformationis tempore una cum aliis in Præfecturæ for-
 mam redactum; quæ ipsa præfectura Johanni Friderico, Electori Sa-
 xoniæ, possessa, ab hoc in filium, Joh. Wilhelmum, transmissa est, divi-
 sioneque terrarum an. 1603. instituta, Friderici Wilhelmi, Admini-
 stratoris Electoratus Saxonici, Filiis Altenburgensis Lineæ, cessit, & ab his
 ad Duces Gothanæ Lineæ, primoq; ad Ducem Albertum, ac dehinc Johan-
 nem Ernestum, feliciter nunc Salsfeldie regentem, anno 1681. pervenit.
 Videantur Mulleri Annales Sax. p. 233. 536. & 542. Illud deniq; Mo-
 nasterium, quod Franconia olim aluit duplex fuit aliud Cella superior,
 aliud inferior, ex traditione ejusdem Monachi scribentis: Unde Zella
 ein Closter/eines das Ober/das and re das Urter C Zella eygenamt (in
 Francken worden beyde MCCCCXXIII. von den auffrührischen
 Pawren gebündert. Clarius hæc tradentem audiemus Gabr. Bu-
 celinum Tomo I. Germaniæ Sacra p. 22: Cella Dei superior (St. Ottes
 Zell) insigne ordinis Præmonstratensis in Francia Orientali ad Manum,
 diœceseos Herbipolensis, Cænobium, ab ipso ordinis illius conditore S. Norberto
 funda-

fundatum, ab Embricone Episcopo locupletatum A. C. 1128. Hujus Monasterii Abbates Bruschius Monasteriol. p. 125. breviter recenset, itemque Bucelinus Part. II. Germaniæ Sacræ p. 160. Cella vero Dei inferior e regione superioris, haud procul ab altera Mœni ripa, pro virginibus ordinis Præmonstratensis conditum Cœnobium, in quo Pincerna de Rosberg sepulturam elegere. Postero vero tempore feminis viri religiosi succedere, inquit de eadem rursus Bucelinus Parte II. Germ. Sacræ p. 160. atque simul Catalogum hujus monasterii Abbatissarum subnectit, quod & fecit Gaspar Bruschius in Monasteriol. p. 128. Tres præterea sunt Celle Mariæ, una Ordinis Benedictini egregium cœnobium olim, Elsenfense, sive Eltersdorffense dictum, in Diœcesi Lubecensi situm, quod A. C. 1468. congregationi Bursfeldensi se junxit. Altera, referente Bucelino, in finibus Styriæ est cœnobium, diœceseos Passapiensis, haud procula finibus Austriæ inferioris, incredibili peregrinorum concursu pene quotidie frequentatum, non minoris ferme famæ ac efficaciam, quam ipsa Lauretana, & membrum est Lambertini Cœnobij; de qua fusius Bucelinus Part. 3. Germaniæ Sacræ p. 52. Tertia Benedicti Ordinis visitur, duobus infra Ratisbonam milliariibus, quæ Priores olim saltem aluit, hodie Abbates ab anno 1400. Celle Monachorum (Münchzell) appellatione olim quoque inclauit illud Monasterium, quod hodie Ethonis celebre est, (Etten-Münster magnificum alias, & anno Christi 700. a Wiggero quodam, seu Wigerno, Monacho, Argentinenfi postea Episcopo, conditum, & Cella Monachorum appellatum, quod dehinc Etho, Habsburgi Comes, & ipse Argentina Episcopus, qui sub A. C. 773. obiit, restauravit. Bucelinus Germ. Sacr. T. 1. p. 22. & Gasp. Brusch. Monasteriol. p. 129. Ut taceam Cellam Apostolorum, vulgo S. Chisleni, Benedictini Ordinis in Belgio Monasterium, de cujus fundatione fusius agit Bucelinus T. 3. Germaniæ Sacræ p. 52. Cellam præterea Principum, Cisterciensis Ordinis Cœnobium, medio fere itinere inter Alderspachium & Patuviam in inferiori Bavaria sitam, de quo Daniel Nesselius in Supplemento Bruschianno p. 85. fusius; Cellam denique B. Virginis in Schofflocensi nemore, ad quartam milliariis partem a Danubio, duobusque milliariibus infra Ratisbonam sub adusti montis arce jacentem, cujus origines itidem laudatus Nesselius in Supplemento Bruschiano p. 1. attulit, & forte plures

9

plures alias brevitatis ergo hic studio silentii sipario involven-
das.

§. 4.

Illud autem, de quo in posterum nobis erit sermo, Monasterium, in plaga Meridionali Marchionatus Misnensis ad Muldam Orientalem, illud prope tangentem, in silva & Burgwardo Mochowe situm est, & olim ad Daleminciam pertinuit, uno milliari à Roswino, duobus à Wilsdorffio, tribus à Friberga, quatuor Dresda distans.

Hoc, quod diximus, ex ipsa Imperatoria Friderici I. confirmatione, anno MCLXII. data, quam infra totam afferemus, dispalescit, in qua inter alia & hæc: *ut Abbatiam illam, quam ipse predictus Marchio (Otto) in Marchia sua instituit, & construxit, auctoritate nostra liberam redderemus, & ut octingentos mansos, qui Franconica lingua Lehen appellantur, in Provincia, quæ dicitur Dalminze, in Episcopatu Missinensi predictæ Abbatiæ conferremus &c.* Reliqua ex chartis chorographi-
cis, & oculari inspectione constant.

§. 5.

Hic loci Otto, Misnensis Marchio, cognomine dives, gratum quid Deo factururus, animæq; salutem meritis bonorum operum ex vana persuasione, solícite a Monachis hominum mentibus tunc instillata, quæsiturus, uxorisque insuper suæ Hedwigis, quæ odium occultum erga Montis sereni Coenobium, multis egregiisque redditibus alias ab Ottone, marito, locupletatum, quod filii sui aliquando in illo ipso non futuri essent Advocati, conceperat, desiderium impleturus, anno MCLXII. die XII. Martii in honorem B. Mariæ virginis & S. Johannis Evangelistæ fundavit Abbatiam, Monachosque eiusdem Regulæ S. Benedicti adstrixit, & ad normam fratrum Cisterciensium, tunc celeberrimi nominis Monachorum, vivere, iurisdictio-
nique Episcopi Misnensis subditos esse voluit, sibi vero

fuisque successoribus ut semper sint huius Abbatiae Advocati, reservato, ipsis verò Monachis ut ex se Abbatem, quem omnium optimum censerent, eligerent, iure concesso, ac dehinc à Friderico Cæsare confirmato.

Pietatis in superstitionem deflexæ infinita fere documenta frequentior fundarionum sacrarum ædium lectio subministrat, quibus & iure quodam suo præsens, quod proxime hic dabimus, non inelegans specimen adnumeramus. Quid enim frequentius istis formulis, non vivistantum, sed & mortuis auxilium conciliari austerioris vitæ exercitiis posse, inferentibus: *pro salute animæ nostræ, pro remedio animæ nostræ, pro anima illius, pro parentum nostrorum requie, ob spem retributionis æternæ, in remissionem peccatorum nostrorum, pro redemptione animarum carorum nostrorum, ut orationum omnium participium, habeamus, intuitu divinæ & æternæ remunerationis, & ob salutarem & perpetuam animæ nostræ memoriam, pro nostra omniumq; antecessorum nostrorum salute, & qui huius generis alii solent esse flosculi. Alii equidem modi bona exercendi opera & tunc quoq; non ignorabantur, sed hic præ aliis, instinctu Monachorum, assiduo eligebatur, & universus Orbis quoq; adplaudebat publice hisce Clericorum clanculum excogitatis. Adprobantem Cæsarem Fridericum, & lubentissime in largissimas Ottonis, Marchionis Misnensis, donationes consentientem infra mox in adducendo eiusdem diplomate audiemus. Consentunt quoq; alia *Scriptorum monumenta*, tum eundem pietatis sensum Ottoni, Marchioni, eodemq; quo indicavimus, tempore tribuentia, tum alteram à nobis quoq; allatam causam non tacentia. Ita enim *Chronicon montis sereni*, primo loco suo merito hic nominandum, ad annum 1189. p. 54: Otto, Misnensis Marchio, in Ecclesia Cisterciensis ordinis, cuius ipse fundator fuit, quæ Cella dicitur, sepulturam accepit. Uxor enim eius (Hedwig) cum aliquando in sereno monte hospitio fuisset excepta, & inter loquendum cum fratribus, qui illi forte aderant, de Advocatia Ecclesiæ ipsius audisset, eam ad seniore de progenie Conradi Marchionis, de constitutione ipsius Marchionis, pertinere; rediens ad maritum, mirari se, dixit, cur Ecclesiæ illi tantopere prodesse conaretur, cum filii eius ius Advocatiæ in ea habituri non essent. Rectum sibi potius videri, ut Eccle-*

stiam

fiam propriam ipse construeret, in qua tam ipsi, quam heredibus suis ius dominationis in perpetuum servaretur. Hacq; occasione Ecclesia Cellensis fundata est. Porro vetus Scriptura tabulae cuidam in choro Sacelli vetero-cellensis ante altare summum ad sinistram inscripta, & olim à Fabricio descripta ita habuit: Nach Gottes Geburt MC in dem LXII. Jar ist gestiftet das Closter (Celle) in der Ehre S. Marie / der Himmels Königin / und S. Johannis des Evangelisten von dem Durchlauchtigsten Hochgebornen Fürsten und Herrn / Herrn Otten / Marggrafen zu Mißen / und in dem Osterlande / der gestorben ist nach Christi Geburt MC und in dem LXXXIX. an den XII. des Merzen / und hirinnen in Chor begraben leidet. Et alio in loco hujus Coenobii hi *Rythmi* olim fuere lecti:

Marggraf Otto ein Fürst löblich/
 In der Kirchen andächtig / in Feld männlich/
 Die Tugend liebten ihn allezeit/
 Zu Sünd und Laster trug Er Reid/
 Sein Bleiß stund uf den gemeinen Nutz/
 Wie er den mehrt und hilt in Schutz/
 Und der wold also brauchen was/
 Das Er doch Gottsdienst nicht vergaß/
 Sondern stets bey sich bedacht/
 Wie Er sich Gott beheilig macht/
 Und Gottsdienst mehret auf Erden/
 Das Er dort belohnet mocht werden;
 In solcher Meinung stift Er zu Handt
 Das herlich Closter die Zell genandt/
 Das Gott und seiner Mutter er opfert und eigend/
 Als seine Brief und Privilegia zeigen/
 Darumb Er hie bey uns zu aller Frist
 Lobes / und dort bey Gott der Ere würdig ist.

Alibiq; isti: Nun was Lobes den würdig ist
 Marggraff Otto zu aller Frist/

Das herrliche Münster hat Er gestift/
 Gros begnadet mit Gabe und Gestift;
 Es ist die alte Cell genandt/
 Desgleichen du nicht findest zur Handt.

Has Scripturas, quamvis non pro antiquissimis venditemus, illæ tamen id, quod diximus, utpote à rerum suarum optime gnaris & intelligentibus Monachis profectæ, satis non solum adstruunt, sed & consecrati in B. Mariæ (quod & diploma Friderici Cæsaris, mox addendum, docet) & Johannis Evangelistæ honorem cœnobii memoriam, injiciunt quod in longe plurium Sanctorum gloriam tale quidpiam facere Pontificiis alias insolens non fuit. Adstipulatur præterea aliud Monumentum ibi olim à Fabricio repertum: Fundato hoc cœnobio Cella A. MCLXII. ejus fundator, Otto Marchio, accepit de manu Domini duplicia. Nam de bina, in quam inciderat, captivitate liberatus, etiam venas argenti indefinenter exuberantes in villa Christiansdorff, fundo cœnobii, septimo anno a fundatione repertas, ubi nunc Friberga est, ad modernos usq; Principes devolvit, in illa sepultus anno Domini MCLXXXIX. Nec dissentiunt Laurentius Faustus Genealogia Saxonica p. 122. Schneiderus in Chron. Lips. p. 87. Albinus Chronico Metallico p. 9. & in Chronico Misnensi p. 292. & 293. Tit. 22. Laurentius Peckensteinus de Marchionibus Misnensibus p. 6. b. Quanquam Albinus in libello de Genealogia Comitum Leisnicensium agens de hoc ipso cœnobio annum, plane omittat, (perinde ac Wolffgangus Crausius in Chronico Saxo-nico Lit. F. 3. b.) atq; hæc saltem habeat: Otto eodem fere tempore, id est paulo ante (locutus erat de anno 1192) magnificum Cœnobium Cellense ad Muldam, quod vetus appellatur, de novo extruxerat, & regio sumptu dotaverat. Et in carmine de eo:

Condicor hic Cella (Alten Cell) & portæ instaurator opima,
 Sudetis coluit lauræ metalla jugis.

Rectius Andreas Mollerus in Chronici Fribergensis Annalibus p. 2. Audiendi ergo non sunt, qui eius foundationem vel ad annum MCLXIV. referunt, in quibus sunt Georgius Fabricius Orig. Sax. p. 557. scribens: Condidit idem Princeps (Otto) in valle silvestri ad Muldam flumen monasterium Cellense, Cisterciensis societatis, anno supra mil-
 lest.

lesimum centesimum, sexagesimo quarto; Reusnerus in Genealogia Wittkindea p. 7. Excell. Dn9. Layritzius in Palmeto p. 208. Paulus Martinus Sagittarius in programme de locis sepulchralibus Ducum Saxoniae, Lit. A. 2. sine dubio Fabricium omnes sequentes; Vel in annum MCLXXV. rejiciunt, quippe qui potius de consummatione & perfectione aedificij accipiendi sunt, de quo ad hunc annum infra pluribus. Quid vero de Gabriele Bucelino dicamus, qui deniq; fundationem hujus coenobii ad annum 1180. refert, hæc saltem de coenobio nostro prodente Tomo I. p. 88. Germaniæ Sanctæ: *Situm est hoc Vetero-cellense coenobium in Saxonia Misnensi, quod sub A. C. 1180. fundavit cum conjugē sua Hedwige, Brandenburgensi Marchionissa, Ottho, Marchio Misniæ & Lusatiae, qui ibidem cum uxore & filia sepultus est. Certe vero simile mihi videtur admodum, illum præ oculis habuisse Lazium, qui Lib. 9. de migrationibus Gentium de hoc negotio ita: Porro Ottho mineras argenti prope Friburgum (Fribergam rectius) invenit, & monasterium Altzel fundavit anno 1180. Ad normam fratrum Cisterciensium, fratres ibidem vixisse, & diploma Heinrici Caesaris anno 1224. datum, ac infra afferendum, & verba Chronici montis sereni, paulo post pariter ad annum 1189. addenda, & Fabricius loco modo adducto, & Mollerus in Chronici Fribergensis Annal. p. 2. & Sagittarius loco citato memorant. Cæterum quod Abbatia sub jurisdictione Episcopi Misnensis in Ecclesiasticis fuerit, Monachique præterea Cellenses jus eligendi Abbatem acceperint, & Marchiones jus Advocatos ibidem agendi sibi reservaverint, hæc omnia ex diplomate modo afferendo clarissima evadunt. Et ne nesciat posteritas, quibus versibus tum fundatori, tum conservatoribus, gratias egerint Monachi, repetam illos, uti olim frontispicio Monasterii fuerunt adscripti:*

*Splendor Paternæ gloriæ, qui das lumen Soli,
Da Cellam amoribus frui, esca poli,
In æterna requie ut licet tibi soli,
Gaudia cœlorum da Principibus, pie Christe,
Auxilio quorum stat fundatus locus iste.*

1516.

§. 6.

Huic Monasterio recens condito ut sufficientes essent

B 9

redi-

reditus, Otto, Marchio, eidem statim octingentos mansos, (Huffen Landes) ad radices Sudetum sitos, ut verba habent diplomatis, tradidit, qui feudum erant Imperiale, eosdemq; dehinc Monasterio Fridericus, Imperator, vulgo Barbarossa dictus, singulari diplomate, anno MCLXII. dato, adjudicavit, & omni seculari potestati exemit; ad quos sine dubio & pagi illi Lusitz (hodie Lösnitz non procul à Friberg) Christiansdorff, Mochau (juxta quem pagum olim castellum, quod Burgwardum Mochovve vocatur, exstructum fuisse, ex diplomate, quod sequitur, dispalescit,) & fortè alii (si non peculiaribus notitiis Monasterio additi) olim spectavere pagi.

Res omnis ex subjiciendo hic statim rarioris notæ *diplomate*, quod prima vice ex autographo jam in lucem prodit, patebit clarius:

In nomine Sancte & individue Trinitatis, Fredericus, divina favente Clementia Romanorum Imperator Augustus. Apud nostram majestatem bona fides & sincera devotio semper locum habuit, & fideles illi augmentum honoris & gratie jure apud nos debent invenire, quorum merita & preclara servitia circa honorem nostrum & Imperii sepius clarescere cognovimus. Ea propter cognoscant omnes Imperii nostri fideles tam futuri, quam presentes, qualiter dilectissimus Princeps noster, Otto, Marchio Missinensis, nostram Imperialem magnificentiam adierit, & nostram clementiam pia ac sedula petitione exoraverit, ut Abbatiam illam, quam ipse predictus Marchio in Marchia sua sub Regula Beati Benedicti ad honorem beate Marie virginis instituit, & construxit, auctoritate nostra liberam redderemus, & ut octingentos mansos, qui Franconica lingua Lehen appellantur, in provincia, que dicitur *dalminze* in Episcopatu Missinensi, quos idem

Mar-

Marchio à nobis & ab imperio in beneficium habebat, quos etiam ipse suis sumptibus extirpari fecit, & in culturam redegit; videlicet in nemore illo, quod est inter predictam provinciam, & böemiam, *ad meridionalem plagam Orientalis Mide in Burchwardo Mochowe*, predictæ Abbatiæ conferremus, & nostro privilegio ei confirmaremus. Nos itaque sinceram devotionem prefati Marchionis & ejus fidelissima obsequia in memoria & pre oculis habentes, ac bonum Zelum ipsius circa cultum divinum ex hoc proposito propensius cernentes, dignum duximus preces ejus admittendas. Et quia res ista absque nostra concessione & donatione ad effectum perducere non poterat, illos predictos octingentos mansos, quos dilectus noster Marchio à nobis in beneficium habebat, Deo libere donavimus ad laudem & gloriam nominis ejus, ut inde servitium Dei ordinetur, ipsasque possessiones cum omni utilitate in longum & in latum, videlicet cum silvis & campis, cultis & incultis, pascuis, pratis, aquis, aquarum decursibus, molendinis, piscationibus, viis & inviis, & similibus, quecunque ad usum humane vite coaptari possunt, supra memorate abbatiæ pro nostra omniumq; antecessorum nostrorum salute in perpetuum confirmavimus. Quia vero eadem abbatia per ipsum *Marchionem fundata, & de beneficio imperiali dotata esse dinoscitur*, statuimus & nostro imperiali edicto precipimus, ut in predictis bonis abbatiæ nullus aliquis habeat potestatem, preter ipsum abbatem, spirituales patrem ejusdem loci, *quem fratres ibidem Deo famulantes libera electione elegerint, salvo jure Missinensis Episcopi de Spiritualibus, que ad eum pertinent.* Marchio autem & sui successores, quicunque Marchiam eandem habuerint, sint tantummodo advocati & defensores ejusdem loci. Ut autem hec nostra donatio & confirmatio rata semper & inconvulsa omni tempore permaneat, presentem in paginam con-

conscribi, & sigilli nostri impressione insigniri iussimus, adhibitis idoneis testibus, quorum nomina hec sunt. Reinaldus, Coloniensis Archi-Episcopus, Eberhardus, Babenbergensis Episcopus, Henricus, Wirzburgensis Episcopus, Henricus, Leodiensis Episcopus, Ortlieb, Basiliensis Episcopus, Garfendonius, Mantuanus Episcopus, Albericus, Laudensis Episcopus, Anshelmus, Astensis Episcopus. Conradus Palatinus Comes de Rheno, Teobaldus Dux Bœmie, Teodericus Marchio, Frater Marchionis Ottonis, Comes Albertus, Comes Udalricus de Lenheburc, Wilhelmus, Marchio Montisferrati, Guido Comes Blandratenfis.

Signum Domini
Friderici Romanorum
Imperatoris invictissimi,

Ego Udalricus Cancellarius vice Reinaldi Coloniensis Archi-Episcopi, & Archi-Cancellarii, recognovi. Anno Dominice incarnationis M^o. C^o. LX°. II°. Indict. X^a. Regnante D.^{no} Friderico Romanorum Imperatore gloriosissimo anno regni ejus X^o. Imperii VII°. Date Laude III. Kl. Martii feliciter, Amen.

Comprehendisse hanc donationem pagos *Lusitz & Christiansdorff*, Moller est opinio in Chronico Fribergensi p. 18. 20. & Annalibus Frib. p. 2.

§. 7.

Heinricum Fulda oriundum, vel, quod magis probabile,

Te, ex Fuldensi cœnobio huc promotum, Abbatem hujus Monasterii primum egisse, certum est.

Debeo id MSto *Fabricij*, in quo *Heinrichus de Fulda* audit; & credibile est, hanc notitiam *Fabricium* ex *Catalogo Abbatum*, Cellæ forte reperto, haussisse, nec obscure ex sequenti thesi colligitur.

§. 8.

Anno MCLXXV. Otto Marchio, fundator, Rosvvinum (Ruspen hodie) tunc pagum, nunc oppidulum cum Henrici primi Abbatis & totius Monasterii consensu ibidem commutat pro pagis Lusitz [Lösnitz hodie] & Christiansdorff, argentifodinis Dei benedictione in dies crescentibus, quibus nempe antea Abbatiam dotaverat, & eosdem suæ nunc denuo facit potestatis; ex quibus postea, præsertim Christiandorffio hodierna Friberga civitas nata fuit, & præcipue illa pars, quæ hodie Saxonum civitas (die Sachsen-Stadt) appellatur.

Confirmant id, quod diximus, non solum *Johannes Bocer* in carmine de Freiberga anno 1577. in 4to edito, sed & *Andreas Möller* in Chronico Freibergensi p. 18. & 20. & in Annalibus Freibergensi p. 3. *Albinus Misnensis* in Chronico Tit. 22. p. 293. ac in Chronico Metallico p. 9. et, quem primo citare debuissim loco, *Monachus Pirnensis*, qui ita: Der (Otto) gab Wechselweiß Rosswann vor das Dorff (forte Christiansdorff indigitare cupit) und den rauen W. (forte Wald) Lusnitz/ als auf neß die Stadt/ (Freiberg) do ein reich Bergart erstunt. Chronicon Misnense vetus: Er gab auch dem Kloster zu der Zelle die Ober-Lausnitz/ darnach heuter er mit dem Abt zu der Zelle/ und gab ihm dafür Busswin die Stadt. In quibus paucis lineolis ter errat istius Autor. Nominat enim *Lusnitzium* pagum superiorem Lusatiam, die Ober-Lausnitz/ quæ hodie provincia potius est, in quo tamen ejus vestigia incogitanter satis, ut solet, pressit *Peckenstein*, scribens in de Marchionibus Misnensibus p. 7. b: Ottonis tempore fodinas Fribergenses cœpisse in terra, quæ tunc superior Lusatia audierit, (Den bey seiner Zeit das Berg-Werck Freyberg/ so die

C

Zeit

Seit Ober-Lausnitz geheißen/ auffkommen) cum circa Lusnitium pagum rescribere debuisset. De hinc Buswinum oppidum vocat, quod rectius Russam pagum nuncupasset. Idem Misnense Chronicon etiam præ oculis habuisse videtur Wolfgangus Crausius in Stemmate Saxonico L. F. 3. b. memorans, suo tempore in superiori Lusatia inventas fuisse argenti venas, quo in loco tunc condita posthinc fuerit Freiberga civitas. Munsterus in Cosmographia sub voce Friberga, & denique Fabricius Origin. Sax. p. 557: Ad ejus (Monasterii Cellensis) diocesim, cum pagi quidam, in quibus metalla foderentur, pertinerent, eos cum oppido Russa permutavit, & Abbati Henrico tradidit.

§. 9.

Eodem anno (M C LXXV.) sexto Calendarum Junii structuram Monasterii Cellensis, tredecim videlicet annorum spatio, Otto Marchio absolvit, qui insigniter bona quoque Portensis ac Buchensis, Cœnobiorum, locupletaverat.

Hujus sententiæ assertores habeo plures. Chorum ducat Anonymus Autor Scripturæ veteris, Cellæ olim lectæ, & à Fabricio descriptæ, quæ ita habuit: Anno Dominice incarnationis MoXCaVIIIo. initium sumfit Cisterciensē Cœnobium. (Ordinem Cisterciensium indicare forte vult rudis Monachus Autor.)

Anno Dominice incarnationis MoCoXIIIo. constructa est Morimuntensis Ecclesia.

Anno Domini MoCoXXIIo. constructa est Abbatia Campensis.

Anno Domini Mo.Co.XXVIIIo. Abbatia cœpit Walckenridensis.

Anno Dominice incarnationis Mo.Co.XXXIIo. constructa est Abbatia Portensis.

Anno Mo.Co.LXXVo. 6. Kal. Junii constructum hoc est Monasterium veteris Celle Sanctæ Mariæ, cujus Oratorium Anno MoCoLXXXoVIIIo. dedicatum est, Amen. Sequatur Monachus Pirnensis: Cella / ein reich Feltz-Closter in Meissen / eine Meile von Rosswann / 2. von Wilsdorf / 3. von Freiberg / 4. von Dresden an der Mulda / wirt die alde Zella benannt, dis erliche Kloster hat zu ersten MCLXXV. Marggraff Otto

Otto zu Meissen gestiftet / qui sine dubio de consummatione, non vero de inchoatione Cœnobii hic loquitur, velut *Chronici Veteris Misnensis Autor*, qui hunc in modum: Otto des ehegenanten Conrads Son regiret Meyssen und Lauterbergk / stiftet und bauet die zwey Clöster Pfort und Zelle / und begabet sie ehrlichen im Jare des Herrn XI. hundert LXXV. His subjungo *Fabricium in Annalibus Misnensibus* p. 32. ita scribentem: *Otho, Marchio Misnensis, Conradi filius, ad fluvium Muldam fundat (anno 1175.) in sylvosis vallibus Cœnobium Vetero-Cellense, ante quod tribus annis a Friderico Imperatore fundatum fuit Altenburgium; Petrum Albinum, qui in Chronico Misnensi Tit. 22. p. 272. longe explicatius cæteris de eo, cujus hæc verba: Welches (Closter Cella) er angefangen im Jahr 1162. und hat solches verbracht im Jahr 1175. Conferantur idem Albinus in Chron. Metallico p. 9. Chronicon vetus Misnense p. 7. Wolffgang. Crausius in Genealogia Ducum Saxoniz p. 75. Drescherus Millen. 6. Part. 2. p. 370. Henningesius in Tabulis Genealogicis T. 3. Part. 2. p. 14. Faustus in Genealogia Saxonica p. 122. qui expresse: Otto ist ein Fundator des Fürstl. Closters Cella, welches er zu bauen angefangen / anno 1162. und vollbracht 1175. Augustinus Brunnus, qui in Triade Electorali p. 166. exscribit prope Fabricium: Otho Marchio Misnensis, Conradi Pij filius, ad fluvium Muldam fundat in sylvosis vallibus Cœnobium Vetero-Cellense, ante quod tribus annis a Friderico Imperatore fundatum fuit Altenburgium. Andreas Möllerus in Chronici Fribergensis Annalibus p. 3. David. Chytræus Chron. Sax. p. 53. Schneiderus in Chron. Lipsiensi p. 87. Weckius in Chron. Dresd. p. 104. Brotuffius in Chronico Martisburg p. 616. Male ergo anno 1180. confecisse demum illud tradit Laur. Peckensteinus in de Marchionibus Misnensibus p. 6. b.*

§. 10.

Anno MCLXXXI. Abbas Cellensis, Henricus, literas feudales ab Ottone Marchione super pagum Roswinum impetravit.

Id totidem verbis tradit *Andreas Möllerus* ex Chronico Cellensi in Chronico Fribergensi pag. 20. & Annalibus p. 3. Item *Petrus Albinus* in Chronico Metallico p. 9. Moræ hujus causæ potuerunt esse

varia, & præsertim, quod bello implicitus fuerit, & forte de bonis eo spectantibus omni ex parte convenire prius non potuerint, permutatione licet jam ante aliquot annos facta.

§. II.

Anno MCLXXXIX, die 12. Calendarum Martii (18. Februar.) Otto, Marchio Misnensis, Conradi Magni Filius, cognomine dives, Princeps inclytus & fundator hujus Abbatiae benignissimus, postquam provinciam suam cultura metallifodinarum longe opulentissimam reddidisset, per annum forte & 12. hebdomadas ex captivitate Filii liberatus in libertate vixisset, Coenobium hoc ipsum multis magnisque redditibus auxisset, maximumque pecuniae thesaurum Monachorum Cellensium custodiam sub altari Monasterii reliquisset, annosque quasi quatuor & septuaginta, (& non triginta tres, ut Calvisius ad hunc annum Autor est) complevisset, (quod & ejusdem vultus in monumento videtur prodere) obiit Vetero-Cellae, medio in Choro ibidem primus Fratrum suorum contra promissum Patri datum, quod scilicet eo redibat, ut omnes in Sereni montis templo aliquando humarentur, sepultus.

Freibergæ naturæ ipsum solvisse debita, aut Misnæ, veritati propius accedere videtur, quam Hummersdorffii, quem locum Israel Clauderus tradit in Stemmate Saxon. p. 17. & ante ipsum Matthæus Dresserus in Millenar. 6. Part. 11. Isagoges Historicæ p. 390. qui tamen eundem Heimersdorffium vocat, ejus sine dubio mortem cum Filij Alberti confundentes. Id vero, quod diximus, clare adstruunt Chronicon montis sereni, quod hic loco omnium est testium, p. 54: Otto Misnensis Marchio obiit XII. Kal. Martij: Primusque Fratrum suorum contra fidem Patri datam, videlicet, ut in Ecclesia Sereni montis omnes ei conssepelirentur, in Ecclesia Cisterciensis ordinis, cujus ipse fundator fuit, quæ Cella dicitur, sepulturam accepit; Langius Chron. Citizenf. p. 789: Eodem anno 1189, Otto Marchio Misnensis obiit, & in Monasterio Veteris Cella, quod
ipse

21

ipse fundaverat, honorifice sepelitur; *Chronicon vetus Misnense*: Anno XI. hundert und LXXXIX. Jar XII. Wochen/ ist dieser Otto gestorben/ ligt zu der Zell; *Monachus Pirnensis*, scribens: Dohin Er (Otto) och MCLXXXIX. wart Christlicher weiß bestalt. Seinen Schatz in einem Altar vormawert dem Kloster zugebracht/ nam sein Son Albrecht. Sic vetus Scriptura, Tabula olim Cellæ in Choro Sacelli inscripta: Der (Otto) gestorben ist nach Christi Geburt MC. und in den LXXXIX. an den XII. des Merkens (confundit autem hic Monachus Calendarium Romanum cum nostro) un hiriñne in Chor begraben leidt; *Möllerus* in *Chronico Freiberg.* p. 20. 160. & *Annalibus* p. 7. *Fabricius* in *Origin. Sax.* p. 559. *Schmidius* in *Chronici Cygn. Annal.* p. 105. *Chytræus* *Chron. Sax.* p. 53. *Binbartus* *Chron. Thur.* p. 146. *Spangenbergius* *Chron. Mansfeld.* ad hunc annum 402. *Albinus* *Geneal. Saxon.* p. 147. & *Chronico Misnensi* p. 293. *Schneiderus* *Chron. Lips.* p. 413. *Calvisius* *Chronolog.* p. 784. *Rivander* *Chron. Thur.* p. 256. *Beierus* *Geogr. Jen.* p. 147. *Paulus Mart. Sagittarius* in programme de locis sepulchralibus Ducum Saxonie Lit. A. 2. G. P. Honnius in *Genealogia Wittekindea.* Diem vero mortis alii 8, in quibus *Clauderus* *Stemmata Sax.* p. 17; alii 19; alii, & rectius, 18. Febr. tradunt, sc. *Paulus Langius* l. c. *Albinus* *Chronico Misn. l. c.* & *Geneal. Sax.* l. cit. *Henningefius* *Geneal. T. 3. P. 2. p. 14.* *Laurentius Faustus* in *Genealogia Saxonica* p. 122. *Rempius* in *Calendar. Sax.* p. 49. *Reusnerus* in *Genealogia Wittikindea* p. 31. *Dn. Lairitzius* in *Palmeto* p. 208. *Heidenreichius* in *Lipsiensi Chron.* p. 39. *Clauderus* in *Stemmata Saxonico* p. 17. *Binbartus* *Chron. Thur.* p. 146. *Paul. Mart. Sagittarius* l. c. *Brunnius* in *Triade Electorali* p. 173. his: Otto in vetere Cellenfi Cœnobio sepultus una cum uxore Hedwige. Errant ergo *Cyriacus Spangenbergius*, mensem Octobris emortualem prodens in *Chron. Mansfeldensi* p. 277. & *D. Christianus Knauthius* in *Antiquitatibus Ascaniensibus & Ballenstedensibus* p. 36. (in quo tamen præeuntes habet tum *Rivandrum* loco citato, tum *Joh. Binbardum* *Chron. Thur.* pag. 46.) annum 1188. referens. Major vero *Matthæi Dresseri* *Mill. VI. Parte II. p. 390.* est error, qui sine omni Authorum antiquiorum consensu mortem ejus in annum 1195. reponit, absq. omni dubio Patris mortem cum Filii Alberti insigniter confundens, præsertim cum addat, id

factum fuisse *Heimersdorffii*, quod tamen *Krummenbeinrichsdorffii* contigit, de quo infra pluribus ad hunc annum, Claudimus assertum *Georgii Fabricij* vena, qui ita de eo cecinit:

*Cella tenet corpus, sylvosæ ad flumina Mulde
Hedwigis, lateri proxima juncta viri.*

§. 12.

Quo magis vero dictis his nostris sua constet fides, ad ipsum provocamus ejusdem monumentum, quod ante viginti, & quod excurrit, annos sub ruderibus repertum, æri hic incisum adjicimus.

Hodie id in *Cellensi Sacello*, & quidem hujusdem formæ lapidi insculptum visitur, & sine dubio à Filiis post obitum ejusdem ibidem erectum fuit. Exhibetur autem in eodem totus ejusdem corporis habitus, & quidem quasi in pulvinari jacentis, pileo Ducali caput tecti, corpus lorica muniti, superjecto pallio Dalmatico, rubro colore olim, & sine dubio sequioribus temporibus, superinducto, dextera tenentis lanceam, sinistra gladium, (cujus manubrii forma præcipue observanda,) & scutum triangulare, tunc ita consuetum, manibus chirothecis ferreis pariter munitis, quoad pedes, ut videtur, ocreati, majoribus iisdem calcaribus & unica saltem cuspide gaudentibus, additis. Nescio proinde quid *Antonio Weckio*, qui tamen commissioni illi ipsi & inquisitioni monumentorum interfuit, in mentem venerit, hujus ipsius *Otonic* monumentum pro *Henrici illustris* venditanti in *Chronico Dresdeni* p. 401. nisi forte *Fabricium* ante oculos habuit, qui in *Originibus* Lib. 6. § 86. ita: *Sepultus* (*Henricus illustris*) *in Cella cum tribus uxoribus & cum Hermanno & Friderico, filiis: quod antiquissimum monumentum ibidem parieti infixum testatur; sed, uti sine dubio monumentum hoc de veteri Scriptura, & non lapideo monumento accipiendum est, ita magis adhuc mirari subit, Weckium illud lapideum monumentum aliter prorsus exhibuisse, atque ibidem comparet. Nempe in Monumento, quod hic addimus, Marchio dextra tenet hastam, in Weckiano vero vexillum; hic senili, illic juvenili in ætate; hic cum calcaribus, istic illis carens; hic lorigatus, tunicaque eundem ambiente, superiecto pallio, absque*

OTTONIS DVCTIS pag. 22.
Marchionis Misniae Monumentum.

absque collari; illic in tunica globulis complicata cum collari sine pallio conspicitur; longeque aliter in nostra monumenti data delineatione, & mitra principalis, & gladius, & clypeus, & corrigia intuentibus occurrunt, quam ibidem sistuntur. Ut adeo credam, tunc vel memoria ipsius excidisse ea, quae antea cum aliis conceperat, vel pictori delineanti non satis attendisse, vel cum prototypo non accurate satis contulisse.

§. 13.

Res omnis ut hic pateat magis, sequentiaque intelligantur rectius, non pigrabimur, ipsam illorum, quibus ab Electore commissum fuerat negotium, illa sollicitius inquirendi Monumenta, ad Serenissimum Electorem Johannem Georgium II. tunc temporis datam relationem conceptis ipsorum verbis hic inserere, ita habentem:

Nachdem der Durchläuchtigste Chur-Fürst zu Sachsen und Burggraff zu Magdeburg/ Johan. Georg. II. als ein sorgfältiger und glückseliger Vater des Vaterlandes/ aus sonderbaren erheblichen Uhrsachen bewogen worden/ die alten Fürstl. Begräbnisse und Monumenta, so bey der durch Länge der Zeit und Ungewitter / wie auch die durch gang Teutschland angehaltene über 30. jährige Kriegs Unruhe / und darneben eingerissene Sterbens-Läuffte eingegangene Kirche zur Cella zubefinden seyn möchten/ aufsuchen/ und ob dero Hoch-Fürstl. löbliche Befahren des Orts (woran bishero gezwiffelt werden wollen) beerdiget / Gewisheit einziehen zulassen. Inmassen zu sothanem Befuff Hochgedachte Chur-F. Durchl. dero hochbestalten Cammer-Herrn / Cammer-Rath / Hauptmann über das Ampt Noßen/ und Ober-Steuer-Einnehmern / Herrn Wolff. Rudolff von Ende auf Ehrenberg // dann dero über die Artiglerie hoch-wohlbestalten Obrist-Lieutenant, Commandanten der Festung Sonnenstein und Inspectorn derer Fortification und Civil-Gebäude / Herrn Wolff Caspar von Klenzel auff

Draun

Maundorff / wie auch dero wohlbestalten Rathe und geheimb-
 den Reichs-Secretario, Herrn Antonio Becken / gemeßene
 Commission gnädigst aufgetragen: Als haben Hoch- und Wohl-
 gedachte Herrn committirte am 21. Augusti 1676. in benanter
 Zella sich zusammen betaget / worbey auf gnädigstes genehm hal-
 ten der Ober-Amptmann von Meissen / Hans Adam Stiehl /
 zugegen gekommen / und nachdem sie von Situation der gänglich
 eingegangenen / und in bloßen ruinis liegenden Kirche so wohl
 davor zur rechten Hand gestandenen Fürsten-Capelle noth-
 dürfftig sich informiret / und wie / und auf was maße mit der Ab-
 räumung zu verfahren / gewisse Anordnung gestellet. Zu deßen
 Beförderung nun und Abräumung das über 6. Ellen hoch von
 dem eingefallenen Mauer-Wercke angefüllten Schuttes sind
 nachgehends im Chore vier Leichensteine / als 3. mit Fürstl.
 Manns / und eines / mit einem Weiblichen Fürstl. Körper ent-
 decket worden. Dahero auff Ihr. Churf. Durchl. nach unterthä-
 nigst erstattetem Berichte / ander weit ergangenen gnädigsten
 Verordnung die Herrn Commissarii nebst dem Herrn Ober-
 Land-Baumeister Starcken am 10. und 11. Septembr. an ge-
 dachten Ort sich begeben / und aus Betrachtung der Leichensteine /
 als auch ex collatione der aus dem Churf. Archivo erlangten
 Fürstl. Bildniße / und zur Hand gebrachten alten Inscriptio-
 nibus davor gehalten / daß das mittelste Monument des Stif-
 ters Marggraffens Ottonis divitis Gestalt / als welcher sich
 in Lebens-Größe mit einem Panzer / vergöldeten Wappen-
 Rocke / und darüber hangenden Dalmatischen rothen Man-
 del in Stein erhaben drauf gehauen præsentiret / auf dem
 Haupte eine Fürstl. Mütze / in der rechten Hand eine Lanze /
 in der lincken ein Schild / und darneben das Schwerdt hal-
 tende / an Füßen aber gestieffelt mit alten spizigen Stech- oder
 Thurnier-Sporn ohne Rädlein. Allernächst war seine Ge-
 mahlin / Frau Hedvig, gebohrne Marggräffin von Bran-
 den

denburg / ebenfalls in Lebens-Größe in damahls gebräuchlichen Frauen-Zimmer Habite / in der rechten Hand haltende die Gestalt der Kirchen zur Cella / als zu dero Fundirung sie ihren Gemahl fürnehmlich bewogen / umb den Saum ihres Mantels (oder Schaub) frunden Wechsels Weise der Marggräffliche Meißnische schwarze in güldenen / und der Landgräffl. Thüringische roth und weisse Löwe in blauen Schilde gemahlet. An der Wand zur rechten des Thors lag des Fundatoris ältisten Sohnes / Alberti Superbi, Leichen-Stein in lineaparallela, worauff sein Bildnis in einem langen bis auf die Waden langenden vergüldeten Rock / nebst darüber gegürteten Schwerte und rothen Dalmatischen Mantel (auff welchem der schwarze Marggräffl. Meißnische Löwe im vergüldeten Schilde vielfältig / auff ieder Achsel aber ein Währ gemahlet ware) eingehauen stunde / in der lincken haltend ein vergüldetes Schild mit einem schwarzen Löwen / auf dem Haupte mit einem gewundenen Rosen-Kranz / am Füßen mit Schuhen gekleidet. Der vierdte Leichenstein lag gegen der Wand zur lincken Hand in ungleicher Linie / darauff des Stiffters anderer Sohn / Marggraff Dietericus afflictus, in Lebens Größe gehauen / mit unbedeckten Haupte / Wappen-Rocke ohne Ermel mit an beyden Achseln herabhängenden Schnüren und Sackeln / darüber das Schwert gegürtet / in der lincken ein vergöldet Schild mit dem Meißnischen Löwen haltende. Nach Erkundigung dieser Leichensteine hat man / gnädigster Instruction zu folge / zu denen Grabestätten räumen und öffnen lassen / da man so dann mitten im Chore des Stiffters / und neben ihm zur rechten seiner Gemahlin Gebeine (deren Unterscheid aus der Länge / Stärcke und Subtilität eigentlich zu judiciren war) befunden. Sie lagen in 2. schmahlen / niedrigen / aus Sandsteinen nach der Länge des Haupts und Leibes genau gehauen / und mit Feldsteinen bedeckten Gräbern / aus deren Enge

man schliessen Kunde / daß die Körper ohne hölzerne Särge
 müssen eingesenckt seyn; Wie denn auch kein Spur- Zeichen
 von Holze zubefinden. Bey Einfall des Gewölbes und der Mau-
 ren sind von der grossen Last des herabgestürzten Steinwerkes die
 Gräber durchschlagen / und daher die Gebeine auch durch die Er-
 schütterung ziehmlich zerstreuet gewesen / welche man sehr accurat
 zusammen gesucht / jedes in ein sauber von eichenen Holze verfer-
 tiges neues Kästlein beschloffen / wiederum in ihre vorige Grabstätte
 gesetzt / und solche mit einem gemauerten Bogen widerumb ver-
 schlossen. Zur rechten / iedoch etwas weiter gegen dem Altar zu / fand
 man seines ältisten Herrn Sohnes Alberti, und nebst diesen
 ebenfalls zur rechten genau an der Wand dessen Gemahlin
 Fr. Sophien / Herzog Primislai Ottocari aus Böhmen
 Tochter / beyde Gräber / ebener maße nach Proportion des Hauptes
 und Körpers von Ziegelsteinen ausgemauert / und mit Feldsteinen
 bedeckt / darinnen denn auch ihre Gebeine in guter Ordnung un-
 verrückt erschienen / iedoch gleich wie bey dem vorigen / nichts von
 Kleidern / Metall oder dergl. zu befinden. Woraus man die
 geringe Urth / so vor alters bey Begräbnissen üblich / leicht abneh-
 men konte. Dieser Gräber wurden ebenfalls sonder einzige Verüh-
 rung der Gebeine mit einem Ziegel- Bogen wieder zugewölbet. Al-
 lermassen nun Chur- Fürstl. Durchl. von sothauer Befindung meh-
 rere Gewißheit erhalten / als haben selbige / ductu pietatis erga ci-
 neres & ossa Majorum, solche nicht länger in squalore bleiben
 lassen wollen / sondern anderweitig gnädigst verordnet / ferner nach-
 zusuchen / und so viel anzutreffen / möglichst zu colligiren. Zu des-
 sen gehorsamster Folge am 18. sequ. Septembr. mit dem Nach-
 suchen continuiret worden / und zwar anfangs gegen der linken
 Hand / so dann an der Wand bis unter den Fußmund die Rest-
 zeichen eines von Ziegeln ausgemauerten getünchten Grabes
 sich ereignet / darinnen 2. Särge / so aber durchs Mauerwerk
 und Länge der Zeit dermaßen zerstücket u. verweset waren /
 daß

daß man von Cörpern nur einzelne Gebeine zusammen lesen
 kunte / von den Särge aber unterschiedliches Eisen=Werck
 sambt wenigem Holz=Werck übrig war. Man sahe auch / daß
 die Särge / weil man sich des Orts von Wasser befahret / (maßen
 dergleichen auch bey der Räumung eindrungen) auff 4. eichene
 Pfähle (so aber ebenfalls bis auf ein schwarzes Gemüline
 ganz ausgefaulet) gestellet / und jedem Pfahle ein Mauer=
 Ziegel ungemainer Größe wieder tieffer sincken untergelegt
 gewesen. Aus Proportion der Gebeine war zu judiciren / daß
 esliche von einer Manns / die übrigen von einer Weibs=Person / und
 also befundenen Umständen nach / von des Stiffters andern
 Herrn Sohns / Marggraff Dieterici und seiner Gemah=
 lin / Frauen Juten (Judithæ) gebornen Landgräfin aus
 Thüringen / Cörpern seyn müssen. Die Gebeine sind auch zu=
 sammen in ein neu eichen Kästlein gethan / und in dem Ort des Gra=
 bes an der Grund=Mauer widerumb in ein gewölbtes Grab gele=
 get worden. Von hier hat man das graben quer durch den Chor
 am Abschnitte der runden Halle fortgesetzt / und in gleicher Linie
 viel putresciret Holz nebst unterschiedenen kleinen Knöchlein (so
 ebenfals in ein sonderlich neu Kästlein gethan / und widerumb ein=
 gerücket worden) befunden / welche ohn allen Zweifel von Marg=
 graff Dietrichs jungen Herrn und Fräulein noch übrig ge=
 blieben. Ferner ist man mit dem graben gegen das Fuß=Ende
 Marggraff Ottonis gerückt / allwo ein ausgemauert Grab / und
 in solchem Stücke von einem gemauerten Sarge / Eisen=
 Werck und Nägeln / esliche Stücklein von Cranio , samt et=
 lichen starcken Gebeinen von Armen und Schenckeln ; das
 übrige aber von der Last des eingefallenen Mauerwercks sehr zer=
 trümmert angetroffen worden. Weil nun diß Grab gleich zu des
 Fundatoris Füßen / und das einzige / so in dieser Keyhe überwöl=
 bet gewesen / so will man vermuthen / daß allhier dessen Nepos,
 Henricus illustris begraben sey. Neben dieser Grabestätte

zur rechten und linken hat man auch Anzeigunge etlicher in der bloßen Erde ohne Gemäuer gewesenen Gräber nebst verfaulten Stücken von Särgen / Nägeln / craniis und subtilen Gebeinen / sonder Ordnung / wie solche im Einfall des Mauerwerks dissipiret und zerschmettert worden / angetroffen / so vermuthlich von Henrici illustris Gemahlinnen sind / und nicht weniger als die andern fleißig colligiret / und in einem neuen Kästlein zu dessen Grabstätte beygesetzt worden. Diese Zeit hat sich das bisherige gute Wetter geändert / und ist ein starker Regen eingefallen / so das Werk gehindert. Huc usq; B. Stiehlii & aliorum relatio.

§. 14.

Neq; diu post Hedwigis, Ottonis fundatoris uxor, Alberti Ursi, Electoris Brandenburgensis, ex Sophia Reineccensi filia, quæ potissimum maritum ad ædificationem hujus Cœnobii permoverat, demortua, Cellæ ad latus dexterum mariti in choro templi primarii terræ fuit demandata.

Monachus Pirnensis id clare adstruit, cujus verba vide §. precedente. Consentit *Scriptura vetus* in choro sacelli ante altare summum olim lecta: darinnen Er (Otto) begraben leidet mit der Hochgebornen Fürstin / Frauen Hedewig / die sein Gemal geweest ist / eines Margravens von Brandenburg Tochter. Idem porro tradunt *Fabricius* in *Originibus* p. 259 Et in *Epitaphio Ottonis* sic, ut supra jam monuimus, canens:

*Cella tenet corpus, sylvosa ad flumina Mulda,
Hedwigis lateri proxima juncta viri.*

Albinus in *Chronico Misnensi* tit. 22. p. 293. *Faustus* in *Genealogia Saxonica* p. 122. *Brunnius* in *Triade Electorali* l. c. *Reusnerus* in *Geneal. Wittik.* p. 31. *Clauderus* in *Stemmata Sax.* p. 18. *Henninges* *Geneal. T. 3. P. 2. p. 14.* *Sagittarius* de *locis sepulchralibus Ducum Sax. Lit. A. 2.*

HEDWIGIS OTTONIS VXORIS
MONUMENTUM.

pag. 29.

§. 15.

Ejus Monumentum, quod ab Illustriss. posteris nacta est, ad prototypum lapidi incisum, accurateq; delineatum & hic adjicimus.

Ex B. Stiebli relatione anno 1676. composita, & modo §. 13. à nobis inserta, inter alia intelligimus, illam in *manu dextera* tenere *iconem Veteris Cœnobii Cellensis*, ex qua ejusdem formam veterem aliquatenus cognoscere adhuc licet; sine dubio ex eo, quod singulari favore illud complexa fuerat, cum quo etiam consentiunt *verba superius ex Chronico Montis serenij* jam allata.

§. 16.

Martini Misnensis Episcopi temporibus, qui per viginti annos Præsul federat, & anno MCXC. decesserat, Monachos in cœnobio Cellensi suum Præpositum, pedibus truncasse & in lacum quendam projecisse, qui ex illo tempore Præpositi lacus audiverit, (*der Probst Dimpffel.*) refert Faustus in Chronico Misnensi pag 13.

Sed insignem errorem admisisse *Faustum*, *Cellam* pro *Zscillam* aut *Cillam* ponendo, manifestum reddam statim ex ipsius Wyregonis, Episcopi Misnensis, notitia, in qua inter alia hæc: *Schillenses Monachi, qui suspicantes Præpositum loci excessus eorum graves & enormes Misnensi Episcopo publicasse, in vigilia Pentecostes ipsum Præpositum, sedentem in loco consueto, in quo Confessiones fratrum audiuntur, & expectantem confiteri volentes, non absq; aliorum de Conventu consilio cum armis hostiliter invaserunt, & uno pede probo dolor! mutilarunt, Priorem ejusdem loci juxta eundem Præpositum, Dei timore postposito, in collo & in capite letaliter vulnerando. Egregia vero sanctioris vitæ Monachalis & eximie pietatis specimina! de quibus vero alio tempore C. D. plura.*

§. 17.

Albertus, Ottonis filius, audiens Patrem Cellæ ingentem pecuniæ thesaurum (tria & ut alii, quod tamen vix credibile, trecenta millia scilicet marcarum) majoris securitatis ergo deposuisse, eo veniens illum, non habita rati-

one loci sanctioris, nec prolatae à Monachis excusationis, secum abstulit.

Id totidem verbis & paulo explicatius refert *Autor Chronici montis sereni* p. 57: *Albertus Marchio, filius Ottonis, audito, quod Pater suus partem pecuniae in Cella repositam moriens dimisisset, ad locum venit, pecuniamq; ipse à Monachis exegit. Erant autem marcae CCC. millia de justis omnino proventibus, & quae nihil iniqui mammonae admixtum habebant, quas Marchio pro remedio animae suae ecclesiis Dei deputaverat distribuendas. Monachi vero responderunt, se depositum illud, ad quod praedictum est, conservandum in fide suscepisse, nec posse id tradere ad quodlibet inde faciendum, quin potius cum ipso ad ejus asylum velle confugere, cujus erat custodia deputatum. Hoc dicto, pecuniâ tota in altari Dei genetricis positâ, eventum rei solliciti expectabant. Marchio vero, neglecta tantae custodis reverentia, ablatâz omnibus discessit. Claudit vero justo forte zelo ob ablatam Monasterio, Confratribusq; dicatam pecuniam, commotus Monachus Autor hoc epiphonemate: Nec mirum, si mortuo patri violentus extitit, quem vivum non timuit captivare. Paulo brevius *Chronicon vetus Misnense*: Nach dem Tode dieses Otten ward seinem Son gesagt / daß sein Vater drey tausend Mark Silber in einem Altar gen der Zell hett lassen vermarvren / die foddert er von den Mönchen / aber sie sagten / das solches sein Vater zu dem Kloster gegeben hatte; Er kart sich nicht daran / legt seine Hand mit Gewalt an den Altar / gleich als an seinen Vater / nam das Silber hinweg. Idem & tradit *Monachus Pirnensis* verbis supra ad §. 11. p. 21. adductis, itemq; *Albinus in chron. Metall.* p. 13. *Henningesius T. 3. Gen.* p. 14.*

§. 18.

Neq; ut fugiat B. Lectorem, cujus formæ Albertus abstulerit Parentis sui Ottonis nummos, ecce trium icones illorū, quorum prototypa Thesaur9 continet Schwarzburgicus, hic subjungimus, quas eo gratiores B. L. fore speramus, quo rarius hodie comparent, aut inveniuntur alibi, de quibus tamen alio loco fusius agemus.

§. 19.

Anno MCXCV. 8. Kal. Julii (die 24. Junii) Albertus Superbus, Ottonis filius, Marchio Misnensis, Krummenheindorffii, (pagus olim fuit Nobilium de Schönberg) & non Lipsiæ, ut quidam volunt, in casa rustica veneno è vivis sublatus, in Veteri Cella fuit sepultus ad latus Parentis dexterum in Choro istius Cœnobii Templi.

Omnia optime id tradit *Chronici montis Sereni Autor* p. 64. & 65: Anno MCXCV. Albertus, Marchio, veneno, ut fertur, a quodam familiarium suorum, Hugoldo nomine, sumpto, ægritudinem incurrit. De Vriberge vero, ubi agrotare cepit, Misnam festinans, cum nec equo, nec curru, propter evidentiam morbi vehi posset, à viris in gestatorio, ad hoc ipsum composito, portabatur. Verum emenso unius milliarii spatio, ingravescente molestia, etiam portari non sufferens, in villa quadam Heinrichsdorff depositus, ibique defunctus est 11. Kal. Julij. Sepultus vero est in Cella juxta Patrem suum. Et post hunc *Chronici veteris Misnensis Autor*: Im XI. hundertem und XCV. Jar ward Marggraff Albrecht von seiner Diener einen Hugold genant/ vergeben/ ist zu der Zell begraben. Confirmat & dicta locus sepulture ad dexterum latus sacelli, cujus supra allata Epistola ad investigationem illius ab Electore Joh. Georg. II. anno 1676. Deputatorum p. 25. meminit Albinus in *Chronico Misnensi* p. 255. & 292. qui hoc ex mortuologio (Cellensi) refert. Scriptura quoque olim in Cellensis Monasterii sacello ante altare summum in Choro ad sinistram lecta, & à Fabricio descripta ita: Zum ersten Marggraff Albrecht

rechte / der dñ obengenandten Marggraffen Otten Sun ist gewesen / der
ist gestorben nach Ottes Geburt MC. und in XCV. Jar / hie begrab
ben leit. Videantur idem tradentes *Mollerus* Chron. Friberg. p. 161.
& *Annales* p. 8. *Faustus* Genealogia Saxon. p. 123. *Brunnius* in Tria-
de Electoralip. 180. *Paulus Mart. Sagittarius* in Programme de lo-
cis sepulchralibus Ducum Saxoniz Lit. A. 2. *Fabricius* in Origin.
Saxon. p. 562. *Peccenstein* Theatr. Sax. p. 20. *Schmidtus* Chron. Cygn.
p. 107. *Reufnerus* Stemmat. Wittik. p. 32. *Chytraus* Chron. Sax. p. 58.
Clauderus Stemma Sax. p. 18. *Schneiderus* Chronico Lipsiensi p. 404.
Henningesius T. III. Geneal. p. 14. *G. P. Hænnius* Geneal. Wittik. Fal-
sus ergo est *Chronici Bigaugiensis* Autor, qui ejus mortem ad annum
1194. p. 267. inculcat hifce; *Albertus Misnensis* obit.

§. 20.

Et quo minus de dictorum veritate dubitari queat,
hic quoque addi curavimus ejus Monumentum sine dubio
a Dieterico, Fratre, ipsi fieri jussu, hodie in Sacello Mar-
chionum ibidem visendum, accurate ad prototypum de-
pictum, in quo, præter simplicitatem Veterum, etiam co-
rolla ex rosis confecta in capite, florentem ejus ætatem
designatura, cingulum, quo corpus est adstrictum, & a
quo dependet gladius, manubrii gladii forma, scutumque
triangulare pariter, cui Leo appictus, (quod tamen sequiori-
bus temporibus factum reor,) observari merentur.

Recentiorum enim Monachorum ætatem sapit, quod *Vrsus* &
Leo niger suis coloribus additi fuerint vestibus, maternæ originis &
paternæ sine dubio argumentum.

§. 21.

Ottonis, Patris, vidimus nummos; Alberti quoque,
Filii, hic ut addamus desiderabit forte Benevolus Lector.
Neque vero ut sic ejusdem de nobis conceptam spem falla-
mus, addimus binos illius ex Thesauro Schwartzburgico
nummos, alterum equidem, ut ex literis, quas præfert,
patet.

ALBERTI SUPERBI MONUM.

pag. 32.

patet, indubiæ fidei, cum literis: ALBERTUS MARCHIO
alterumque sine dubio etiam ad illum spectantem, quod
non solum literæ A. D. G. M. h. e. Albertus Dei Gratia
Marchio, sed & convenientia cum altero non obscure
probare videntur.

Quilibet vero vel primo intuitu perspicit, hos ipsos *multa* cum
præcedentibus tum ratione *formæ*, tum *figure*, tum *ductus literarum*
habere *communia*, adeoque & ad illorum *etatem* quam proxime *accedere*.
Videant ergo illi, qui hos ad *Albertum* degenerem sine dubio spectare
existimant nummos, qua ratione nobis hoc probabile reddant.
Sane longe alia post Henrici illustris, cujus filius hic ipse erat Alber-
tus, tempora invaluerat cudendi ratio, crassiores scilicet literas ut
in sculperent nummis, *leonemque* communiter præ se ferrent, quan-
quam & *Marchionem* cū vexillo quandoq; ostenderent modo lauda-
ti Alberti nummi. Atq; ut res pateat magis, iiq; dignoscantur rectius,
ecce & illorum typos hic inferimus. Horum unus literas præfert:
Albertus Dei Gratia Misnensis ET Orientalis Marchio; Alter vero istas:
Albertus, Fridericus, Dei Gratia Misnenses Marchiones, quorum vero ex-
plicationem, sicuti & præcedentium, alii reservabimus loco &
tempori.

§. 22.

Eodem anno MCXCV. die 24. Julii, triginta scilicet diebus post mariti discessum, non sine veneni pariter suspicionem obiit Sophia, uxor Alberti superbi, Marchionis, Frederico, Bohemiae Duce, oriunda, & mariti latus sinistrum in Choro Sacelli claudit.

Ita enim *Chronici Montis Sereni* Autor p. 65: *Uxor quaque ejus paucis evolutis diebus eodem veneno extincta est.* *Chronicon vetus Misnense*: Sein (Marggraff Albrechts) Weib lebete XXX Tag darnach starb auch vom Giff. Quorum dehinc vestigia premunt *Fabricius* in *Originibus Sax.* p. 562. *Albinus Chron. Misn. Tit. 22.* p. 293. *Faustus* in *Genealog. Saxon.* p. 123. *Paul. Mart. Sagittarius* in *Programmate de locis Ducum Saxon. sepulchralibus.* Lit. A. 2. *Mollerius Chron. Freib. Ann.* p. 9. *Peccenstein Theatr. Saxon.* p. 20. *G. P. Haennius* in *Geneal. Wittik. Scriptura olim Cella ad parietem Templi in Choro lecta, & a Fabricio descripta*: Mit seiner (Alberti) Frauen Sophia, (liegt Er begraben) die eines Herzogen Tochter von Behmen gewesen ist/ denen beiden vorgeben wart/ und in wenig 30. Tagen beyde gestorben. *Henninges T. 3. Geneal.* p. 14. *Dr. Laititzius Palmeto* p. 209. *Consentit & Relatio de investigatione locorum sepulchralium Marchionum a quibusdam delegatis in Cella anno 1676, instituta, quae supra inspicere potest.* pag. 26.

§. 23.

MCXCVIII. dedicatum est Oratorium Monasterii Vetero-Cellensis.

Testis est Scriptura antiqua hujus Cœnobii, Templi parieti olim adscripta, quam supra jam §. 9. p. 18. attulimus, cujus hæc conclusio: Cujus (Cœnobii Cellensis) oratorium Ao. MCLXXXVIII. dedicatum est, Amen.

§. 24.

Anno MCC. Matthæus Abbatis, Tammo Prioris, & Gerardus Cellarii officio in hoc ipso Cœnobio præfuerunt.

Testes

Testes his axiomatibus adducuntur in diplomate Dobrilugensi, ex quo, cum dignitas hujus olim Abbatis & Fratrum elucescat, dum Burggraviis Altenburgensi, Misnensi, Donensi, & Greutischen, si præponuntur, & Terminos præterea prædiorum ad Monasterium Dobrilugense olim spectantium contineat, dignissimum putamus, ut integrum hic legatur, nondum hactenus editum.

IN nomine Sancte & individue Trinitatis, *Theodoricus, Dei*
gnatia, Misnensis & Orientalis Marchio, Ecclesiarum possessiones
 que à viris Principibus, seu ab aliis quibuslibet personis,
 sub eorum potestate agentibus, *ob remedium peccatorum suorum*
locis Deo sacratis collate sunt, facile paterent direptioni, si non
 ab eis, vel heredum suorum successione legitima, tuerentur
 à violentia. Hac igitur uti volentes benivolentia, tam
 presentibus, quam futuris notum esse volumus, *Ecclesie in*
Dobriluch, que a predecessoris nostris Marchionibus, scilicet pie me-
 morie patruo nostro Theodorico, & Patre nostro Otthone, itemque patruo
 nostro Thedone fundata, sustentata, atque defensa est, jure defensio-
 nis, que nobis pro parte hereditarie proprietatis contingit, etiam à nobis
 ob evitandum estum adversitatis deberi obumbraculum
 defensionis. Ut autem nostre intencioni firmitus robur ac-
 cederet, de terminis Ecclesie prefate, quos majores nostri laudabi-
 liter statuerunt, certitudinem capere volumus, & per viros ho-
 neste fame, *Hertwicum* scilicet *Prebisk*, & *Thidoldum de Belgora*
 sub obtestatione fidei, qua nobis tenebantur, firmam rei
 firmitatem cognovimus. Accipiunt itaque initium predicti
 termini a *Jawer* per directum ad *Wysok*, a *Wysok* per directum ad *Swynstyg-*
ge, & pontes *Muteliz* usque ad vadum *Scharischowe*, a *Scharischowe* per as-
 censum fluvij usque *bork*, a *bork* per directum usque ad septem fontes,
 a septem fontibus usque ad paludem *Drezke*, & diriguntur deorsum
 ad alveum *Telniz*, & inde ad locum, qui *Jamniz* vocatur, venientes per
Welkenoz ad originem cujusdam rivuli *Wewer* scilicet descendunt, & cum
 eo usque ad amnem *Primisnizam* delabuntur, trans ripam vero ejusdem
 fluminis *primisniz* octo mansos *flandrenses* ipsis terminis adjecimus, & inde

per descensum ejusdem amnis quo usque ingrediatur siccam alestram, Inde vero regreditur per directum ad priorem terminum Jawer. Ut autem hec nostra & Parentum nostrorum donatio apud presentes & posteros prefato Cœnobio & inibi Deo fervientibus integra illibataque permaneat, presentis pagine inscriptione, & Sigilli nostri impressione, & idoneorum testium annotatione corroboravimus. Sunt autem hi, *Bertramus*, Misnensis Canonicus, **MATTHEUS ABBAS DE CELLA**, **TAMMO PRIOR**, & **GERARDUS CELLERARIUS** *IBIDEM*, *Hermannus*, Burgravius de Altenburg, *Meynerus*, Burgravius Misnensis, *Henricus*, Burgravius de Donyn, *Gerardus*, Burgravius de Greütsch, *Erkenboldus* de Grizlav, *Henricus* de Corun, *Albertus* de Dreuze, *Henricus* de Koldiz, *Herdegenus* de Lyznik, *Albertus* Dapifer de Borne, *Ludoldus* & *Ramuoldus* de Domo Grymme, *Guntherus* de Rochsberg, *Henricus* de Starenberg. Acta sunt hec Anno ab incarnatione Domini *Millesimo CCmo*. Indictione III. in Provinciali palacio nostro **COLMIZ VI. Kalen. Maij** Regnante in Celo & terra Domino nostro Jesu Christo. **Sigillum** appensum hisce literis existit hujus formæ.

§. 25.

Anno MCCV. Ludigerus Monachum in Cella egit.

Teste diplomate Dobrilugensi hoc anno dato, in quo ita testis adducitur: Ludgerus Monachus de Cella Sancte Marie. Et cum in eodem Burggravio de Lubin præponatur, aliaque contineat memorabilia, non possum non illud plurimam partem excerptum hic apponere:

IN nomine Sancte &c. *Cunradus Dei Gratia Orientalis Marchio, Ecclesie Sancte Marie in Dobirlug in perpetuum &c.* quod causam, que inter *Fratres Dobirlugenses & Hartpertum*, sacerdotem de *Wardenbrücke*, super Terminorum suorum distinctione versabatur, ex rogatu Domini *Theoderici, Misnensis Episcopi*, discutiendam atque dirimendam suscipientes, & bonis sermonibus & justis rationibus id elaboravimus, ut idem sacerdos omnem querimoniam vel exactionem, quam contra predictos fratres in predia seu terminos ipsorum hætenus habuerat, penitus abdicaverit. Nos igitur Deo largiente in Patronatum ejusdem Coenobii hereditario successimus jure, universis circum circa Terminis, quibus pie memorie Patrius noster, *Theodericus Marchio* ipsam Ecclesiam à *Martino, Misnensi Episcopo*, dotari voluit, firmam ac perpetuam recognoscimus libertatem, eamque & privilegii hujus conscriptione, ac Sigilli nostri impressione roboramus, ita ut si aliquis deinceps longe vel prope positus *Fratres* inibi Deo servientes aut Colonos eorum, in aliqua decimarum exactione seu querimonia pulsare ac molestare presumpserit, Dei & omnium sanctorum suorum odium habeat, nostraque & successorum nostrorum benivolentia tam diu careat, donec resipiscat, & locum ipsum in pacem dimittat. Hujus autem confirmationis testes sunt *Johannes, Parochianus de Belgere, Everhardus, Capellanus Marchionis, Balduinus, Sacerdos, Ludgerus, Monachus de Cella Sancte Marie, Johannes, Burggravius de Lubin, Reinhardus de Strele, Ganzelinus de Vichtenberg, Otto de Legendorff, Ludgerus de Yesere, Henricus de Sirmnitz.* Anno ab incarnatione Domini M. CC V. XV. Kalend. Augusti. Acta sunt hec in villa *Wardenbrücke*.

§. 26.

Atque hunc Ludigerum credo esse, cujus Sermonum duo Volumina, itemque Libri Azymorum hodie adhuc in Bibliotheca Lipsiensi Paulina in Mstis prostant.

Citat illos L. *Joachimus Fellerus* in Cygnis quasimodogenitis L. B. 2. & in Catalogo Mstorum Codicum Bibliothecæ Paulinæ p. 149. & 180.

§. 27.

Anno MCCXI. die 1. Febr. demortua est Misnæ Adela (Adelba, Adelheidis, Adelhana) Ottonis fundatoris filia altera, Regis Primislai, seu Ottocari, Regis Bohemiæ, conjux, ab ipso circa annum 1201. injuste repudiata, hætenus velut in exilio, & Monialis Misnæ in Monasterio prope Wasseburgum ad S. Jacobi ædem, quod ipsi Dietericus, Frater, de dote sua extruxerat, vivens, Cellæq; sepulta fuit.

Scio, alios *Misnæ* sepultam illam tradere, in quibus sunt *Fabrius* Ann. Misn. p. 36. *Faustus* in Geneal. Saxon. p. 123. Idem in Chronico Misnensi p. 26. 27. *Reusnerus* p. 31. *Lairizius* p. 201. *Weckius* Chron. Dresd. p. 104. *Albinus* Chron. Misn. p. 299. *Clauderus* Stemmate Saxon. p. 19. idque ex eo conjicere, quod ibidem vixerit, sed nescio, an hæc sufficiant, cum *Monachus Pirnensis*, quando de hoc Monasterio agit, & ibidem sepultos refert, expresse addat: *Adelba Marggräffin Otten ezu Miszen Tochter*; itemque *Bucelinus* T. 1. Germ. Sacra p. 88. qui (Otto) ibidem (Cellæ) cum uxore & Filia sepultus est. In die, loco, annoque mortis consentit *Henninges* T. III. p. 14. sed locum sepulturæ tacet, quod & *Rempius* in Calcad. Sax. facit. Sed cum Scriptura Cellensis de ea Faceat, parum abest quin priorem amplectamur sententiam.

§. 28.

Anno MCCXVI. Dietericus Marchio Misnensis, Ottonis Fundatoris Filius, Privilegium Monasterio Cellensi dedit super bona quædam ipsius *Zadelenisia*.

Hujus

Hujus diplomatis meminit *Weckius Chron. Dresd. p. 103.* & hanc ejus refert clausulam: *Acta sunt hec anno ab incarnatione Domini nostri Jesu Christi Millesimo ducentesimo XVI. indictione V. XII. Cal. Febr. in civitate nostra Dreseden.*

§. 29.

Hoc anno Tidericus, Marchio Misnensis & Orientalis, Lipsiæ contractum confirmavit, quo decem mansos hæreditariæ proprietatis in villa Kagan pro centum triginta, & quinque in Weceleswalde pro 60. marcis duo Fratres, Theodericus & Wolckmarus de Kagan, Abbati Cellensi, Bernhardo, & Conventui Sanctæ Mariæ ibidem hæreditario jure vendiderunt.

Hoc diplomati Marchionis Tiderici debeo, ad cujus finem hi laudantur testes: *Ulricus scriptor, Henricus senior & Henricus junior de Corum, Hartmannus de Lobdeburg, Sifridus de Mugelin, Sifridus de Zedlitz, Ranvoldus de Kutez, Henricus Marschallus, Henricus de Kuzebude, Henricus de Lindenowe, Hildebrandus de Baruth, Hugo de Bennendorff, Wernherus de Steten, Ludovicus de Plannwitz, Albertus de Ruth, Albertus de Landesberg, Johannes de Kybitz.* *Acta sunt in civitate nostra Lipz. 5. Non Mart. 1216. indict. 5.*

§. 30.

Anno MCCXIX. Wilhelmus Abbas Cellensis, Patria Torganus, Albim navicula trajecturus cum aliquot Monachis & Ministris mergitur, & interit.

Fabricius in *Annal. Misn. p. 36.* Möllerus in *Annalibus Chronici Freibergensis p. 12.*

§. 31.

Anno MCCXX. die 17. Febr. Dietericus, Alberti Frater, & Ottonis Marchionis Filius, qui sedem suam plerumque Fribergæ habuerat, ex veneno a Medico scelesto propinato (quem talento Attico corruptum fuisse, referunt Annales)

les) in vivis esse desiit, Vetero-Cellæ in Choro Sacelli humatus.

Diem emortualem diximus 17. Februarii innitentes autoritate *Chronici montis sereni, Clauderi & aliorum*, in quo tamen errant *Chytræus, Albinus, P. M. Sagittarius, Reusnerus, Mollerus, Rempius, Spangenbergius, Faustus*, qui omnes 27. ponunt, magis vero *Henningesius*, qui Tom. III. Geneal. p. 15. diem 27. Octobris inculcat. De anno vero, quem indicavimus, certiores nos reddit *Chronici montis Sereni Autor* p. 136. ad annum 1220: *Theodericus Misnensis & Orientalis Marchio, Filius Ottonis, Filij Conradi Marchionis Senioris obiit XIII. Kal. Mart. sepultusq; est in Cella juxta Patrem suum. Vetus Scriptura Cellæ in Choro Sacelli olim lecta, & a Fabricio descripta: Item seit hie begraben Marggraff Diethrich/ein Graff von Wensensfels / und auch Margraf Otten des Griffters Sun der gestorben ist nach Cristi Geburt MCC. und in dem XX. Jar mit seiner Frowen Zoetten/di eins Landgrafen in Döringen Tochter gewesen ist/mit welchen iren Kindern und jungen Fürstin die jung gestorben sind.* Et Sole clarius ex paulo post adducendo Juttæ & Ludovici Landgravii diplomate liquet, illum a. 1221. jam fuisse demortuum, quia pro remedio anime ipsius hoc indulgere privilegium testantur, de hinc in fine additur: *XV. Calend. Aprilis in tricenario (tricesimo) die pie memorie Misnensis & Orientalis Marchionis Theoderici, ubi simul luculentissime dies emortualis (17. Febr.) confirmatur, quem pariter tradit Chronici montis Sereni Autor.* Confirmant præterea indicatum a nobis annum emortualem *Albinus* in Chronico Misnensi ad Annales Lauterbergenses provocans, Tit. 22. p. 293. ac *Henningesius* T. III. Geneal. p. 14. *Rempius* Calendario Saxon. p. 58. *Cyriacus Spangenbergius* in Chronico Hennebergensi p. 104. *Peccensteinus* de Marchionibus Misnensibus p. 7. a. *Chytræus* in Chronico Saxonie p. 53. *Clauderus* Stemmate Wittik. p. 230. C. *Sagittarius* in Historia Lufatica §. 36. *Brunnius* in Triade Electorali p. 184. qui annum emortualem quoque 1220. referens, Fabricii insuper addit epitaphium ipsi scriptum, cujus hæc ultima:

Communem in Cella tumulum cum conjuge Jutta
Matura nondum morte peremptus habet.

Errant

Errant ergo illi, qui mortem ejus ad annos 1221. 1222. 1223. & 1225. referunt. Ad annum 1221. minus recte *Antonius Weckius* videtur illā restringere ex verbis ultimis superioris diplomatis concludens, hoc anno, quo datum, fuisse demortuum, cum potius illa verba anniversarium ejus respiciant, hæcque verba etiam 12. annis post mortem ejus pronunciata recte se habeant, nempe trigesimo die post diem suum emortualem, 17. scilicet Februarii. Vix enim est credibile, tam brevi temporis spatio ex *Thuringia* advolasse *Ludovicum*, omnia ratione homagii per totam *Misniam* & *Lusatiam* jam disposuisse, dispositaque perfecisse, & præ aliis nunc modo res *Monachorum Cellensium* tractasse, præsertim cum testetur *Spangenbergius*, eo tempore, quo obierat *Theodericus*, *Ludovicum* degisse *Wurzburgi*, ut adeo temporis ratio curatius pensitata hoc plane non admittat. Peculiari insuper Sigillo usa fuit in hoc diplomate *Jutta*, quod sane in hac temporis angustia vix confici potuit, taceo alia. Et cum diem recte tradiderit *Chronici Montis Sereni Autor*, eum ne in anno errasse accusemus? illum cum die non obscure eodem tradente diplomate. Sed eundem errorem jam ante illum errarunt *Autor Historiæ de Landgraviis Thuringiæ* cap. 37. p. 923: Eodem anno (1221.) *Theodericus*, *Marchio Mysenensis*, *Maritus Domine Jutte*, *Sororis Domini Ludovici*, obiit: Et *Autor vite Ludovici* Lib. 3. Cap. 3. ita scribens: In demselbin vorgeschribin Jahre (1221.) an deme ersten Tage des Hornungs (& hic rursus latet error) starb der edele Marggrave Dytterich von Misen/der da hatte Frowen Jutten/ Landgraven Ludewigis Schwester/der selbe Marggraffe Ditterich sakte Landtgraven Ludewigin by synem lebenden Libe synem Sone zu eygнем Vormunden durch stetickeid unde vestin Glauben/ den her an yme erkante. Quos sequitur *Dn. Tentzelius* Supplement. II. Chron. Goth. p. 50. Alii vero ad annum 1222. mortem ejusdem referunt, in quibus sunt *Georgius Fabricius*, in *Origin.* L. 6. p. 568. scribens: Obiit hic Princeps afflictus supra millesimum ducentesium vigesimo secundo: sepultus in Cella ad Patris *Othonis* tumulum XIII. Cal. Mart; Et in *Annalibus Urbis Misnæ* ad annum 1222. p. 36. quem magno numero, & confidentissime, ut solent, secuti sunt *Petrus Albinus* Tit. 20. p. 262. *Misn. Chron.* quamvis Tit. 22. p. 293. ad *Annales Lauterbergenses* provocans annum pariter 1220.

tradat, minus recte vero diem, 27. scilicet Febr. *Laur. Peckenstein*, ut supra jam monui, in *Theatr. Sax.* p. 20. *G.P. Haennius* in *Genealogia Wittikindea*, *Spenerus* in *Sylloge Genealogica Historica* p. 316. *Andr. Möllerus* *Chron. Friberg.* p. 162. *Reufnerus* in *Stemmata Wittikindeo* p. 32. *Schneiderus* in *Chronico Lipsiensi* p. 408. *Schmidius* *Chron. Cygn.* p. 122. *Faustus* in *Geneal. Saxonica* p. 124. *Paulus Martinus Sagittarius* in *Programmate de locis sepulchralibus Ducum Sax.* Annum rursus 1223. suppeditat *Scriptum* olim a *Fabricio* in *Cœnobio* illo lecta, quæ ita habuit: *Theoderico huic, Otthonis Filio, de terra Sancta repedanti Imperator Henricus insidias posuit propter mineralia in Friberga, quæ sibi Imperator volebat asciscere. At Theodericus lagena inclusus, navigio caute impositus, & sic evasit manus Imperatoris. Huic Lips duobus annis rebellavit, perit toxico, Physico suo centum marcis argenti conducto (fundavit Thomannum in Lipsic) in Cella sepultus Anno Domini: MCCXXIII. Annum denique 1225. obtrudere nobis videtur, Chronici veteris Misnensis Autor, Lipsienses præterea de propinato veneno accusans, scribensque: Anno XII. hundert XXV. kamen die von Leipzigt überein mit des frommen Marggrafen Dithrichs Arzt umb hundert Marck Silber/ihrem Herrn zu vergeben/gaben ihm von stund ein halb hundert Marck heraus/da tödtet ihn der Arzt mit einem Trancß/liegt zu der Zell begraben. Vidit hanc discrepantiam Excell. Dn. *Lairitzius*, hinc non potuit non indicare eandem in *Palmeto suo* p. 210.*

§. 32.

Locus sepulturæ à citatis autoribus uno quasi calamo affirmatus, certior præterea ex Monumento ejusdem, quod in Sacello Cellensis Cœnobii accepit, hodieque lapidi incisum ibidem visitur, redditur, cujus delineationem æri incisam & hic exhibemus.

Quo habitu tunc incesse rit Marchio, non solum B.L. docebit additum Monumentum, ejusdemq; descriptio supra jam p. 25. & 26. allata, sed & ex nummis ejusdem quadantenus cognoscitur, quorum icones & hic adjicimus, intuentibus & nomen & Titulum, quam vis

TIDERICI AFFLICTI
MONUMENTUM.

pag. 42.

non totum, scilicet, vel THEODERICUS MARCHIO, vel THEODERICUS DEI GRACIA MARCHIO, sistentes;

§.33. An. M. CCXXI. Jutta, Theoderici Marchionis conjux & Henrici Illustris Mater, Henricus Filius, & Ludovicus Landgravius Thuringiæ, Landgraviæ tutor, confirmant Monasterii Cellensis subditis Privilegium de non solvendo teloneo, exemptione de consuetis oneribus Provincialibus, restricta Advocatorum potentia, solutioneque mulctæ.

In maiorem fidem ipsum dignum lectu subijciam Diploma:

J (Jutta) Dei gratia Misnensis & Orientalis Marchionissa, H. (Henricus) Filius illius, eadem gratia Misnensis & Orientalis Marchio, & L. (Ludovicus) Landgravius Thuringie & Palatinus Comes Saxonie omnibus presentem paginam inspecturis salutem in perpetuum. *Universis hanc cautionem (Versicherungs-Schein) respecturis innotescere decrevimus, quoniam pro remedio anime dilectissimi nostri pie memorie Marchionis Theoderici Cœnobio Cellensi libertatem talem, indulgimus, videlicet ut homines eidem ecclesie pertinentes in omnibus foris Misnensis & Orientalis Marchie, que sibi necessaria fuerint ad tegumentum & alimentum absque theloneo comparare permittantur. Si autem emere aliqua voluerint, ut carius vendant, persolvent theloneum. Nec Advocatus de Dobelin, aut de Libeze, vel de Wriberch, (Grenberg) sive de Misna in villas abbacie venire presumant, nec de vocatione Abbatis, tantum de furtis, homicidiis, & membrorum mutilatione, stuprique violentia judicaturi.*

*necessaria providebunt solum illi, propter quos eos accersiri contigerit, eisdem
 etiam hominibus, ut ab omni exactione, que in provincia emerferit, liberi &
 exempti habeantur, concessimus. Rerum autem quas prefati iudices vel ad-
 vocati tempore iudicii rationabiliter acceperint, partes duas Monachis
 Cellensibus, tertia parte in jus Marchionis cedente assignabunt.
 Verum ut hec soltempnis actio temerari & convelli nequeat, eam in scriptum
 redigi fecimus, quando sigillorum nostrorum appensione corroboravimus. Hu-
 jus rei testes sunt Hildebrandus, Capellanus, Ulricus Notarius, Meinhe-
 rus, Prefectus de Misna, Henricus Prefectus de Donin, & Filius suus Otto,
 Albertus, Burggravius de Aldenborch, Albertus Burggravius de Dewin,
 Volradus de Landesberch, Hartwicus de Misna, Bertholdus antiquus
 villicus de Roswin, & alij quam plures. Acta sunt hec anno incarnationis
 Domini MCCXXI. indictione nona XV. Kal. April. in tricenario pie memo-
 rie Misnensis & Orientalis Marchionis Theoderici.*

§. 34.

Anno MCCXXIV, Bruno, Præsul Misnensis, & Ludigerus, Abbas Cellensis, de agris contendunt, ad cuius litis diremptionem arbitri electi fuere Ludovicus, Thuringiæ Landgravius, Engelhardus Numburgensis, & Conradus Hildesheimensis, Præsules.

Fabric. in Annal. Misn. p. 36.

§. 35.

Eodem ao. (MCCXXIV.) Henricus, Rex Romanorum, Privilegium Monasterio Cellensi concessit, bona ac feuda Imperialia sine speciali concessione cõemendi, & alia cum illis commutandi.

In hujus rei fidem ipsum affero Diploma Imperatoris, ob res nonnullas memorabiles luce non indignum.

IN nomine Sancte & individue Trinitatis *Heinricus Dei gratia Romanorum Rex, & semper Augustus, Celle Sancte Marie in perpetuum.* Ad hoc, divina disponente providentia, ad Regni gubernacula nos credimus sublimatos, ut fervorum Dei in temporalibus subsidiis, utilitatibus, regia liberalitate consulamus & propensiori cautele diligentia privilegiorum nostrorum confirmatione prospiciamus. Inde est, quod omnibus Imperii fidelibus constare volumus, quod nos petitioni domini Abbatis & Fratrum de Cella Sancte Marie, Cisterciensis Ordinis, Misnensis Diocesis satisfaciētes, ob reverentiam intemerate Virginis Deique genitricis Marie, Monasterium ipsum cum omnibus hominibus & possessionibus, quas in presentiarum canonice possidet, & in futurum, justis modis potexit adipisci, in nostram & Imperij protectionem, & speciale patrocinium suscipimus, & bona ipsa cum suis pertinentiis imperiali auctoritate confirmamus. Insuper & pro remedio anime nostre parentumque nostrorum ac Successorum nostrorum, Imperatorum ac Regum, hanc eis gratiam & licentiam indulsumus, ut quascunque possessiones in agris videlicet, vineis, pratis, silvis, aquis, stagnis, pascuis, terris cultis, vel incultis, a quacum-

que persona libera, siue ministeriali Imperij titulo donationis, emptionis, siue concambij idem Monasterium de bonis Imperij, siue de proprietatibus fidelium Imperij obtinuerit, non requisito super hoc speciali assensu Imperij licenter recipiat, & nostre Majestatis auctoritate in perpetuum sine omni prorsus contradictione quiete possideat. Ut autem hec nostra donatio rata, & incon-
vulsiva in perpetuum valeat permanere, presentem paginam ex-
inde conscriptam Sigilli nostri appensione fecimus communiri.
Hujus rei testes sunt venerabilis Pater Conradus, Portuensis & Sancte
Rufine Episcopus, Apostolice sedis Legatus, Theodericus, Treveren-
sis Archi-Episcopus, Engelbertus, Coloniensis Archi-Episcopus, Ge-
behardus, Episcopus de Bazzowe, Siffridus Episcopus de Owesburch,
Lodewicus, Dux Bawarie, Lodewicus, Langravius Thuringie, Cunra-
dus, prefectus de Nuringberch, Gerhardus, Comes de Dits, Magister
Hermannus de domo theutonica, Anselmus, Marsalcus de Justia,
Heinricus dapifer Regis, Ludolphus de Allerstedde, Rudolphus, pincerna
Langravij (de Varila scilicet) Albertus Smelinc, Conradus de Stein-
bach, Ulricus de Maltiz, & alii quam plures. Acta sunt hec in Nuring-
berch, Anno ab incarnatione Domini millesimo ducentesimo XXIII.
indictione XII. X. Kl. Augusti feliciter Amen.

Ubi hoc adhuc observo, literas has me debere apographo,
quod Joh. Otto N. P. C. fecerat, cujus sub finem hæc verba erant
adjecta: Literas has Joh. Otto N. P. dedit Mich. Rudelio Dresdæ
1589. & nunc habet Christ. Brehm, qui eas reddidit Archivo Electo-
rali anno 1653. in quo ergo hodie est inveniendum.

§. 36.

Non diu post (& ut quidam volunt, 1229.) Jutta (Guta,
Juditha) Conjux Dieterici, Filia Hermannii Langravii Thu-
ringiæ, ejusque liberi sex (1.) Dietericus, (2.) Otto, (3.) Con-
radus, qui utrique 1219. obierunt, (4.) Jutta. (5.) Hedwig &
(6.) Sophia in pueritia & infantia demortui, sepulturam
Cellæ juxta nonnullos invenerunt; nos Dietericum & Con-
radum excipimus.

Affirmat hoc Scriptura vetus Cellensis, quam superius §. 30. p. 40. ad-
duximus. Albinus Chron. Misn. T. 22, p. 293. Brunnius in Triade
Electo-

Electoralis l. c. *Paul. Mart. Sagittarius* in *Programmate de locis sepulchralibus Ducum Sax. Lit. A. 2.* Si diplomati vero cuidam, mihi alibi memorato, fides habenda, illa adhuc 1229. vixit, quamvis eodem adhuc etiam vitæ mimum absolvere potuerit. *Henninges Geneal. T. 3. p. 14.* Juttam 3. Idus Januar. Sophiam vero 16. Cal. April. non additis annis, obiisse memorat. Unde vero Nobiliss. *Dn. Hoennius* in *Geneal. Wittik.* hauserit, *Sophiam* hanc posteriorem (quæ ab aliis Scriptoribus in pueritia exspirasse memoratur,) nupsisse Landgravio Thuringiæ, hætenus indagare non potui, quique tradit pariter, *Ottonem & Conradum* an. 1219. morte oppetiisse, cum alii in pueritia eosdem obiisse scribant, in quibus sunt *Fabricius O.S. p. 568. Lairitzius p. 211. Peccenstein de Marchionibus p. 7. Clauderus p. 20. Faustus p. 25.* Neque crediderim *Theodericum*, quem *Henningesius, Fabricius, Peccenstein, Albinus*, in pueritia falso obiisse scribunt, Cellæ sepultum, sed potius cum *Episcopus Namburgensis*, & non *Augustanus*, ut *Faustus p. 125.* minus recte refert, fuerit, *Numburgi*, & non, *Beiero* in *Geographo Jenensic. 10. p. 216.* prodente, in Monasterio *Bosaviensi* ad Cizam anno 1243. humatum fuisse. Nam cum in anno errer, & ex *Langio p. 807.* constet, eum adhuc 1258. vixisse, omnino cum *Paulo Langio* facimus, qui p. 802. ita de ipso: *Iste autem Theodericus non in Puzowe apud nos, sed Nuenburghumatus est: nullius siquidem Episcopi præter fundatoris nostræ continet Ecclesia corpus. Præter enim quod Albinus quoque in Chronico Misnenfi p. 285. Dresserus Millen. VI. P. II. p. 258. Clauderas in Stemmate Sax. p. 19. testentur, eum Episcopum Cizensem & Numburgensem egisse, firmissimum id quoque reddam ex diplomate quodam Henrici illustris Marchionis, anno 1240. die 4. Junii (pridie Non. Junii 13. indictione) Misnæ conscripto, in quo confitetur, se ad petitionem Karissimi Fratris sui (in diplomate nostri) *Theoderici, Nuenburgensis Episcopi, 3. Mansos* cum omni utilitate in veteri Belgora tradidisse *Ecclesie S. Otmar* ibidem, testibus ibidem adductis & laudatis, *Henrico, Misnenfi Episcopo, Jordano Plebano, de Uxorenveltemoven, Meinbero plebano de Grimma, Conrado, Plebano in Oppido Belgern, Ulrico, de Pack, Mag. Alexandro, Curie Notario, Ulrico de Khirschberg, Ulrico de Alaber, Conrado de Bychowe.* Quod vero alterum ex illis filium*

Henrici

Henricum, Præpositum Cathedralis Ecclesiæ Misnensis, concernit; illum Misnæ potius quiescere autumamus. Conf. Annales Misnenses Fabricii p. 36. Spangenberg. Chron. Mansf. p. 298. b. Clauderus p. 20. Bucelinus Germ. Sancta p. 61. Reusnerus S. W. p. 33.

§. 37.

Anno MCCXLII. die 7. Julii in vivis esse desiit Constantia, Leopoldi VIII. Austriæ Ducis, cognomine gloriosi, Filia, Friderici vero Ducis soror, uxor Henrici illustris Marchionis prima, cum qua nuptias die 1. Maii anno 1234. prope Viennam testib' Jacobo Præposito, Cuspiniano, Reusnero, Hœnnio, Fabricio, celebraverat, in veteri Cella ad latus Mariti sepulta.

Quemadmodum annus, quo in matrimonium duxit Henricus, Marchio, Constantiam, certiores reddere possum ex diplomate Dobrilugensi, quod eidem Cœnobio Henricus anno 1234. XI. Cal. Aug. Torgæ dedit, in quo inter alia; *& in animæ nostræ ac conjugis nostræ salutem*; ex quo patet, eandem jam in uxorem habuisse; ita vellem, ut annum emortualem certum possem constituere. In loco quidem sepulture omnes consentiunt, & ex Monumento Cellensi, infra ad annum 1287. adducendo, perspicuus is magis redditur, inque die emortuali Albinus, Mollerus, Faustus, Rempius, Clauderus, Reusnerus, Tentzelius, P. M. Sagittarius; præter quod Henningesius diem 9. Julii & Fabricius diem 5. Junii reponant; in anno vero, ut dixi, mirum in modum variant Scriptores. Annum 1243. ex certis Documentis, & quod ultra 9. annos post nuptias non vixerit Constantia, vult evincere Weckius Chron. Dresd. p. 105. Sed cum Documenta non addiderit, merito calculum addere detrectamus. Annum vero sequentem 1244. indicat Clauderus Stemmate Sax. p. 22. cui consentit Nobiliss. Dn. Tentzelius Supplem. II. Goth. p. 599. & Hœnnius in Geneal. Wittik. adducti præcipue quorundam Autorum relatione. perhibentium, Henricum quarto post Constantiæ mortem anno ad secunda transisse vota quod ita propemodum contingeret. Alii, rursus & horum non pauci annum demum 1262, inculcant, in quibus sunt
Fabri-

Fabricius Origin. Sax. Lib. VI. p. 377. eam Nonis Junii dicto anno 1262, obiisse dictitans, Autor Scripturæ veteris in Cella olim lectæ & ad obitum Henrici referendæ. *Brunnius* in Triade Electorali p. 195. *Henningesius* T. III. Geneal. f. 14. & Part. I. f. 260. *P. M. Sagittarius* in de locis sepulchralibus Ducum Saxonix Lit. A. 2. *Faustus* Stemmate Sax. p. 127. *Sagittarius* Historia Lusat. §. 37. & 38. *Lairitzius* Palmeto p. 213. *Reusnerus* Stemmate Wittik. p. 33. *Rempius* Calend. Sax. p. 188. Nunc, cum nos annum 1242. selegimus, dicemus: Habemus primo hunc conceptis verbis tradentem *Albinum*, & quidem ex Mortuologio in Chronico Misnenfi Tit. 22. p. 293. ita: Constantia, Marggraffens Heinrichen des Erleuchten welcher Dietrichen Sohn gewesen/erstes Gemahl/Herkogs Leopolds von Oesterreich Tochter/ welche gestorben im Jar 1242. den 7. Julii. In quo dehinc cum sequutus diligentissimus Patriæ Historiæ Scriptor *Andr. Mollerus* in Chron. Frib. Annalibus p. 15. Sane, si diem emortualem recte nobis dedit, in quo multi consentiunt, cur annum falso indicasse credamus? sique Alberti, Ottonis Filii, annum pariter emortualem, verum nobis detegit adversus multos contra sentientes, quod supra monuimus, cur in hoc ipsi non fidamus? cum primis cum paulo ante ipse testetur, ex mortuologiis & Annalibus hæc ipsum hausisse. Ut adeo potius credam, crassum hunc errorem Chronologicum ortum ex incuria alias non infrequenti vel scriptoris, vel pictoris, numerum denarium X. transponentis, & cum ante L. ponere debuisset ita: MCCXLII. post literam L. reposuit eundem, ut ita MCCLXII. emerferit, quicquid insuper sit de Scriptorum relationibus, qui quarto post mortem primæ uxoris anno de novo ipsum contraxisse nuptias affirmant.

§. 38.

Circa hæc tempora (MCCLX.) Monachus in veteri Cella vixit, nomine Conradus de Friberg.

Hujus Monachi meminit Andreas Mollerus in Chronici Fribergensis Annalibus p. 20. eiq; debet relationem peregrinationum ad formosam Mariam quæ olim Freibergæ religiose admodum fuit culta, quæque multis miraculis inclaruit, de quo ibidem pluribus legendus est.

Anno MCCLXVII. Matthias Abbatem Cellensem egit.

Testis enim hic citatur cum *Abbate de Porta* in Diplomate, quo *Fridericus, Marchio de Landsberg*, bona omnia, quæ Abbas Cœnobii Dobrilugensis in suo territorio possedit, confirmavit. Et quid vetat, quo minus id & hic legamus.

NOs Theodericus, Dei Gratia *Marchio de Landisberg*, omnibus in perpetuum &c. Noverint - quod nos ob reverentiam nominis *Jhesu Christi*, nec non in remissionem omnium peccatorum pie recordacionis genitricis nostre, & pro remedio carorum nostrorum omnium, omnia bona nostri Dominiij Monasterio de Dobirlug à nostris progenitoribus, vel quibuscunque fidelibus, hætenus fient collata, presentis Scripti testimonio confirmamus &c. & impressione nostre ymaginis communiri cum assertione testium subscriptorum, quorum nomina subsequuntur, Dominus Albero, Abbas de Porta, Dominus Matthias, Abbas de Cella, Otto, nobilis de Arnsboug, Heidenricus, Decanus Mersburgensis, Thimo de Otolversdorf. Datum Anno Domini MCCLXVII. III. Idus Maij.

§. 40.

Anno MCCLXVII. idibus Septembris (13. Septembr.) vivere desiit Agnes, Ottocari Bohemiæ Regis Filia, Wenceslai Soror, Henrici illustris, Marchionis Misnensis, uxor altera, ipsi, teste Autore de Landgraviis Thuringiæ, anno 1249. matrimonio juncta, in Cœnobio Vetero-Cellensi sepulta.

De loco sepulturæ quæ Cella fuit res confecta apud omnes est Scriptores, & Monumentum Cellæ olim lectum & infra ad annum 1287, Henrici illustris mortualem, memorandum id clare testatur, in die vero & an. non parum inter se discrepant, quos ordine audiemus. Eundem, quem indicavimus diem (13. Sept.) tradunt *Siffridus Presbyter, Annales Thuringici, Chronicon Isenacense, Fabricius, Reusne-*

Reufnerus, P. M. Sagittarius, Albinus, Henningesius omnes, præter Dn. Hoen-
nium, qui in Geneal. Wittik. 12. Sept. & Scripturam veterem in Cœ-
nobio Seufelizenſi olim lectam, quæ 7. Octobris indigitat hiſce:
AGNES MARCHIONISSA FUNDATRIX MONASTERII
(Seufelitzenſis) OBIT VII. OCTOBR. Annum è contra ſequen-

tem 1268. ſuggerunt nobis *Autor de Landgraviis Thuringiæ p. 930:*
Eodem anno (MCCLXVIII.) Agnes Marchioniffa Myſnæ vidit in ſomniis
Angelum ſibi propinantem in ſcypho aureo vinum amarum, & poſtea in
brevi deſuncta eſt; itemque Chronicon vetus Thuringicum hiſce:
Als man ſchrieb MCCLXVIII. ſtarb Fräwe Agneſe/Marggräfinne zu
Miſſen. Autor Additionum ad Lambertum Aſchaffneburgenſem
p. 259: Ipſo etiam anno (1268.) Marchioniffa Agnes de Miſnia deſuncta eſt.
Fabricius in Annal. Miſnenſibus ad h. a. (1268.) p. 43. contradicens
ſibi in Originibus. Albinus in Chron. Miſnenſi p. 293. P. M. Sagit-
tarius in de locis ſepulchralibus Lit. A. 2. Mollerus Annal. Freiberg.
p. 24. Henningesius T. III. Geneal. f. 14. Binhartus Chron. Thur. p.
183. Faſtus Stemmate Saxon. p. 129. Clauderus Stem. Saxon. p. 23.
Rempius Calend. Sax. p. 256. Hannius Geneal. Wittik. Sed in decem
annos longius ejusdem mortem rejicit Antonius Weckius Chron.
Dreſd. p. 105. a. & quidem vi Diplomatis, quod inveniffe ſe ſcribit,
quoque hoc ipſo anno Henricus illuſtris Agneti Menſe Septembri
anniverſarium in Monasterio Cellenſi conſtituit. Quafi vero id
eo, quo de mortua fuit, anno, factu fuerit opus, & non ſubſequen-
tibus etiam fieri potuerit in illo Cœnobio, certe cauſæ nihil videmus.
Eadem eſt concludendi ratio: Henricus illuſtris in Diplomate, anno
1271. dato, eandem Agnetem bonæ memoriæ nominat, ergo, hoc ipſo ſta-
tim anno abiit ad plures. Ut taceam, Henricum illuſtre, quod ex alio
Diplomate mihi innotuit, ipſi jam anno 1270. anniverſarium in
Eccleſia Cathedrali Miſnenſi ordinaffe, annoque 1271. conjugis
Agnetis ſuæ recolendæ memoriæ ergo nonnulla bona Monasterio
Cellenſi donaffe, de quo & infra; imo eodem 1271. anno III. ydus
Novembris bona omnia in Schackaw, quæ Henricus, Marchio, olim
titulo Caſtrenſis feudi poſſederat, pro octoginta marcis argenti Mo-
nasterio Dobrilugenſi vendidit, & in feudum commiſit ab omnibus
oneribus libera, & quidem ob remedium animæ ſuæ ac dilectæ

quondam suæ conjugis Dominæ Agnetis bonæ memoriæ. Ut adeo liquidissimum sit, illam jam anno 1270. fuisse in demortuis. Annum vero 1267, quem indicavimus, non solum suppeditant *Siffri-
dus Presbyter, Annales Thuringici*, atque ex his *Fabricius Origin. Saxon.* p. 577. *Reusnerus Stemmate Wittik.* p. 33. *C. Sagittarius* in *Historia Lusatica* §. 37. *Bangius Chron. Thur.* p. 103 *Lairitzius* p. 213. sed & certus redditur per *Diploma foundationis Monasterij Seuselitzensis* anno 1268. Dresdæ die 12. Novembris conscriptum, quodque alibi exhibebimus B. L. integrum, in quo inter alia hæc: *Hoc saltem remedio consulere salutis nostræ decrevimus, ut in novella sanctæ congregationis plantatione, Deo jure servitium, nobis & charissime uxori nostræ, Agneti bone memoriæ, nunc defunctæ, ac progenitoribus nostris perrenne orationis suffragium procuremus.* Credibile non est præterea, nec consveta lugendi ratio concedit, illa die 13. Septembris demortua ejusdem statim memoriæ ergo die 12. Novembr. *Seuselitzij construxisse Cænobium*, aut, si inceptum jam fuisset, *perficere tantilli temporis spatio eoque potuisse, ut ad perfectionem perductum* Claustrum literis foundationis & redditibus sufficientibus jam habuerit opus. Longius & minimum añuum temporis spatium omnino ad id requiri videt quilibet, præsertim cum *Martinus Pontifex* in Confirmatione foundationis, anno 1281. die 7. Maji concessa dicto Cænobio, clare asserat, toties laudatum *Seuselitzenfse Monasterium* juxta piam dispositionem *saltem quondam Agnetæ uxoris sue, pro suorum & ejusdem uxoris ac parentum suorum peccatorum remedio, ab Henrico fuisse institutum.*

§. 41.

Henricus Marchio an. MCCLXXI. ob remedium animæ suæ, & dulcis conjugis, Dominæ Agnetis, memoriam recolendam, ut habet diploma, & ad honorem Dei & gloriosæ Virginis Mariæ Monasterio Cellensi aliquot bona tradidit.

§. 42.

Eodem anno MCCLXXI. idem Marchio confirmavit contractum inter Rudegerum de Schachowe & Abbatem Conventumque Monasterii Cellensis, qui ab illo sex mansos

&

& ortum unum, sitos in villa Tragen, solventes singulis annis 7. marcas argenti & novem solidos denariorum annui census, pro 118, marcis argenti emerant.

Utrumque debeo diplomati, quod Fribergæ hoc anno (1271.) erat confectum, & hos testes citabat: *Witigo, Misnensis Episcopus, Gebhardus, Prepositus in Hayn, noster Protonotarius, Johannes de Witbyn, Burggravius, Henricus de Waldowe, Henricus, Camerarius de Genantstein, Guntberus de Slatbeim, Henricus de Syden.*

§. 43.

Anno MCCLXXVII. mense Septembri Henricus Illustris, Marchio Misnensis, Agneti conjugii anniversarium (ut vocabant) in Monasterio Cellensi constituit.

Videatur Anthon, Weckius Chron. Dresd. p. 105.

§. 44.

Anno MCCLXXVIII. Henricus illustris, Marchio Misnensis, prævidens, post mortem suam controversiam moturum Albertum, seniore filium, Friderico parvo, filio suo alteri ex Elisabetha Maltitzia progenito, de hereditate & Ditione Dresdensi, huic ergo ut occurreret incommodo, & matri & filio per Cæsarem, Rudolphum, Principalem dignitatem asserere curavit certo diplomate, in castris ad Znaim die 4. Januarii 1278. conscripto, illudque, ne ab Alberto supprimi possit, apud Abbatem in veteri Cella ejusque Monasterii Archivo, referente Weckio in Chronico Dresdensi p. 159. seq. deposuit, ubi post plurimorum annorum decursum demum repertum fuit, dignum, quod & hic legatur, utpote per Monasterium hoc ipsum ad posteros conservatum.

Rudolfus Dei gratia Romanorum Rex semper Augustus, Universis Imperii Romani fidelibus presentes litteras inspecturis in perpetuum;

petuum; dum Sacri Imperii Principum, per quos idem Imperium, tanquam bases egregias, sustentatur, in his specialiter, que ad solam majestatem Regiam pertinent, petitiones & vota benigni favoris applausu complectimur, regalis excellencie decus attollimus, & eosdem Principes ad devotionem ipsius Imperii fervencius excitamus. Noverint igitur universi tam posteri, quam presentes, quod nos pure fidei ac sincere devotionis insignia, quibus *Illustris Henricus, Marchio Misnensis*, Princeps noster dilectus, nos & Romanum veneratur Imperium, claro nostre Majestatis intuitu graciosius intuentes, ac proinde suis desideriis, que rationi conveniunt, voto promptitudinis dignum ducentes occurrere, devotis suis supplicationibus inclinati, *Elizabeth*, legitimam thori sui consortem, *Fridericum* natum legitimum, utriusque & universos liberos, si quos ab eisdem parentibus procreari contigerit, in futurum ab omni servilis seu ministerialis conditionis respectu de plenitudine Regie potestatis eximimus, & ipsos Ingenuitatis ac liberi partus honore & titulo perpetuo insignimus, volentes eos sic semper in antea in Ingenuorum & Nobilium sorte & numero recenseri, ac si de ventre libero nati essent; Ita quod ad successionem bonorum feodalium & aliorum quorumlibet pari forma sicut ingenui & nobiles admittantur, & universaliter omnibus juribus, libertatibus, dignitatibus, honoribus, conditionibus, quibus Ingenui a sacris sunt legibus & approbatis consuetudinibus insigniti, in perpetuum ex donatione Regia gaudeant jure. Ex premissis itaque prefato *Friderico*, ac ceteris liberis *Marchionis* predicti, si quos ipsum in antea ex predicta *Elizabeth* procreare contigerit, favorabiliter indulgemus, concedimus, & donamus, ut bonis *Marchionis* ipsius, possessionibus, terris, dignitatibus, & certis juribus quibuscunque, quo possint & debeant jure succedere, ac si de partu & ventre libero nati essent. Et ut hec gratie nostre permissio singularis, quam ex certa scientia fecimus, perpetue robur obtineat firmitatis, presens scriptum exinde conscribi & Majestatis nostre Sigillo jussimus communiri. Datum apud *Znoymam* II. Nonas Januarii indict. VII. Anno Domini millesimo. CCLXXVIII. Regni vero nostri anno sexto.

§. 45.

Anno MCCLXXIX. die II. Nonas Julii *Burchardus Abbas, Cellensis*, subscripsit in fidem diplomati *Episcopi Mers-*

Mersburgensis, quo ipsi jus conceditur visitandi Moniales
in Nimmitsch prope Grimmam.

In hanc rem ipsum sub jicio diploma :

Fridericus D. G. Mersburgensis Ecclesie Episcopus omnibus Christi fidelibus
hanc paginam inspecturis S. in perpetuum. Quoniam labilis est homi-
num memoria, ne ea, que sunt rite, ab hominibus in oblivionem deveniant,
perennari solent patrocinio literarum. Notum igitur esse volumus tam pre-
sentis quam futuri ævi successoribus, quod cum inter nos & inter Capitulum
nostrum ex una, & Abbatissam & Conventum Monialium apud Grimmam
ad thronum nostre diœcesis ex parte altera dissensionis materia esset orta super
juribus Episcopalibus, que nobis & nostre Ecclesie vindicavimus auctoritate
ordinaria in cœnobio memorato, post multas & varias disceptationes hujus
hinc inde habitas instituti sumus per religiosum virum, Dominum
Burckardum, Abbatem Cellensem, Cisterciensis Ordinis Mis-
nensis diœcesis, & quosdam alios tam religiosos, quam Seculares fide dignos,
quod eedem Sanctimoniales temporibus venerabilis Patris & Domini Hein-
rici, Predecessoris nostri, quondam Marsburgensis Episcopi, felicitis recorda-
tionis, ordini Cisterciensium fuerint incorporate, dicti Dni. Episcopi &
Capituli Ecclesie Mersburgensis bona voluntate & consensu unanimi acceden-
te, & quod dictæ Sanctimoniales bis incorporate ordini predicto omnibus Pri-
vilegiis & libertatibus ordinis temporibus predecessoris nostri gaudebant, &
ipse fuerunt pacifice & quiete, reservatis tamen eidem predecessori nostro &
Ecclesie nostre suisque successoribus omnibus juribus Episcopalibus, que vene-
rabiles Patres & Domini Misnensis & Numburgensis Ecclesiarum
Episcopi consueverunt in Monasteriis Cisterciensis Ordinis sua-
rum diœcesium recipere & habere de jure communi, vel de consuetu-
dine probata, & antiquis temporibus observata. Sane, quia quod à sepe dicto
Predecessore nostro factum esse dignoscitur in premissis, ratum & gratum ha-
bentes, ad instantiam diutina venerabilis Patris & Domini Witegonis,
Misnensis Episcopi, & Domini Henrici, Illustris Principis
Marchionis Misnensis, indulgemus & permittimus, habito super hoc
confessu totius Capituli nostri, quod predictæ Sanctimoniales sint, & perma-
neant incorporate Ordini Cisterciensium cum omnibus juribus & libertatibus
ejusdem

eiusdem ordinis, hoc adjecto, ut tam nobis, quam nostris successoribus respondeant de juribus Episcopalibus, ut superius est expressum. Ut autem premissa rata permaneant & perpetuo perseverent, eandem litteram super premissis conscribi fecimus, & Sigillo nostro & Capituli nostri in testimonium roborari. Datum & actum in Mersburg Anno Domini MCCLXXIX. II. Nonas Julij Pontificatus nostri anno XIII. presentibus testibus venerabili Witegone, Episcopo Misnense, Domino Burchardo, Abbate Cellensi, Ludolpho Preposito, Cunebundo Decano, Magistro Gebhardo thesaurario Nüenburgensis Ecclesie, Magistro Theodorico, Preposito Budesinensi, Magistro Danemaro, Thesaurario Marburgensi, Fratre Heidenrico, & Monachis Cellensibus, Fratre Heinrico, Reichardo & Bartholomæo, Fratribus de Libenowe, & aliis quā plurimistā Ecclesiasticis quā Laicis fide dignis.

§. 46.

Eodem anno (MCCLXXIX.) Henricus, Richardus & Bartholomæus, Fratres de Libenowe, (Libenau) Monachos Cellenses egerunt.

Videatur proxime præcedens Diploma sub finem, ibidemque illos, ut testes, allegatos.

§. 47.

Eodem anno (MCCLXXIX.) Henricus Illustris, Marchio Misnensis, Burchardo Abbati Cellensi & ejus Conventui pro jure Patronatus, ut vocant, in Parochiam Seuseliz, quod Monasterio Seuselizeni noviter a se fundato contulerat, consensu Misnensis Episcopi, jus Patronatus in Parochiam Donensem assignavit.

In majorem hujus rei fidem ipsius Burchardi, Abbatis Cellensis, Diploma B. L. fisto, pietatem & encomium singulare Henrici Illustris, Marchionis memorati Misnensis, continens, dignumque hinc, ut integrum hic legatur;

Universis Christi fidelibus hanc litteram inspecturis B. (Burchardus) Abbas de Cella ceterisque Conventus ibidem Deo deserviens sinceram
in Do-

in Domino charitatem. Quia quæ in tempore sunt, tempore corrumpuntur, unde acta temporum preteritorum literis roborantur. Hinc est, quod notum esse volumus universis, quod nobilis Princeps, Dominus Henricus, Marchio Misnensis, Ecclesiam Seuslitz de consensu Domini Misnensis Episcopi nobis contulerat, quantum ad jus Patronatus personis idoneis, prout ius exigit, porrigendum. Sed postquam idem Princeps instigante scilicet Spiritu Sancto juxta eandem Parochiam Seuselitz claustrum Dominarum Ordinis S. Clare instituit, ut quieti Dominarum ibidem Domino famulantium in omnibus provideret, predictam Parochiam jam dicto Claustro Dominarum de nostra voluntate & consensu plenario assignavit, consensu nihilominus Dn. W. (Witegonis) Misnensis Episcopi accedente, ita tamen, ut idem Princeps, ut pote vir omnis Justitie defensor & amator, ut quod illis in emolumentum fecerat, nobis esse videretur detrimentum, pro dicta Parochia in Seuslitz Parochiam in Donin commutavit, ut videlicet predicta Parochia in Donin eo jure ad nostrum Cœnobium in Cella pertineat, quo jure ante ad Parochiam in Seuslitz pertinebat. Predictam autem commutationem, sive Ecclesie in Seuslitz resignationem, literis presentibus & patentibus profiteamur. Hujus autem rei testes sunt Frater Johannes, Gardianus in Dresden/ Frater Gotschalculus, Gardianus in Seuslitz. Dominus Albertus, Dapifer de Burnis, Henricus & Johannes Fratres milites, Dietb. de Siden, Fridericus Magister coquine, & alij quidam plures fide digni. Acta sunt hec anno ab incarnatione Domini MCCLXXVII.

§. 48.

Anno MCCLXXXII. die 8. Febr. (& non 18. ut Clunderus vult) Dietericus, cognomine Sapiens, Heinrici illustris Filius, Marchio Landsbergensis, Seuselitzii morbo correptus, ac ibidem demortuus, Cellæ in Monasterio sepultus refertur ab Autore veterum Annalium Misnensium Lit. R. Petro Albino in Chron. Misn. Tit. 22. p. 293. Fausto in Geneal. Sax. p. 127. P. M. Sagittario inde locis sepulchralibus

bus Ducum Sax. Lit. A. 2. Joh. Bínharto in Chronico Thuringiæ addita Genealogia p. 204, qui tamen in Seuselitzenfi Monasterio fuit conditus.

Eundem quidem diem & annum emortualetn tradunt *Autor de Landgraviis Thuringiæ* p. 931. atque sic: *Anno Domini MCCLXXXII. obiit Theodericus, Marchio de Landisberg & Orientalis, filius Heinrici Marchionis Mysnæ Senioris, relinquens filium, scilicet Fridericum, nominatum Tuto, qui aliquibus temporibus transactis litigavit cum Episcopis Numborgensi & Merseburgensi, & mortuus est sine herede. Fabricius Origin. Sax. p. 587. Reufnerus Stem. Wittik. p. 34. P. M. Sagittarius cit. I. Clauderus (quoad annum) Stemmate Saxon. p. 22. Spangenbergius Chr. Saxon. p. 452. Albinus Chronico Misn. p. 406. Faustus I. cit. Möllerus Annal. Friberg. p. 26. Bangius Chron. Thur. p. 108. Bínhartus Chron. Thur. p. 203 & 204. in addita Genealogia, Schneiderus Chron. Lips. p. 414. Rempius Genealog. Sax. p. 16. Dn. Lairitzius (incertus tamen an non 1283?) Palmeto p. 213. Rivander Chron. Thur. p. 326. Chytræus Chron. Saxon. p. 53. in Genealogia Marchion. ibid. Paulini Annal. Misn. p. 57. quamvis non satis certus de anno. Alii vero ejusdem emortualetn annum faciunt subsequenter 1283, in quorum numero sunt Variloquus Erfurtensis MStus, & ex hoc C. Sagittarius in Historia Lusatica §. 38. Georgius Fabricius in Annal. Misn. ad annum 1283. p. 44. sibi contradicens eo ipso rursus in Originibus Saxonis, Gabriel Bucelinus in Geneal. Germ. notit. p. 61. Dn. Georg. Lairitzius in Palmeto p. 213. Josephus Clauderus in Stemmate Sax. p. 230. Phil. Jacob Spenerus in Sylloge Geneal. p. 319. Petrus Cutsenius in Saxonia Catholica p. 183. G. P. Hænnius in Genealogia Wittikindea, Henningesius Parte III. Geneal. p. 14. quamvis in parenthesis annum 1282. quoque addat. Rursus alii 1285. ponunt, ex quibus sunt Siffrius Misnensis in Epitome suæ Historiæ ad annum 1285. p. 174. inquiring: Mortui etiam sunt Marchio Ditericus de Landesberg, filius Marchionis Henrici Misnensis; Et Paulus Langius in Chronico Citizenfi ad hunc annum: Anno Domini supra dicto MCCLXXXV. Theodericus, Marchio de Landesberg & Groytz, obiit. Qui mundo strenuus, & Deo devotus, Monasteria fundavit duo, unum Sanctæ Clare in Weisensels, aliud*

*alindin Supplitz (rectius Seuselitz) ubi & sepultus quiescit. Autor de-
 rique Chronici veteris Misnensis mortem ejus in annum usque 129.
 rejicit, scribendo: Er (Dietherich) starb vor seinem Vater im XII.
 hundertten und LXXXIX. Jare / hat zwo Töchter / die thât er gen
 Weissenfels ins Kloster / liegt zu der Zell begraben; quod tamen pla-
 ne falsum esse, ex modo memorando colligendum est Friderici Filii
 Diplomate. At ipsum sepulturam non in *Monasterio Cellensi, sed Seu-
 selitzen* invenisse, probatum dabimus ex Friderici Balbi, Filii sui, die
 21. Junii 1286. Seuselitzeni Cœnobio dato Diplomate, in quo inter
 alia hæc notatu digna, *locumque sepulture Dieterici* exertim suppeditan-
 tia offendimus: *Cum consensu Filii sui, piæ recordationis Theo-
 derici, Marchionis de Landesberg, patris nostri, in eodem
 monasterio (Seuselitzeni) sepulti. Consentiant præterea in
 asserto loco sepulture Paulus Langius loco modo citato, Fabricius
 Orig. Sax. loc. cit. Reusnerus Stemmate Wittikind. p. 34. Dn. Lairit-
 zius Palmeto l. c. Sagittarius in Hist. Lufatica l. c. Paullini Annal. Ise-
 nac. p. 57. Brunnus ii. Triade Electorali p. 203, qui. sine dubio
 Langium exscribens, ita: Dietericus duo fundavit Monasteria, unum in
 Weissenfels, alterum in Supplitz (Seuselitz rectius) ubi & sepultus jacet.
 Monumentum vetero-Cellense a Fabricio descriptum: Iste Theodericus,
 Alberti Frater, duo fundavit Monasteria, S. Claræ unum in Weissen-
 fels, aliud in Seusselitz, & in Seuselitz sepelitur.**

§. 49.

Anno sequenti M CCLXXXIII. mense Februario &
 in crastino B. Agathæ (ut diploma habet) Burchardus, nu-
 tu divino Abbas Cellensis, Henricus Prior, totusque Con-
 ventus Ordinis Cisterciensis decem mansos in villa Chagan
 infra Misnam & Lommatschium sitos Henrico Misnensi
 pro 166. marcis argenti examinati, quos postea obtulit Ec-
 clesiæ Misnensi, vendiderunt.

Debemus hoc notitiæ super hunc contractum *Celle* confectæ,
 in cujus rei testimonium hi adducuntur testes: *Sifridus*, Decanus
 (Misnensis) *Johannes*, Præpositus Wurzinensis, *Mag. Conradus*,

Archi-Diaconus Nyficensis, Dominus *Heidenricus*, Cantor, Dominus *Theodericus*, Præpositus Budisfinensis, Dominus *Conradus*, Thesaurarius, Dominus *Johannes*, Præpositus in Hayn, & Dominus *Otto de Wittyn*, Archi-Diaconus Lusatiae, Canonici Misnenses, Dominus *Conradus Longus* Thuringus, Dominus *Conradus* de Domina nostra, Dominus *Gerboto* perpetui Misnensis Ecclesiae Vicarij, *Heinricus* de Hunsbergk,

§. 50.

Anno MCCLXXXVII. die 15. Februar. Dresdæ *Heinricus* illustris, (quod epitheton magis ejusdem cum *Hortledero* & *Sagittario* reputamus, hodie per Serenissimi (*Durchläuchtigsten*) titulum exprimendum, tuncque ab eo inter primos illud (*des irrlichten*) usurpatum, quam, ut a plerisque Scriptoribus fit, ejusdem cognomen) Marchio Misnensis, primusque hujus Stirpis Thuringiae Landgravius, Heros rebus excellenter domi forisque gestis inclytus, annorum septuaginta, adeoque suo funere, demortuus, Misnam delatus fuit, indeque post facta consveta Sacra Vetero-Cellam, quam insigniter, uti quamplurima alia Monasteria, ac largissime dotaverat, & velut alter fundator sese erga illam exhibuerat, deportatus, ibi ad latus Majorum humatus fuit.

Ante vero quam nostra demus comprobata, *dissonantes* primum observabimus *Scriptores* circa *ejusdem diem emortualem*. Diem *decimum septimum* refert *Schneiderus* Chron. Lipsiensi p. 415. Diem *vigesimum secundum* Februarij *Binbartus* in Genealogia Marchionum Chronico suo p. 204. inserta, diem denique *vigesimum quintum* *Fauftus* in Geneal. Sax. p. 129. *Binbartus* Chron. Thur. p. 204. *Cutsenius* Saxonia Cathol. p. 183. *Rempius* Calendario Sax. p. 56. *Dn. G. P. Haennius* in Geneal. Saxon. *Henningesius* Gen. T. III. p. 15. qui equidem illum magis pro exequiali, quam emortuali accipiendum esse putat, sed nos potius errorem illum ex incuria *Typothetarum* exortum

con-

conjectimus, 25, pro 15, ut sæpius ipsis fieri alias consuevit, reponentium. Sed verum, eundemque 15. Februarii exponunt nobis *Mollerus Chron. Frib. Annal. p. 26. Spangenbergius Chron. Mansf. p. 313. b. & Saxonizæ p. 453. Fabricius Annal. Misn. ad annum 1288. Bangius Chronico Thur p. 108. Weckius Chron. Dresd. p. 107. Clauderus Stemmate Saxon. p. 21. Reusnerus Stemmate Wittik. p. 33. Rempius Calendar, Saxon p. 46. Krentzheimius in Chronol. ad h. a. Brunnius in Triade Electorali p. 204. Calvisius in Chronol. p. 824. Rivander Chr. Thur. p. 327.* Posthæc eum anno 1287. fato cessisse testimonio sunt indubio *Alberti, Marchionis Misnie & Landgravij Thuringie, itemque Friderici, nepotis, Marchionis Landsbergensis, Diplomata, quæ statim post parentis & avi mortem Civitati Fribergensi Dominica Esto mihi anno 1287. unius tenoris dederunt, ac posterioris ita sonat: Fridericus, Marchio de Landisberg, venientibus ad nos, & ad Patrum nostrum, Albertum, Turingiacum Landgravium, fidelibus nostris, Civitatis nostre Fribergensis Civibus universis, nosque de libertatibus suis & juribus sollicitantibus suppliciter & attente, nos ipsorum precibus inclinati, una cum Patruo nostro predicto ipsos in omnibus juribus & libertatibus suis conservare volumus integraliter, quas se & Civitatem nostram Vriberg ab inclito Heinrico, Misnensi & Orientali Marchione, Domino & avo nostro bone memorie, & ab omnibus nostris Progenitoribus Instrumentis sive Privilegiis se docuerunt habuisse. Datum Vriberg Anno MCCLXXXVII. Dominica Esto mihi.* Ex quo, ab *Andr. Möllero* in *Annalibus Fribergensibus* p. 27. jam in lucem producto, Sole meridiano evadit clarius, eum non anno 1288. occubuisse. In alio *Alberti*, 10. Kal. Maji 1288. exarato, inter alia hæc leguntur: *Quia inclytus & venerandus Pater noster, Dominus Henricus, Marchio Misnensis, felicitis recordationis &c. quamvis & hæc recte se habeant, si die 15. Febr. dicto anno obiisset. Eundem præterea (1287.) annum emortualem inculcant Chronicon Neostadiense MSum, Appendix Lauterbergij, præcipueque Autor Historie de Landgravio Thuringie pag. 932. Eodem anno (1287.) inquit, mortuus est Henricus, Marchio Myssenensis, Pater Alberti, Landgravij Thuringie, ætatis sue anno LXX. vel circa. Mollerus Chron. Friberg. Annal. p.*

26. 27. & in Chronico ipso Friberg. p. 166. 167. *Albinus* in Genealogia Saxonica p. 177. *Spenerus* in Sylloge Geneal. p. 218. *Cutsemius* in Saxonia Catholica p. 183. *Chytraeus* Chronico Sax. p. 53. Insigniter proinde hallucinantur illi, qui eum tum anno 1283, tum anno 1288, tum in obsidione Ulmensi demortuum audacter asserunt. Ex priori censu, qui eum anno 1283. mundo valedixisse perhibent, est *Joh. Bangius* in Chronico suo Thuringiæ p. 108. Ex altero vero, qui annum 1288. vitæ suæ ultimum memorant, sunt fere præcipui rerum Misnensium Scriptores, scilicet *Siffridus Misnensis* ad annum 1288. p. 174. cujus verba mox dabimus, *Chronicon Cellense*, *Monumentum quoddam Cellense*, *Albinus* Chronico Misnensi p. 406. *Peckensteinus* de Marchionibus Misnensibus p. 21. *Spangenbergius* Chron. Mansfeld. p. 313. b. *Fabricius* Originibus Saxon. p. 586. & in Annalibus Misnensibus ad annum 1288. p. 45. *Faustus* in Geneal. Sax. p. 177. *Binhartus* Chronico Thuring. p. 204. *Rivander* Chron. Thur. p. 327. *Weckius* Chronico Dresdensi p. 107. *Henningesius* T. III. Gen. p. 15. *Schneiderus* Chronico Lipsiensi p. 415. *C. Sagittarius* in Historia Lusatia §. 38. *Matth. Dresserus* Millen. 6. Part. 2. p. 394. *Sebus Calvisius* Chronolog. p. 824. G. P. *Hænnius* in Genealog. Saxon. *Clauderus* Stemmate Saxon. p. 21. *Reusnerus* Stemmate Wittikind. p. 33. *Dn. Lairitzius* Palmeto p. 212. *Rempius* Calendario Saxon. p. 46. *Leonh. Krentzheimius* Chronol. ad hunc annum. *Brunnius* l. c. p. 204. *Henricus* (15. Cal. Mart. 1188) *Septuagenario major anno unico, sepultus in Cænobio Vetro-Cellensi. Dresdæ* dehinc exuisse illum id, quod mortale fuit, totidem verbis tradit *Siffridus Misnensis* ad annum 1288. p. 174: Hoc etiam anno (1288.) inclytus Princeps, *Marchio Misnensis, Henricus*, defunctus est *Dresdæ*, & sepultus in Cella cum patribus suis in Monasterio Ordinis Cisterciensis; itemq; testantur *Monumenta Vetro-Cellensia*, *Fabricius* Origin. Sax. l. c. & *Annalibus Misnen.* ad annum 1288. p. 174: *Henricus, Marchio Misnensis, primus Thuringiæ Landgravius, Princeps magnanimitate, gloria, divitiis potens, obiit Dresdæ XV. Febr. Inde Misnæ sistitur, donec sacra solita fierent; postea in Cænobio Vetro-Cellense tumulatur.* *Binhartus* Chron. Thur. p. 204. *Faustus* Geneal. Sax. p. 127. *Weckius* l. c. p. 107. *Peckensteinus* de Marchionibus Misn. p. 7. b. & *Theatro Sax.* p. 21. *Bangius* Chron. Thur. p. 108. *Clauderus* l. cit. *Reusnerus* Stemmate Wittik.

Wittik. p. 13. *Lairitzius* Palmet. p. 212. *Sagittarius* in de Locis sepulchralibus Ducum Saxoniae, *Albinus* Chronico Misnensi Tit. 22. f. 293. *Henningsius* l.c. & alii. Septuagenarius ergo, atque sic senectute ipsa, morbo incurabili, cum obierit, quod Autor de Landgraviis Reusnerus, Weckius, Peckensteinus, Lairitzius, Brunnus, Henningsius alique referunt, videmus, quam inepti sint illi, qui cum in obsidione Ulmensi ex accepto ibidem vulnere occubuisse somniant, sine dubio ipsum cum Henrico, Landgravio Thuringiae, postea Imperatore, confundentes, *Laur. Faustus* scilicet, in Genealogia Saxon. p. 127. *Wolffg. Crausius* in Genealogia Saxon. Lit. F. *Wilckius* in Nepote Saxonico p. 371. Causa vero nihil, certe non satis praeterea habuisse *Betulum* observamus, in Atrio Saxonico quod in dubium vocet annum 1287. aut 1288. & quidem ex eo, quod Pater senior non concessurus fuisset, si vixisset, ea, quae *Albertus* non solum adversus conjugem anno 1269. sed & adversus liberos suos anno 1287, bello dum illos aggrederetur, tentaverat. Sed, praeterquam quod *Albertus* filius non amplius sub paterna esset potestate, aulamque jam aleret propriam, accedit & hoc, quod ista cum filiis contingere etiam potuerint post Parentis obitum, siquidem ille mense Februario jam obdormiverat, ista vero cum uxore discordia nec per preces & obtestationes paternas sopienda ac tollenda. Sicuti vero in die & anno emortuali non pauca Autorum attendimus divortia, ita mirus eorundem in loco sepulchrali est consensus, ut ad unum omnes non alibi, sed Cella solum sepultum affirment. Illum enim praeter adductos jam affatim Autores, *Siffridum* scilicet *Misnensem*, *Fabricium*, *Spangenbergium*, *Faustum*, *Reusnerum*, *Weckium*, *Sagittarium*, *Bangium*, *Mollerum*, *Clauderum*, *Rempium*, *Eutsemium*, *Henningsium*, *Brunnium*, *Dresserum*, *Rivandrum*, & Scriptura olim in Tabula ad sinistram in Choro Sacelli lecta, & a Fabricio descripta, nuperque in Fabricianis schedis à me reperta, testatur: Auch leit hi begraben der Durchlauchtigst Fürst Marggraff/ Heinrich/ Marggraf Dittrichs Sun/ der das Landgrasthum Döringen zu den erstenmahl in dise Herrschafft bracht hat/ und allen Kirchen und E löstern vil gute getan hat/ und der also ein ander Stifter gewesen ist/ der gestorben ist nach Cristi geburt M CC. und in dem LXXXVIII, Jar mit disen nachgeschriben Frauen/ die er ge-

hat

hat hat' mit Fratr Agnes, di eins Königs zu Böhmen Schwester
gewest ist; (quam secundo potius loco ponere debuisset Monachus
Autor.) Constantia, di eine von Osterreich gewest ist und mit Frarven
Elizabeth/ und mit zween Söhnen / der eine / Marggraff Heiman/
der LANGE/ der gestorben ist nach Cristi Geburth MCCC. und in dem
III. Jar. Der andere Margraf Fridrich von Dresden/ der gestor-
ben ist nach Cristi Geburt MCCC. und in dem XVI. Jar an S. Mar-
cus Tage des Evangelisten. Aliudq; Monumentum ibid ita habuit:
*Iste Henricus (Illustris) Theoderici filius, fundavit novam Cellam & Nemt-
schin, in veteri Cella sepultus. Hic omnibus Monasteriis per Progenitores
fundatis, quasi secundus fundator fuit plura largiendo, donata, vel empti libe-
raliter appropriando; Mater sua erat soror Ludovici, Thuringie Landgraviij,
Contiboralis S. Elizabeth, ob id primus Thuringiam ad istam Genealogiam ad-
duxit. Sed & venas argenti fertilissimas habuit, ut turres argento impleret.
Idem quoque supra ad Electorem ab inquisitoribus Monumento-
rum perscripta confirmat Relatio, non solum ipsius ossa & cineres, sed
& ejusdem Conjugum & filiorum reperta ibidem fuisse, non obscure
indicans. Cui asserto & colophonem imponemus Henrici Epitaphij
parte quod a Fabricio ipsi factum fuisse, refert Brunnus in Triade
Electoralip. 186.*

*Cum tribus hic (Henricus) natis totidemque uxoribus urnam
Concordem, ad tumulum Patris avique tenet.*

§. 51.

Subjicimus hic denique tres adhuc Henrici illustris
Marchionis nummorum icones, partim, ut illa, quæ de
emptionibus diximus, intelligantur rectius, partim ut
periodum Denariorum bractealium his ipsis, & Alberti
Filii ipsius, quos supra quoque p. 33 exhibuimus, absol-
vamus.

Ostendunt vero illi, rudi quamvis admodum opera, vel Mar-
chionem utraque manu tenentem gladium, vel Leonem Misnicum,
vel aquilam, Palatinatus Saxonie Signum, circa impressis vel: *Henricus
Dei Gratia Misnensis Et Orientalis Marchio*, vel: *Henricus Dei Gratia Mis-
nensis Orientalis Marchio*, literis,

§. 52.

Anno MCCXC. Abbas Vetro-Cellensis (sine dubio Burchardus) fundos quosdam ad Abbatiam Vetro-Cellensem spectantes Grimmensi Monasterio, quod ab ipso fundatum dicitur, pro 140. marcis argenti Fribergensis monetae ad meliorem Monachorum sustentationem cœmit.

Hoc supra laudato Dn. Joh. Conrado Knauthio debeo, cui sequentia ex Chronico MSto Grimmensi innotuerunt: Anno 1290. ist das Kloster zu Grimma gestiftet vor die Brüder Augustini, durch den Apt zur Alten-Cella, und ist gekaufft um 140. Marck Freyberg. Silbers. Nobis vero ab Augustinianis potius pro indicato pretio fundus ille coemptus videtur. Nam si ab Abbate Monasterium fuisset fundatum, forte sui Ordinis ibidem constituisset Monachos.

§. 53.

Eodem anno (MCCXC.) cum Witigo, Episcopus Misnensis, fera ductus poenitentia, quod Dioecesin suam bello exhausisset, in Lusatia Coenobium Mariæ Stellam duobus a Budissina milliaribus condidit, cujus procurationem ob formam religionis Abbati Vetro-Cellensi commisit.

Videantur Fabricii Annales Misnenses p. 46.

I

§. 54.

Anno MCCXCI. Fridericus Balbus, Dieterici filius, cum ex cerasis veneno infectis vitam Hirsteinii, arce ad Albim, finivisset, Cellæ sepultus scribitur ab Albino Chronico Misnensi Tit. 22. p. 293. ad Chronicon vetus Thuringiæ provocante, Binhardo in Chronico Thuringiæ addita Genealogia Marchion. Misnensium p. 204. Laur. Fausto in Geneal. Sax. p. 127. 128. Claudero in Stemmata Sax. p. 23. Weckio in Chronico Dresdensi p. 108. Paulo Martino Sagittario in de locis sepulchralibus Ducum Saxon. Lit. A. 3. Henningesio in Genealog. T. III. p. 14. Brunnio in Triade Electorali p. 207, ita tamen, ut plerique incerti suarum assertionum sint, nesciantque, an Cellæ, an vero Seuselitzii id factum fuerit; Sed rectius Seuselitzii hoc factum fuisse statuimus.

Mira iterum inter Scriptores circa locum sepulchralem hujus Marchionis occurrit discrepantia. Nam quidam *Misene* sepultum produnt, alii *Weissenfelsæ* illius corpus humatum perhibent, quod inter alios fecit *M. Petrus Hornius*, Rector, dehinc Consul Weissenfelsensis in illo, quod huic *Friderico* confecit, ac in templo Cœnobii istius loci, anno 1561. reparati ac ampliati, Tabulæ inscriptum reposuit Epitaphium, ita sonans;

Conditus hac tumba est Generosus Marchio, dictus
Fridricus Tata, Dux pietatis amans.
Quem tulit ex Helena Dietricus conjuge natum
Marchio, ab Heinricho Cæsare patre fatus,
Illius imperio latis Landsbergia campis
Paruit, excelso Misnia nota Polo;
Inferiorque fovens veterem Lusatia gentem,
Vandalico dantem jam sua verba sono.

Et quamvis genitor, bello fortissimus Heros,
 Promeruit laudes Martis honore suas;
 Attamen hinc major Friderico gloria parta est,
 Quod mitis placidæ pacis amore fuit.
 Quodque pius studuit populis servare futuris
 Cœlitus exhibitum religionis opus.
Hoc ideo Templum conjunctaque moenia Claustrum
Sumptibus in nostra condidit urbe suis.
 Ante quidem sacre fundamina jecerat Aedis,
 Qua stant Nicolai parvula fana Parens:
 Sed postquam interno flagravat concita bello
 Misnia, sanguineis præda petita viris,
 Non etiam Claustro tum vis inimica pepercit,
 Virgineique gregis gratia nulla fuit.
 Ergo intra muros magno molimine Natus
 Transtulit afflictæ diruta tecta domus,
 Ut sacre turbæ munitius esset asylum,
 Votaque sic summo redderet ista Deo.
 Tandem cum justæ vixisset tempora vitæ,
 Exanimis adiit morte solutos Avos;
 Et prope maternum sunt posita membra sepulchrum,
 Maxima qua medium respicit ara Chorum.
 Summe Deus, flectis qui solus pectora Regum,
 Arbitrio ut fiant organa grata tuo.
 Instilla similem veræ pietatis amorem
 Principibus, quos nunc Secula nostra ferunt,
 Ante alios moderare Duces, semperque governa
 Hos, qui Saxonix tradita frena tenent.
 Ut tua conservent constanter dogmata verbi,
 Justificam fassi pectore & ore fidem;
 Atq; hos virtutum splendor Majoribus æquet,
 Et superent Atavos in pietate suos.

Obiit Marchio Fridericus A. Chr.

MCCCIII.

M. Peter Horn. C. fecit.

Sed si *locus sepulture* non curatius ab ipso observatus fuit, quam annus emortualis, per se liquet, quantum fidei mereatur illud Epitaphium circa a. 1630. circiter ab Hornio confectum. Nostræ sententiæ, quod Seusselitzii ossa ejus cubent, accedunt *Fabricius Orig. Sax. p. 588. & Annal. Misn. p. 45. ad annum 1291. Reusnerus St. Wit. p. 34. Faustus Geneal. Sax. p. 128. Lairitzius p. 214.* Et in genere hoc confirmare videtur *Albinus*, in *Chronico Misn. T. 22. p. 292.* scribens: *aliquos dehinc Marchiones Seusselitzij in condito ibidem Monasterio fuisse sepultos.* *Brunnius* in *Triade Electorali p. 207: Fridericus cognomento Teut Susselitzij (juxta alios Vetero-Cellis) juxta patrem conditus.* Cæterum in anno emortuali consentiunt *Fabricius, Albinus Chron. Misn. p. 406. Faustus p. 127. 128. Reusnerus l. c. Mollerus Ann. Frib. p. 30. Weckius l. c. Lairitzius l. c. Clauderus l. c. P. M. Sagittarius l. c. Spangenbergius in Chron. Querfurtensi p. 351. Sethus Calvisius Chronolog. p. 826. Henningesius Geneal. T. 3. p. 14.* Sed quando hic ipse *Fridericus*, Marchio, *Civitati Freibergensi* die 27. Augusti dicto MCCXCI. anno adhuc, referente *Andrea Möllero* in *Annalibus Friberg. p. 30.* sequens clementissime indulgit privilegium: *Fridericus Misnensis & Orientalis Marchio, Palatinus Comes Saxonie, recognoscimus, quod omnia jura omnesque libertates, quibus cives in Vriberg ab Avo & Patruo nostro, Friderico, Misnensi, Orientali & de Landsberg Marchioni, felicissime memorie, & ab omnibus Progenitoribus nostris privilegiati sunt & fuerunt, ratificamus. Actum Vriberg MCCLXXXI. Sexto Calend. Septembr. Indictione tertia; ex eo redditur manifestissimum, ipsum non mense Junio fuisse demortuum, quod tamen asserit *Israel Clauderus* *Stemmate Saxonico p. 23.* Certe ex silentio *Scripturæ, Cellensi Sacello* olim adscriptæ, in qua omnes illi, qui ibidem humati recensentur, colligere in proclivi est, illum sepulturam suam ibidem non accepisse.*

§. 55.

Anno 1293. fati cessisse scribitur *Agnes, Carinthiæ Ducissa*, *Friderici admorsii conjux prima*, quam matrimonio sibi junxit anno 1282. & non 1292. ut *Nobilis. Dn. Hoennius* autumat, in *Genealogia Wittikindea, & Claud. St. Sax. p. 29.* in parenthesi, *vetero-Cellæ deinceps sepulta.* Novi

Novi equidem, ab aliis annum 1318. emortualem illi designari, in quibus sunt *Fabricius* Origin. Sax. Lib. 6. f. 639. *Reusnerus* St. Wittik. f. 36. *P. M. Sagittarius* de locis sepulchral. D. S. L. A. 3.

Sed quando *Elisabetham* anno 1301. sibi secundo matrimonio junxisse, & *Fridericum* Gravem ex altera uxore, *Elisabetha* Arnshaugia, anno 1310. natum scribunt, quæ ratione hæc conciliari queant, non video: qui ipse scrupulus & jam *M. P. Sagittarius* in de locis sepulchralibus Ducum Sax. & *Dn. Lairitzium* vexavit Palmeto p. 222. Præferre itaq; indicatum volumus annum, utpote quem & suggerunt *Henningsius* Geneal. T. 3. p. 16. *Hænniusq;* Geneal. Wittikind. Locum sepulturæ, Monasterium Cellense, absq; anno indicant *Clauderus* Stemmate Saxon. p. 29. & vetus *Scriptura* Cellensis supra jam memorata: Auch seit hi begraben Fr. Agnes von Kerndten/Landgrafen Fridrichs Gemal mit ihrem Sun/Margraf Friderich.

§. 56.

Anno MCCXCIX. obiit Dresdæ Henricus, Marchio Misnensis, Alberti de generis, Marchionis, & Margarethæ filius, qui plerumq; hætenus Altenburgi habitaverat, sine terra (ohne Land) vulgo dictus, & vetero-Cellæ sepultus fuit, ubi & Fridericus, ejus filius, fuit reconditus.

Cum Alberto, Thuringiæ Landgravio, plerumq; duo saltem ex *Margaretha* filii tribuantur, *Fridericus* scilicet & *Dizmannus*, idq; non solum *Paulus Langius* in Chronico Citizenfi p. 817. dicat: Ex qua, inquit, *Margaretha*, genuit duos filios, *Fridericum* & *Theodericum*, qui & *Tizmannus* à quibusdam dicitur; Et p. 824: Is Albertus tres reliquit filios, duos, id est *Fridericum* & *Theodericum*, ex legitima uxore *Mechtrilde*, alias *Margaretha*, filia *Friderici II*, cum qua *Aldenburg* dotis nomine acquisivit, & *Ludvicum* (rectius *Albertum*) ex pellice sive concubina natum; sed & *Spangenbergius* Chron. Mansf. p. 313. *Rivander* Chron. Thur. p. 318. *Binhartius* Chron. Thur. p. 194. & 204. *Bangius* Chron. Thur. p. 103. 108. *Wolffgangus Crausius* Chron. Sax. Lit. F. *Faustus* Geneal. Sax. p. 138. *Pöccenstein* Theat. Sax. p. 21. & de Marchionibus

bus Misnensibus p. 9; aliq̃ rursus illum vel *Alberti Fratrem*, (vide Dn. Lairitzii Palmetum p. 217.) vel ex *Cunigunda de Eisenberg* prognatum faciant filium, (in quibus *Faustus* est l. c.) non ingratum spero B. L. si ejusdem notitiam, quam super litem de censu molendini in *Kockerdiz* exortam *Monasterio Altenburgensi* anno 1274. dedit, velut nobilem Misnensis antiquitatis particulam, in qua non solum, sed & in figillo eidem appenso, quod, ut memorabile admodum & hic adjecimus, diserte *Alberti, Thuringie Landgravi filium*, se ipsum vocat, prius præmitterem, quæ ita habet.

IN nomine sancte & individue Trinitatis Amen. *Heinricus, Domini Alberti Thuringie Landgravi filius, Anarcus de Waltenburc, judex terre Plisnensis, Fridericus Cosman sculthetus, universitasq; Consulum civitatis Altenburc* omnibus hoc scriptum intuentibus in perpetuum. Quoniam per occasum vite mortalis quam plurima facta dilabuntur in ignorantiam, necessario ea, quæ tradenda sunt memorie, vivaci literarum testimonio confirmantur. Tenore igitur presentium tam modernis, quam posteris evidentius innotescat, quod *Heinricus, qui molendino in Kocerdis ab ecclesia sancte marie virginis in Aldenburc in feodatus est, quondam per inundantiam aque in ardua necessitate positus, dimidiam partem totius proprietatis sive possessionis ejusdem molendini vendidit Hermann*o, qui agnomine dictus erat *sapiens, cum consensu Prepositi pie memorie domini Salomonis*, ita tamen, ut idem *Heinricus* pel sui heredes in censu consveto, videlicet *duobus talentis* sine diminutione annis singulis jam dictæ ecclesie respondeant. Hoc autem contractu per collationem Feodi à Domino Preposito confirmato, prefatus *Henricus* pre nominato *Hermann*o pro censu sive questu partis, qui eum in molendino contingebat, primo *duas marcas*, deinde *duo talenta*, sed tandem minus & minus protractu temporis presentavit. Demum vero cum sæpe dictus *Hermannus* per annos aliquos uti non posset censu prehabito, in ultima constitutus, qua & mortuus est, cegritudine, predictæ ecclesie in testamento illam partem molendini, quam sibi comparaverat, assignavit, hac tamen interposita ratione, ut a prefato molendinario Dominus Prepositus illam extorqueat partem, quæ ad jus ipsius *Hermanni* pertinere videretur, & eam faceret usibus Domine *Pauline*, uxoris

ris sue, omni, quo viveret, tempore deservire. Igitur Dominus Henricus Pre-
 positus, successor Domini Salomonis, post mortem sepe dicti Hermannus
 utrasque convocavit partes, videlicet tam Dominam Paulinam, quam
 molendinarium, predictam causam discutere volens, quam quidem ter-
 minare non valuit. Tandem ex communi consensu per arbitros est
 finita, ita, ut prenominatus Henricus & sui heredes, exceptis duobus ta-
 lentis, que dudum ad Dominum Prepositum & suam ecclesiam per-
 tinuerant, de parte illa molendini, quam sibi Hermannus comparave-
 rat, quinque fertones argenti partim in Festo Walpurgis & partim Micha-
 elis annis singulis jam dicte Ecclesie presentarent. Hos autem quin-
 que fertones domina Paulina secundum statutum & petitionem Her-
 manni, mariti sui, ad terminum sue vite a Domino Preposito partim in
 festo Walpurgis & partim Michaelis sine omni impedimento est perce-
 ptura, his tamen conditionibus interjectis, ut si prefatum molendi-
 num per guerras terre imminentes & violentas pressuras, incendio,
 vel rapina, devastatum fuerit, siue per qualescunque causas, vel occa-
 siones exactiioni succubuerit, tunc quidem domina Paulina in suo
 censu, sicut & Dominus Prepositus, non immerito detrimentum fen-
 tiat, ita ut qualemcunque partem sui census Dominus Prepositus a
 molendino habere non poterit, illam sibi persolvere minime com-
 pelletur. Ne vero de hoc totali censu, videlicet de duobus talentis &
 quinque fertonibus molendinarius & sui heredes, vel quascunque personam in pos-
 sessione molendini sibi succedentes, quicquam subtrahere, vel ausu temerario mi-
 nuere presumat, presentem paginam cum consensu molendinarii,
 Domino Preposito & ecclesie sue sub sigillorum nostrorum appensione dedimus
 in munimen. Testes hujus rei sunt, Henricus de villa, Conradus Scul-
 tetus in Nasbusen, Conradus de Smolne, Henricus de alta domo, Herde-
 mus de gluowe, Merboto de Smolne, Conradus de Waldenburc, Petrus
 Supan, cives in Aldenburc, & alii quam plures. Acta sunt hec anno
 Domini M CCLXXIII. indictione secunda nonas Junii.

Circa hujus locum sepulchralē & annum emortuale iterū Scriptores in sententiarum abeunt divortia. Siquidem alii *Altenburgi*, ut *Henningsius* in *Geneal. T. 3. p. 15.* alii *Dresda*, ut *Siffridus Misnensis*, eum obiisse tradunt. Dehinc neque in *anno emortuali* convenire possunt. Alii etenim eum a^{no} 1289. ad plures abiisse volunt, cujus sententiæ sunt *Fabricius* in *Origin. Saxon. p. 605.* qui simul *octogenarium* eundem obiisse, ibidem minus recte perhibet, *Reusnerus* *Stemmata Wittikind. p. 35. P. Mart. Sagittarius* in *de Locis sepulchral. Duc. Sax. Lit. A. 3. Clauderus* in *Stemmata Saxonico p. 25.* qui tamen incertus, in parenthesis & annum 1299. addit. Alii vero eum id, quod mortale fuit, *anno 1299. deposuisse* autumant, in quorum numero sunt *Fabricius* in *Annalibus Misnensibus* ad annum 1299. p. 46. contradicens tamen sibi, ut audivimus, in *Originibus: Obiit eodem anno (1299.) Henricus Marchio, Alberti Landgraviæ Filius, qui Altenburgi habitavit. Sepelitur in Vetro-Cella, & ibidem Fridericus, ejus filius, reconditus; Albinus* in *Chron. Misn. p. 293. Henningsius* *Tom. III. Geneal. p. 17. Faustus* in *Geneal. Sax. p. 131. Binhardus* in *Chron. Thur. additaque huic ad pag. 204. Geneal. March. Cæterum in eo, quod Cellæ corpo-*

Corporis sui acceperit requiem, consentiunt *vetus Chronicon Misnense*, quod ita: Heinrich sein Sohn ohne Land nahm zum Weibe Hedwig/ eine Herzogin aus der Schlesien/ starb ohne Erben / liegt zu der Zell begraben; itemque *Fabricius, Albinus, Reusnerus, Henningesius, Faustus, Brotuffius in Chronico Martisburgensi, Lairitzius Palmeto p. 217. &*, quæ primo loco fuisset adducenda, *Scriptura vetus*, in Veteri-Cella olim lecta, & a *Fabricio* descripta, ita sonans; Auch leit hi begraben Marggraf Heinrich / Landgraffen Albrechts von Düringen Son mit seiner Frauen Hedewig/ di da des dritten Herzogen Tochter von der Slesia gewesen ist/ und mit Marggraf Fridrich seinen Son/genandt ane Land; quod posterius epitheton patri magis tribuendum fuisset a radi Monacho, quam huic ipsi filio, mature sine dubio demortuo; nisi quod *Albinus* scribat, *Fabricium* aliquo in loco prodere, ipsum *Altenburgi* fuisse conditum; quem tamen locum hætenus reperire non potui, qui potius in *Originibus* & in *Annalibus* totidem verbis Cellæ eū sepultum tradit. Hinc recte monet *Isr. Clauderus* in *Stemmata Saxonico p. 25.* ipsum non *Altenburgi* in Franciscanorum Cœnobii templo, ubi equidem hodie vexillum Marchionis Misnensis cum insigni Marchionum Misnensium & Landsbergensium conspicitur, terræ fuisse demandatum, sed in *veteri Cella*. Nihilominus tamen ad *Fabricium* provocavit *Dn. Lairitzius* in *Palmeto*. dubie quamvis, & *J. Vulpus* in *Altitudine Altenburgi p. 28.* incertum tamen, an Burggravius Altenburgensis fuerit, an Marchio?

§. 57.

Non minus & Hedwigem, Henrici, Glogoviae in Silesia Ducis, (quem *Florillium Annales Misnenses* vocant) filiam, in Cella sepulchrum accepisse, certum est.

Ad stipulantes habeo *Scripturam Cellensem* præcedenti §. adductam, *Fabricium Origin. Sax. p. 605, Reusnerum Stemm. Wittik. p. 35. P. M. Sagittarium de locis sepulchral. Duc. Sax. Lit. A. 3. Clauderum Stemm. Sax. p. 26,*

§. 58.

Volunt etiam, Cellam exuvias Friderici, Henrici filii,
K Alberti

Alberti nepotis, continere, quamvis ejus diem & annum emortualem nemo Scriptorum hactenus tradiderit.

Scriptura Cellensis id' expresse modo allata, itemque *Fabricius* in *Orig. Sax.* p. 606. provocans ad *Monumenta Cellensia*, & in *Annalibus Misn.* p. 46. cujus verba §. 56. jam adduximus. *Reusnerus* in *Stemmata Wittik.* p. 35. *Albinus Chron. Misn.* p. 293. *Henningesius Tom.* 3. *Geneal.* l. c. *P. M. Sagittarius* loco citato. *Clauderus Stemmata Saxonico* p. 26.

§. 59.

Circa hæc tempora Elisabetham, natam de Maltitz, & non Miltitz, uti *Reusnerus Stemm Wittik.* p. 33. & *Dn. Lairitzius* in *Palmeto* p. 213. scribunt, Dynastæ in Lichtenstein filiam, Henrici illustris uxorem tertiam, viam quoque omnis carnis fuisse ingressam probabile, in veteri vero Cella sepultam fuisse, certum est.

Circa annum emortualem ejusdem altum apud omnes Scriptores rerum Saxonicarum est silentium. Diem tamen mortis ejusdem forte suppeditare nobis potest *Monumentum Seufelitzense*, quod *Fabricius* olim ibidem legit, & descripsit, ita sonans: ELIZABETA MARCHIONISSA DIE XIX. NOVEMBRIS. (sc. mortua) quamquam *Fabricius* in *Orig.* p. 577. die 19. Kal. Febr. sive die 14. Januarii eandem exspirasse tradat. Locum vero sepulture, quem *Cellam* diximus, adstruunt *vetus Scriptura Cellensis*, quam jam supra attulisse memini: *leidt hi begraben Frau Elisabeth mit zwen Söhnen.* *Fabricius* de *Marchionibus Misn.* p. 34. *Albinus Chron. Misn.* p. 293. *Clauderus Stemmata Sax.* p. 24. *P. M. Sagittarius* in de locis sepulchralibus *Ducum Sax. L. A.*

§. 60.

Anno MCCCIV. *Hermannus*, cognomento *Procerus* sive *Longus*, natus major *Henrici illustris* ex *Elisabetha Maltitzia* filius, *αγαπῶ*, quoniam paralyti laboraret, morte abreptus in Veteri Cella pariter locum sepulture accepit.

Multum

Multum discrepant Scriptores rursus circa annum ejusdem ~~et~~ mortualem. Si quidem alii 1294, alii 1304, alii 1308. demortuum memorant. Anno 1294. eum exspirasse scribit *Clauderus* *Stemmata Sax.* p. 24. Anno vero 1304, quem nos posuimus, occubuisse eum volunt *Fabricius* *Origin. Sax.* p. 588. sine dubio innixus *Scriptura Vetero-Cellensi* (siquidem etiam ibidem ad *Monumenta Cellensia* provocat) quæ ita habuit: Auch leit hi begraben Elisabeth mit zwen Söhnen, der eine Marggraf Herman/ der Lange / der gestorben ist nach Christi Geburt MCCCHII. der andere Margraf Fridrich von Dreßen / der gestorben ist nach Christi geburt MCCC. in den XVI. Jar. *Reusnerus* *Stemmata Wittik.* p. 33. *Hönnius* in *Genealog. Wittik. P. M. Sagittarius* de locis sepulchralibus Ducum Sax. L. A. 3. Dn. *Lairitzius* *Palmet.* p. 213. quamvis incertus annum quoque 1308. addat. *Tertium annum 1308*, referente *Fabricio* l.c. Monumentum quoddam Misnense habet. *Albinus* denique annum 1338. affert, sed sine dubio ex errore typographico, cum 1308. exemplar forte ejus habuisset.

§. 61.

Circa hæc tempora Fridericus claudus, Friderici cum admorsa gena filius, Ruspam oppidulum Abbati Vetero-Cellensi tradidit.

Affirmat hoc *Fabricius*, notitia sine dubio quadam edoctus, in *Annal. Misn.* p. 48. & in *Orig. Saxon.* p. 639. *Faustus* *Geneal. Sax.* p. 136. Necesse ergo est, illud in bellis intestinis a Friderico Patre, cum Adolfo Nassovico gestis Monasterio fuisse ablatum, quæ *Albini* est conjecturam *Chronico Metallico* p. 9. vel primitus non totum eidem ab Ottone Marchione fuisse collatum, vel denuo & cum quibusdam novis prædiis & redditibus, antea nondum ad Cœnobium spectantibus, eidem fuisse traditum ac confirmatum, ut ita alter quasi fundator eidem existeret.

§. 62.

Anno MCCCXV. Fridericus Marchio, cognomento claudus, quod pedis vitium haberet, Friderici fortis sive

admorsus ex Agnete Carinthia filius, Alberti nepos, in oppugnatione arcis Zwenckanæ prope Elstrum Diœceseos Mersburgensis, non vero Zwickaviensis, uti male nonnulli scribunt, ætatis anno quarto & vigesimo sagitta transfixus exspiravit, exuviis ejus in veterem Cellam delatis, & in Cœnobii Sacello ibidem Idibus Januarii (13. Januarii) s. octavo die post Epiphania conditis.

Ita enim Siffridus Misnensis Presbyter p. 294. ad annum 1315: *Fridericus Marchio, cognomento claudus, Friderici fortis Landgravi filius, in oppugnatione arcis Zwencanæ prope Lipsiam sagitta trajicitur, & in Cœnobium Vetero-Cellense conditur Idibus Januarii.* Vetus Scriptura Cellæ olim lecta: *Nach leit hi begraben Frau Agnes von Kerndten / Landgrafen Friedrichs Gemal mit iren Sun Margraf Friderich / der vor Zwencfau erschlagen war nach Cristi Geburt MCCCXV.* Fabricius Orig. S. p. 69. & in Annalibus ad h. an. p. 48. Reusnerus Stemmate Sax. p. 36; Albinus Chronico Misnensi p. 294. P. M. Sagittarius de locis sepulchral. Ducum Sax. L. A. 3. Brunnus in Triade Electorali p. 128: Fridericus, cognomento claudus, in Cœnobio Vetero-Cellensi conditur Idibus Januarii 1315. Clauderus Stemmate Saxon. p. 29. (qui eodem annum quoque 1315. in parenthesi ejus emortualem memorat, sed & 1314. addit, quasi hic ab aliis quoque referatur annus, & die 13. Januarii cum Johanne Binbardo in Genealogia Marchionum Chronico suo Thuringiæ p. 204. addito demortuum tradit, quo omnes alii sepultum referunt) Lairitzius Palm. p. 222. Henningesius l. c. p. 16. Faustus Geneal. Sax. p. 136, Cæteri locum sepulturæ plerumque tacent.

§. 63

Anno MCCCXVI. Fridericus parvus, (der kleine / ob corporis exilitatem rectius cum Fabricio, Claudero & Lairitzio, quam ab animi vehementia rigorosus, der klenne / cum Reusnero, Fausto, Albino, Rempio, dicitur cum istud

cogno-

cognominis ex falsa saltem lectionis vocis *Heine* postliminio illi subinde adhæserit, frater Hermannii, Henrici illustris ex Elisabetha Maltitzia filius secundus, Dresdæ die 7. Kal. Maii, sive die 25. Aprilis, qui dies S. Marci Evangelistæ est, *ἀπαις* demortuus, perque Urbem Misnam Vetero-Celiam in Conditorium avitum deportatus, ibidem humatus fuit.

In die emortuali & loco sepulturæ consentiunt omnes, *Fabricius Orig. S. p. 588.* & in Annalibus Misn. p. 4. *Albinus Chron. Misn. p. 294.* *Reusnerus S. W. p. 33.* *Job. Bimbartus Chron. Thur. additaque eidem Geneal. March. p. 204.* *Faustas Geneal. Sax. p. 119.* *Lairitzius Palmeto p. 213.* *Henninges. l. c. p. 15.* *Clauderus St. Sax. p. 24.* *Hannius in Geneal. Wittikind. Paullini in Annalib. Menacens. p. 74.* *Laur. Peckenst. de Landgrav. p. 51.* *Weckius Chron. Dresd. p. 110.* *Brunnius in Triade Electorali p. 205.* *Rempius in Calend. Sax. p. 115.* Et imprimis vet⁹ Scriptura in Cellæ Sacello olim lecta & supra §. 60. adducta p. 75: *„Nuch leit hi begraben Margraf Fridrich von Dreßen/der gestorben ist nach Cristi Geburt MCCC, und in dem XVI. Jar an S. Marcus Tag des Evangelisten.“*

§. 64.

Anno MCCCXX. Cornelius Abbas Monasterio huic præfuit, quem Fridericus admorsus Marchio compatriis honore dignatus fuit.

Hujus testes sunt literæ *Friderici admorsii*, quibus *secundum argentifodinarum Siebenlehensium Cornelio Abbati* confirmavit, ita incipientes: *Honorabili Domino Cornelio, Abbati in Cella, nostro Compatri, Nicolao, dicto Wolffgang, Judici, nec non ipsorum consultoribus in montanis Sybenlehensibus contulimus montanam hereditatem usque ad nemus Cellense ipsis per Consules Vribergenses ad hanc limitationem privilegiatos debitis montanorum consuetudinibus & solennitatibus circumscriptando designandam, & montano jure, seu montanæ hereditatis titulo possidendam &c. quam notitiam debemus Andreæ Molleri Chronico Fribergensi p. 172.* Imo Sie-

gentilem olim spectasse ad *Monasterium Cellense*, & ab hoc ipso pago sua jura montana accepisse *Fribergam*, *Albinus* commemorat pag. 7. in *Chronico suo Metallico*.

§. 65.

Anno MCCCXXXVI. Hermannus, Burggravius Misnensis VI. Calend. Novembris de mortuus, in Veterem Cellam deportatus, ibidemq; sepultus fuit, cum sex modo ante dies obiisset Vilburgis, ejusdem uxor.

Fabricius Annal. Misnens. p. 50.

§. 66.

Anno MCCCXLVI. Mathildis, Friderici Gravis Uxor, Ludovici IV. Imperatoris filia, quam anno 1328. in matrimonium Norimbergæ duxerat, die Sexto Nonarum Julii (sive 2. Julii) postquam ante annum duos gemellos, Annam & Claram Misenæ in lucem edidisset, in arce Misnensi, non vero Gothana, ut Clauderus tradit, obdormiens, in veteri Cella fuit sepulta, epitaphiis non unis ibidem memoriae commendata.

Novi equidem alios tradere, illam anno 1323, ut *Nobiliss. Dn. Hannius* in *Genealog. Wittikindea*; alios, & plurimos anno 1329. nupsisse Friderico Gravi, idq; clare asserere non solum *Chronicon Germanicum Reinhardsbornense*, quod ita: Darnach so herschte Fridrichs des freidigen Son nach seines Vaters Tode / unde derselbe nam czu der Se eyne genant Mechtelt / unde was Kengers Todden 95 Tochter in deme Jare / als man schreib nach Gotis Geburt tußent dryhundert unde nün unde cywenzia Jar; cum quo & faciunt deinceps *Faustus Gen. Sax* p. 137. *Dn. Lairitzius Palm*, p. 223. *Reusnerus St. Wittik* p. 37. *Fabricius Orig Sax*, p. 640. *Mollerus Annal. Fib.* p. 58. *Clauderus St. Sax* p. 31. in parenthesis. Nos sequuti sumus non tantum *Autorem de Landgraviis Thuringia*, qui p. 937. ita; Et duxit (Fridericus) in uxorem Mechtildam, filiam Ludovici Imperatoris, Ducis Bavaria, in Norimberg Anno Domini MCCCXXVIII. de qua genuit quatuor filios - & duas filias;

filias; sed & *Auorem additionum ad Lambertum Schaffneburgensem* ita pag. 263. scribentem: *Anno 1338.* (vitium sine dubio typothetæ est, pro 1328 ponentis) *Marchio Fridericus junior celebravit nuptias solennes in Norenborg cum filia Regis Romanorum Mechtilda; quorum dehinc vestigia premunt Henningesius T. 3. Gen. p. 17. Clauderus St. Sax. p. 31. Weckius Chron. Dresd. p. 113. Nunc vero, quod annum ejus concernit mortualem, diversum e quidem ab indicato à nobis, nempe 1247, incalcant Autor anonymus Historie de Landgraviis Thuringie apud Pistorium c. 102. p. 91: Anno Dom. MCCCXLVII. obiit Domina Mechtildis, uxor Friderici Marchionis, & sepulta in Monasterio Celle Mysnensis. Chronicon vetus Reinbardsbornense Germanicum: Die gnante Frawe Mechtilt Landgravinne zu Döringen, starb und wart begraben zu der Ezelle in Myssen, als man schreib nach Gotis Gebort Tusend dreyhundert, unde söbben unde vörczig Jare, an unser liben Frawen Tage Lichtwe. Ac rursus Chronicon Henacense: Nach Cristi Gebort MCCCXLVII. Jar, da starb Frawe Mechtilt Landgrafen Fridrichs Mutter, unde wart begraben zu der Ezelle in Myssen: Quo in anno Chronicorum Thuringicorum compilatores Job. Bangius p. 135. b. 137. Cyriacus Spangenbergius Chron. Sax. p. 490. Albinus ad Chron. Thuringia provocans in Chron. Misl. p. 294. itemq. Peckenstein in de Marchionibus Libello p. 10. b. Drescherus Millem VI. P. II. p. 427. illos sequuntur. In eundem quoque annum mortem ejusdem, quod mireris, collocant Annales Germanici Mislenses, qui ita: Fraw Mechtilda starb Anno XIII. hundert XLVII. an unser lieben Frawen Tag Lichtmeß, ligt zu der Zell begraben. Imo Clauderus Stemmate Sax. p. 31. ab aliis & annum 1361. memorari refert. Sed nos in die (in quo omnes conveniunt) & anno secuti sumus Fabricium, qui hunc, quem indicavimus annum, ex veteri monumento Cellensi hauserat, ad quod etiam Lib. VII. Orig. Sax. p. 654. provocat, scribens: Cum anno antecedente (1346.) etiam obiisset filia ejus (Austria Ducis) Mechtildis, uxor Landgravi, VI. Non. July, quæ in Vetero-cellensi Canobio tumbam magnificam habuit. Dies obitus atq. annus, ut nos posuimus, eidem tumbæ inscriptus: nam in Thuringicis Annalibus aliter legitur, quos nunc non sequor. Dolendum, e quidem hic oppido est, hoc magnificum, ut quidem Fabricius vocat,*

Monu-

Monumentum hodie non amplius superare, certiores alias nos non solum de anno, qui controversatur maxime, redditurū, sed & antiquitate sese eximie commendaturum; interim tamen sine dubio & illud recte inspexit *Fabricius*, quoque minus de vero emortuali anno indicato dubitemus, faciunt alii *Rythmi*, qui à *Fabricio* in *Annalibus Misnensibus* ad annum 1346. p. 51. adducuntur, eundem quoque annum exprimentes;

*Post M post tria C post XL bis tribus aucta,
Sensit Salza ignem, & Misnensis Principis ensem,
Inclyta Mathildis moritur, quæ Principis uxor.*

Idem in *Saxonix universæ rebus memorabilibus* Lib. II. ad annum 1246. p. 262. ac inde *Marchionibus* p. 39. Cui præterea, ut hoc ex abundanti addamus, adstipulantur sequentes *Rerum Saxonicarum Scriptores*, *Reusnerus* *Stemmata Wittikind.* p. 37. *Brunnius* in *Triade Electorali* p. 234. *Albinus* *Chron. Misn.* Tit. 22. p. 294. *Mollerus* *Annal. Fribergenl.* p. 60. *Hieronymus Henningesius* T. III. *Geneal.* p. 15. & *Parte I.* ibidem p. 198. *Adamus Rempius* *Calend. Sax.* p. 183. *Paulus Eberus* in *Calendar.* ad Diem 2. Julii. *Faustus* *Geneal. Sax.* p. 137. *Peckensteinus* de *Landgraviis Thur.* p. 56. *Clauderus* *Stemmata Sax.* p. 31. (quamvis incertus & annum 1347. & 1360. addat) *P. M. Sagittarius* de *locis sepulchral.* *Duc Sax.* L. A. 3. *Hœnnius* in *Geneal. Wittik.* *Misnæ* alias communiter animam efflasse scribunt, adeoque cum à *Claudero* l. cit. *Gothæ* id factum fuisse asseratur, ex confusione potius *Margarethæ* cum *Elisabethæ* id esse, credimus. Quod super est, thesin nostram *Monumento* illius, quod *tumbæ* olim vel *tabulæ* fuit inscriptum, eundem quoque annum, quem supra asseruimus, emortuaalem nobis dictitante, ac ex *Monachorum ingenio genioque* hunc in modum composito, claudemus:

*Anno milleno, tercentum obiit quadrageno
Sexto sub Festo processu, quod memor esto,
Hic nece prostrata pausat saxo gravidata,
Nobiliter nata, Marchionis venerata
Conjux, & grata Mechtildis, sitq. vocata*

Anima,

*Anima, quod fata sua sint, pie Christe, beata,
Cum Angelis agit, quam vulgus flebile plangit,
Mechtildem ingenuam fac, oro, Christe, beatam!*

§. 67.

Anno MCCCXLVII. die 8. Kal. Augusti, Witigone II. Episcopo Misnensi demortuo, pater ejus, Burggravius Coldicensis, consentiente uxore, mutat habitum, & fit Monachus Vetro-Cellensis, uxorque ejus, eum secuta, etiam velamen induit; mortuus dehinc ibidem, & sepultus fuit.

Fabricius Annal. Misn. p. 51.

§. 68.

Annus MCCCXLIX. non solum multis calamitatibus peste, terræ motu, ludæorum excidio, flagellantium exilio, luporum rabie, sed & imprimis morte Friderici, Marchionis Misnensis, vivæ Friderici admorsi & Elisabethæ Arnshaugiæ imaginis, qui non solum gravis cognomine a morum scilicet severitate, sed & macri a corporis exilitate & macie Scriptoribus plerumque venit. Exspiraverat autem ille anno 1310. natus, valetudinis infirmæ, morboque multum per vitam laborans articulari, alteroque post electionem ad Imperatoriam dignitatem anno (post Ludovici IV, foceris, enim mortem anno 1347. contra Carolum IV. designatus erat Imperator) die 2. Februarii annorum 39. corpusque ejus Vetro-Cellense Monasterii Templum, huicque peculiare suis sumptibus additum exstructumque Sacellum, quod S. Andreae Apostolo dicari fecerat, & communiter Capella Principum (die Fürsten-Capelle) appellata olim fuit, recepit.

Autores ejus, quod diximus, hoc est in an, ætatis, emortuali, & loco
L sepulturæ.

pulturæ consentientes habemus plures, in die vero emortuali non possumus non aliquorum observare discrepantiam. *Fabricius, Reusnerus, Brunnus, Clauderus, Sagittarius, Rempius, Eberus, Mollerus, Faustus, Binbartus* (p. 204. in *Geneal.*) *Calvisius, Weckius*, diem 2. Februarii, quem & nos selegimus; *Spangenbergius* vero in *Chronico Sax.* p. 183. *Binbartus* in *Chronico Thuringia* p. 265. *Bangius* in *idem in Chronico Thur.* p. 137. & *Henningesius* T. III. *Gen.* p. 16. diem 19. Novembris, sive diem *Elisabethæ*, qui in dictum diem incidit, ponunt, quo fundamento vero, mihi indagare hætenus non licuit. Hoc scio, Monumentum ejusdem, quod a *Monachis* olim accepit *Fridericus*, infraque mox memorandum mihi erit, diserte edicere illum die 18. Novembris (14. Calendis Decembris, sive ter senis diebus Novembris, quod eo redit) ibidem fuisse humatum. Sed quantum fidei sit tribuendum eidem, alibi dicemus. Nec satis certum, ubi animam exhalaverit. *Clauderus* l. c. *Pegavia*, *Peckensteinus* vero l. c. de *Landgr. Wartbergæ* id factum fuisse, dicit; reliqui, lane locum tacent. Annum, quod attinet, emortualem, eundem omnes, ut diximus, uno quasi ore affirmant; inter quos primus prodeat *Autor de Landgraviis Thuringia* p. 941: *Anno Domini*, inquit, *MCCCXLIX*. mortuus est *Fridericus, Marchio Misnensis, & Thuringia Landgravius, & sepultus est in Cella Mysnensi Ordinis Cisterciensis anno ætatis sue XXXIX*. Et *Chronicon* vetus *Isenacense*: *Nach Christi Geburt tausend CCC XLIX Jar* / *da starb Landgrave Friddrich der ernste also her XXXIX Jar alt was* / *und her wart begraben zu der Celle*; quos duces sequuntur *Fabricius* *Orig. S.* p. 655. & in *rebus memorabilibus Saxonie Universæ* p. 163. *Albinus* *Chron. Misn.* p. 294. & in *Genealogia Saxon.* p. 183. *Spangenbergius* l. c. *Dresserus* *Millen.* VI. P. II. p. 427. *Sethus Calvisius* *Chron.* p. 849. *P. M. Sagittarius* de *Locis sepulchral. D. S. L. A.* 3. *Dr. Laintzius* *Palmet.* p. 223. *Peckensteinus* de *Marchionibus Misnens.* p. 10. b. & de *Landgraviis* p. 54. *Idem* *Theatro Saxon.* p. 23. *Rempius* *Calend. Sax.* p. 33. *Eberus* *Calendar.* ad h. a. *Reusnerus* *Stemmat. Wittenb.* p. 37. *Binbartus* *Geneal. March. Chron. Thur.* addita p. 204. & in *Chronico ipso* p. 265. *Bangius* *Chron. Thur.* l. c. *Henningesius* l. c. *Clauderus* *Stemmate Saxonico* p. 31. *Faustus* *Geneal. Sax.* p. 137. *Weckius* *Chron. Dresd.* p. 114. *Mollerus* *Chron. Friberg.* p. 173. & in *Annali-*

Annalibus p. 60. *Brunnius* in Triade Electorali p. 235. *Hænnius* in Geneal. Wittikind. Nec negligendum est Monumentum, quod olim a *Fabricio* in Sacello fuit lectum: *Fridericus secundus Zelator pacis prudentissimus, potentia omnibus vicinis formidabilis scribitur.* Iste fundavit Capellam S. Andreae in hac veteri Cella, in qua & sepultus est. Aliudque scriptum Monumentum, quod ibi sepultos exhibuit Principes, sic inter alia: *Aluch so ligen di nachgeschriben Fürsten und Fürstin begraben in disen Kloster in der Fürsten Capelle; zum ersten der Durchläuchtigst Fürst Marggraf Fridrich, der gestorben ist nach Christi geburt MCCC und im XLIX. Jar/ mit der Hochgebornin Fürstin/ Frauen Mechtild/ Kenser Ludewigs Tochter / di sein Gemal gewest ist/ und gestorben nach Christi Geburt MCCC und im XLVII. und mit seines Sons Son/ Herrn Friedrich/ so des Herren Baltazaris (rectius *Friderici Strenui*) des Landgraffen zu Döringen Son gewest ist. Nec aliud volunt Rhythmi olim admodum noti, a *Fabricio* etiam in Annalibus Misn. p. 51. & *Binharto* in Chron. Thuringia p. 265. ac forte aliis, ad hunc annum adducti:*

*Pestis regnavit, plebis quoque millia stravit,
Insolitus populus flagellat se seminudus,
Contremuit tellus, populusq; crematur Ebraeus,
Inclutus atque pius Princeps obiit Fridericus,
Fit terræ Dominus Fridericus filius ejus.*

Luculentissime præterea & dicta nostra comprobant *Epitaphia* ejus in Cella olim eidem, referente sic nobis *Fabricio*, posita. Mirandumque oppido est, eosdem versus, si annum immutatum excipias, sepulchro ejusdem fuisse inscriptos, qui olim in *Friderici II. Imperatoris* tumulo, (teste *Cuspiniano* in de *Cæsaribus* libro p. 519.) fuere lecti; quæ vero hujus rei causa subfuerit, alii hariolentur:

*Si probitas, sensus, si virtus, gloria, census, (in Friderici: virtutum
Nobilitas orti, possent obsistere morti, gratia)
Non foret extinctus Fridericus, qui jacet intus,
Anno milleno, ter centeno, quadagesimo nono,
Quem locati in terras hic decima quarta Calendas
Mensis Decembris, ter sena diesque Novembris.*

Aliud & eidem tribuit Monumentum, lepidum admodum, & Monachorum istius ævi venam sapiens Antonius Weckius in Chronico Dresdenſi p. 114. & quidem quod Fabricius de tumba ipſi° deſcripſerit; quod tamen, ut verum fatear, in MSto quodam antiquo Friderico ſtrenuo attributum cognovi, iſtudque vel ex eo redditur probabile, quod conjux ejusdem ſimilis quoque ſtyli lapidaris exemplum, aut plumbei rectius ingenii ſortum, infra quoque afferendum, acceperit. Sit ut ſit, elegans tamen inſipida Pöſſeos Monachalis, ac vix ſpiritum trahentis eruditionis ſpecimen cum præbeat, non poſſumus non & eidem locum hic concedere, niſique ſanctam maximi Principis memoriam nobis refricaret, addere, riſum teneatis Amici!

Hier ſeit ein Fürſte löbelich/ quem. vulgus. flebile. plangit.
 Von Weiſſen/ Marggraß Friederich/ cuius. inſignia. pangit.
 Clerus. Clauſtralis. Laicus. den Fürſten laidlichen Klagen/
 Dux. inops. altus. infimus. Fürſſich Werck von Ihm ſagen.
 Wahrhaftig/ Weiſſe/ tugentlich/ affabilis. atque. benignus.
 In Gottes Furchte ſtetiglich/ fuit. hic. Landgravius. dignus.
 Da. veniam. Chriſte. laß uns Gnade erfinden/
 Anima. ut. iſta. loß werde von ihren Sünden.

Purioris attamen venæ doctiſſimi Fabricii ultimi ſunt verſiculi, quos ſummo honoris toties laudati Principis ſcripſit in de Marchionibus Miſnenſibus p. 39. quibus & hanc paragraphum claudemus:

*Magnanimos linquens natos in flore juventa,
 Bis quater emenſus luſtra caduca, perit.
 Haud poſitus procul eſt Mathilde a conjuge Cella,
 Cui tumulum ante ſuam fecerat ipſe necem.*

§. 69.

Circa A. MCCCCL. Fridericus, Friderici ſtrenui filius, puer adhuc vivis ereptus eſt, cujus mortem Mater ob difficultatem partus, quam experta erat, per omnem vitam luxit, nihil amplius de auro corpori adplicans, nec niſi atra

veſte

veste utens', exuviis ejusdem patrio Monumento Cellæ illatis.

Hujus rei testes habemus *Scripturam veterem* Cellæ olim in Sacello lectam, & præcedenti paragrapho adductam, in qua *Fridericus, Friderici gravis filij filius* memoratur, quamquam in eo crassissime erret rudis *Monachus* Autor, quod eum *Balthasaris* appellet *filium*; *Fabricium* præterea Orig. S. p. 681. *Clauderum* St. Sax. p. 37. *P. M. Sagittarium* de locis sepulchral. Duc. S. Lit. A. 3. *Spangenbergium* Chron. Henneb. p. 198. Plerique tamen Scriptorum, ut *Albinus, Reusnerus* St. Wittik. p. 38. Dn. *Lairitzius*, locum sepulturæ tacent.

§. 70.

Non diu post circa MCCCLVIII. & Catharina Friderici Strenui & Catharinæ, Hennebergensis Comitissæ, filia, infans demortua, hic in Capella Principum humata fuit.

Præter *Clauderum* l. c. p. 39. & *P. M. Sagittarium* adstipulatur, etiam *Monumentum vetus Cellense*, quod ita: Auch leit hi begraben == mit seiner Frau Catharina von Henneberg/ die gestorben ist nach Christi Geburt MCCC und in XCVII. Jar/ und mit den Fräwlin Catharina/ die jung gestorben ist/ und ist gewest ein Tochter des mächtigsten und trefflichsten Fürsten Marggraff Fridrichs/ des ersten Herkogen zu Sachsen aus der Herrschafft zu Meissen. In quo enormiter iterum *Monachus* Autor hallucinatur, dum ex *Friderico Strenuo*, qui parens Catharinæ, erat, *Fridericum bellicosum* facit, perinde ac quando supra memoratam *Elisabetham Maltitziam*, *Henrici illustris uxorem* tertiam, ibidem sepultam cupit tradere, quod nobis supra ad paginam 74. memorandum fuisset, id hinc facit: Auch leit hi begraben/ Frau Agnes von Kerndten/ Landgraf Fridrichs Gemal/ mit ihren Sun/ Marggraff Fridrich/ der vor Zwencfau erschlagen war nach Christi Geburt MCCC und in den XV. Jar; mit Frauen Elisabeth von Arnshaus/ di di ander Frau gewest ist des Durchleuchtigen Fürsten Marggrafen Fridrichs/ der disen Elostern vil gutts getan hat. Quod equidem verum est de Agnete, *Friderici admorsi conjugis prima*, 1293. demortua, filioq; ejus *Friderico claudio*, & supra pag. 68. & 79.

pluribus jam id a nobis est ostensum; sed quando addit, Elisabetham, alteram Friderici admorfi conjugem, Comitem Arnshaugiam, & hic sepultam jacere, insigniter errat, cum illa *Isenaci*, quod pervulgatum est, requiescat, adeoque hanc *Elisabetham Arnshaugiam* cum *Elisabetha Maltizia*, cui & Cellam locum sepulturæ supra jam p. 74. vindicavimus, confundit.

§. 71.

Anno M CCC LXXI. Fridericus strenuus, Friderici gravis filius, anno 1330. pridie Non. Octobris natus, postquam 31. annos cum laude & emolumento præfuisset suæ Provinciæ, annum egressus quinquagesimum, Altenburgi vigesimo sexto die May demortuus, ultimus ex hac prosapia Princeps in Capella Principum Vetero-Cellensi terræ fuit demandatus.

Sane uti in die emortuali amice conspirant Autores, quos eque-
dem vidi, omnes, & infra afferendum Monumentum ejus Cellense
diem 26. Maji exponat (præterquam quod *Nobilis. Dng Hannius* in
Geneal. Wittik. 6. Maji, ac forte ex Sculptoris errore habeat) ita circa
emortualem eo magis scinduntur in partes. Plurima siquidem illo-
rum, primique subfeli. pars, annum 1280. suggerit, & nominatenus
Autores duorum Monumentorum Cellensium infra mox adducendorum, Fa-
bricius Orig. Sax. p. 681. & in *Annalibus Misnensibus p. 53. ad an-*
num 1380. Albinus Chron. Misnensi p. 294 quamvis diversitatem
Scriptorum observans & annum 1381. addat, dubius, cui assentat.)
Dresserus P. II. Millen. VI. p. 428. Peckensteinus Theatr. Sax. p. 23.
Spangenbergius Chron. Henneb. p. 299. & in Chronico Saxonico p.
501. Henningesius Geneal. T. 3. p. 17. Bangius Chron. Thur. p. 146.
b. Binhartus Chron. Thur. p. 204. 281. Lairitzius Palm. p. 226. Clau-
derus Stemmate Sax. p. 37. (quamvis & annum 1381. in parenthesi
habeat) *Calvisius Chronol. p. 859. Faustus Geneal. Sax. p. 142. P.*
M. Sagittarius de Locis sepulchral. Duc. Sax. L. A. 3. Brunnus in
Triade Elector. p. 244. Sed cur nos 1381. annum selegerimus, non
adeo multum curantes Monumenta ipsa Cellensia, annum præce-
den-

dentem tradentia, quæ recentius præterea ævum sapiunt, dicemus. Habemus scilicet non solum clare hoc adferentes Autorem *Chronici Neostadiensis*, ad quem & Albinus provocat, itemq; *Monumentum vetus Cellense* idiomatis latini, infra afferendum, rursusq; Autorem de *Landgraviis Thuringie*, qui distincte pag. 947. ita: *Anno Domini MCCC LXXXI. obiit illustris Princeps, Fridericus Marchio, ætatis sue anno 51. frater Dominorum Balthazari & Wilhelmi. Cujus in divisione Principatum successit in sortem terra Orientalis, scilicet Marchionatus de Landisburg; relinquens tres filios ibidem successores, scilicet Fridericum, Wilhelmum, & Georgium, & sepultus est in Cella Mysnensi apud patrem suum; cujus dehinc vestigiis insistant Albinus in Chron. Misnensi p. 294. & in Genealogia Saxon. p. 185. Mollerus in Annal. Friberg. p. 65. Chytræus in Saxon. p. 53. Peckensteinus de Marchionibus Misnensibus p. 11. Paullinus in Annalibus Isenac. p. 90; sed & clare hoc nos edocet Diploma, quod modo laudatus Nobiliss. Dn. Paullini loco cit. p. 89. produxit ab hoc ipso nostro Friderico, Balthasare & Wilhelmo, fratribus, a. 1380. die Mercurii post S. Mauricii diem conscriptum, quo licentiam Carthusianis dederunt, Monasterium ante portam B. Virginis Isenaci condendi. Nam cum S. Mauricii dies in 22. Septembr. incidat, eorq; Fridericus adhuc vixerit, per se liquet, illum die 26. Maji ejusdem anni demortuum esse non posse, sed potius sequenti, quem supra laudati Autores quoque inculcant. Quod Altenburgi eundem inter vivos esse desisse diximus, id debemus Albino, Reusnero Spangenbergio, Peckensteinio, Lairitzio, Sagittario, Rempio, Brunnio. Reliquum est, ut & Epitaphia ejusdem, quæ Cellensis Monasterii Sacellum olim ostendit, audiamus. De uno supra jam p. 84 diximus, quod ab aliis huic tribuatur Marchioni, sed certiora nunc dabimus; primoq; loco illud, quod Fabricianæ schedæ nobis suppeditant: ANNO DOMINI MCCC. LXXX. VII. CAL. IVN. OBIT MITTISSIMVS PRINCEPS, DOMINVS FRIDERICVS, THVRINGIÆ LANDGRAVIVS MISNENSIS ET ORIENTALIS MARCHIO, DOMINVSQVE TERRÆ PLYSNENSIS. Succedat Scriptura vetus Cellensis de conditis ibidem Principibus agens, quæ inter alia ita: Auch leit in derselben Capelle begraben / der gütige / löbliche Fürst Marggraf Fridrich / der gestorben ist nach Christi Geburt MCCC*

MCCC und in dem LXXX. Jar; huic vero aliud Monumentum, à Fabricio quoq; ibidem lectum: Fridericus tertius, Zelatoris filius, corpore formosissimus & omni virtute plenus scribitur, amabilis valde, ipse Erfurdiam cum validissimo exercitu, Imperatore & Imperatrice præsentibus, obsedit, ac plurimum molestavit. Coberg (Coburgum est) castrum & illic pertinentia cum uxore acquisivit. Ultimus in Cella sepultus ante altare corporis Christi MCCC LXXXI. Cultioris ingenii est, quod deniq; ex Fabricio in suo de Marchionibus Misnensibus scripto p. 45, adjicimus.

*Lustra novem felix, & tres exegerat annos,
Magnanimum cum mors sustulit atra virum;
Conditur in Cella postremus, juncta fidelis
Unanimi conjux est Catharina viro.*

§. 72.

Anno (MCCC LXXX) Monasterio Cellensi præsuit Wittego Abbas, qui inter alia, sic ipso jubente Urbano VI. Pontifice, Monasterio Dobrilugensi Parochiam Kirchhayn, ejusdemq; Ecclesiæ Sanctæ Mariæ altare, quæ olim ad Archidiaconatum Lusizensem spectaverant, à Nicolao Misnensi Episcopo ad facilius tolerandos sumptus, in hospitem frequentiore exceptione faciendos, acceperant, quo tutius forte possidere impofterum posset, peculiari Diplomate, ac quasi Pontificis vice addixit, addictaq; confirmavit; ex quo simul & discimus tum magna in dignatione apud Sedis Apostolicæ Præfectos semper fuisse Abbates Cellenses, tum quoq; hoc tempore Franciscum Cellarium, Johannem, Portarium, & Nicolaum Custodem ibidem fuisse. At cum utræq; literæ & Urbani Pontificis, & Wittegonis, Cellensis Abbatis, memorabilia nonnulla contineant, illas & hic addemus, ac primum quidem ipsius Pontificis Urbani, quod ita habet.

Urbanus Episcopus servus servorum Dei, dilecto filio, Abbati veteris Celle Misnensis Diœcesis salutem & Apostolicam benedictionem.
Iustis

iustis & humilibus supplicibus vestris libenter annuimus, illas usque
 prosequimur favoribus opportunis. Exhibita siquidem nobis nuper
 pro parte dilectorum *Abbatis & Conventus Monasterij de Dobirluc, Cis-*
terciensis Ordinis, Misnensis Diocesis, petitio continebat, quod olim *Ve-*
nerabilis frater noster Nicolaus, Episcopus Misnensis, provide attendens, quod
 dictum Monasterium, tam propter hospitalitatis onera, que ipsum Mona-
 sterium jugiter oportebat subire, quam etiam ex multis aliis causis erat in suis
 facultatibus adeo diminutum, quod predicti Abbas & Conventus nequibant
 in eodem Monasterio congrue sustentari & incumbencia eis onera supportare,
 parrochiam Ecclesiam in Kirchhayn dicte Diocesis & altare Sancte Marie
 in eadem Ecclesia situm, quorum jus Patronatus ad predictum Monasterium
 pertinebat, & quorum fructus ad X. marcas argenti pro decimarum exactione
 existunt, de consilio & consensu dilectorum filiorum Capituli Eccle-
 sie Misnensis predicto Monasterio, salvis tamen juribus predicti Episcopi,
 & suorum successorum Misnensium pro tempore existentium, &
 dilecti filii Archidiaconi Lusicensis in Ecclesia Misnensi, auctoritate ordina-
 ria incorporavit, prout in quibusdam literis autentis inde confectis
 dictorum Episcopi & Capituli sigillis munitis dicitur plenius conti-
 neri. Quare pro parte ipsorum Abbatis & Conventus nobis fuit hu-
 militer supplicatum, ut incorporationem hujusmodi auctoritate, Aposto-
 lica confirmare dignaremur, & approbare de gratia speciali. Nos igitur de
 premissis certam noticiam non habentes, ac volentes predictum Abba-
 tem & Conventum favore prosequi gratiofo, hujusmodi supplica-
 tionibus inclinati, discretionis tue per Apostolica scripta mandamus, qua-
 tenus si ad id Archidiaconi predicti, ad quem institutio dicte ecclesie de anti-
 qua & approbata, & haftenus pacifice observata consuetudine dicitur perti-
 nere, accedat consensus, eisdem, Abbati & Conventui, auctoritate Aposto-
 lica concedas, quod hujusmodi incorporacio de Ecclesia et altari predictis,
 quorum fructus, redditus & proventus centum & quinquaginta
 aurei valorem annum, secundum communem estimationem, ut
 asseritur, non excedunt, ut premittitur, facta, & quaecunque inde
 secuta, proinde usque ad decennium a tempore, quo ipse Abbas & Conventus
 Ecclesiam & altare predicta fuerint vigore incorporationis hujusmodi pacifice
 assecuti, valeant, & plenam obtineant firmitatem, ac si per nos eadem incor-
 poracio fuisset auctoritate Apostolica ex certa scientia confirmata. Datum

Rome apud sanctum Petrum, III. Idus Aprilis, Pontificatus nostri anno secundo.

Quod Pontificis mandatum postea Wittego, Abbas, hisce literis executus est.

IN nomine Domini Amen. *Witigo*, Dei & Apostolice sedis gratia, *Abbas Monasterij veteris Celle, Misnensis Diocesis* omnibus & singulis tam presentis evi, quam future posteritatis Christi fidelibus, ad quorum notitiam presentes litere pervenerint salutem in Domino sempiternam. Literas sanctissimi in Christo Patris & Domini nostri, Domini Urbani, divina providentia Pape sexti, filo canabis ac more solito bullatas, non ralas nec abolitas, sed omni suspicionis vicio carentes recepimus in hec verba: *Urbanus, Episcopus, servus servorum Dei etc.* que sic finiunt: *Datum Rome apud sanctum Petrum III. Idus Aprilis Pontificatus nostri anno secundo.* Post quarum literarum receptionem accedens ad nostram presenciam Reverendus Pater, Dominus Theodericus, Abbas Monasterij Dobirluc, Ordinis nostri, videlicet Cisterciensis, dicte Misnensis Diocesis, quoddam donationis & incorporationis Privilegium infra scriptum sibi & suo Monasterio predicto per venerabilem Patrem & Dominum nostrum, Dominum Nicolaum, Dei & dicte sedis Apostolice Gratia, Episcopum Misnensem, concessum, sui que figilli appensione munitum, in quo, & per quod Ecclesiam Parochialem in Kirchhayn predictae Diocesis, & altare sancte Marie in eadem Ecclesia situm legitime incorporavit Monasterio ante dicto, coram nobis exhibuit & produxit, ac devote & humiliter supplicavit, quatenus idem privilegium ac incorporacionem & appropriacionem in ipso contentas auctoritate & virtute literarum Apostolicarum supra dicta confirmare dignaremur. Nos igitur volentes, ut debemus, mandatis Apostolicis fideliter obedire, viso & intellecto plenius ipsius privilegii tenore, atque servatis servandis per plurimos fide dignos edocti comperimus, quod ex piis causis & rationabilibus, utpote ad sublevandas predicti Monasterij inopias & indigencias, quas propter hospitalitatis onera, & aliis multis ex causis continue patitur, incorporacio dicta processit, & de radice caritatis misericordionisque emanarit affectu, quodque de unanimi & concordi beneplacito & expresso assensu Archidyaconi Lusicensis, ad quem institutio Rectorum dicte

*dictæ Ecclesiæ & altaris pertinet, totiusq; Capituli Ecclesiæ Misnensis, actum esse noscitur, prefati Domini Abbatis precibus inclinati, prenomi-
 natum & subnotatum Privilegium ac collacionem, incorporacionem &
 appropriationem de prelibata Ecclesia & altari in Kirchhayn factas, & in
 ipso privilegio contentas laudamus, ratificamus, & approbamus, & tenore
 presencium, & auctoritate Apostolica, & ex certa scientia confirmamus, ita
 quod predictus Dominus Abbas, & Conventus sui Monasterii pre-
 dicti, & omnes eorum successores dictam Ecclesiam in Kirchhayn, &
 altare Sancte Marie ejusdem Ecclesiæ regere valeant, & associare juxta
 mentem & continentiam privilegii predicti per seculares Clericos, vel
 sui Monasterij Monachos, prout ipsis conveniencius videbitur, & magis nove-
 rint expedire, fructusq; eorundem beneficiorum, redditus, proventus, oblaci-
 ones & obventiones percipere, possidere, & habere. Nihilominus eadem
 auctoritate Apostolica eisdem, Abbati & Conventui, concedimus,
 quod a tempore, quo ipsi Ecclesiam in Kirchhayn predictam & altare ejusdem
 Ecclesiæ fuerint vigore hujusmodi incorporacionis assecuti, ipsa incorporacio,
 ut in privilegio dicitur esse facta, & quæcunq; inde secuta valeant, & plenam
 obtineant roboris firmitatem, ac si per prefatum Dominum nostrum Urbanum,
 Papam sextum, eadem incorporacio fuisset auctoritate Apostolica ex certa sci-
 entia confirmata. Tenor vero predicti Privilegii incorporacionis sive
 unionis sic incipit: Nicolaus Dei Gratia, Episcopus Ecclesiæ Misnensis,
 Apostolice sedis Nuntius &c. finis vero talis est: Datum in Castro Stolpen
 &c. Subscriptio vero talis est: Et nos Nicolaus totumq; Capitulum &c.
 Actum in Monasterio Veteris Celle predicto Anno Domini MCCC LXXX
 in die B. Bernardi, Abbatis & Doctoris egregii, presentibus religio-
 sis & discretis viris, fratribus, Francisco Cellerario, Johanne Portario,
 & Nicolao, Custode dicti Monasterii, Domino Nicolao, Plebano in
 veteri Ranslete, strenuis quoque viris, Johanne de Maltitz, Hermann
 de Reynberg, & Thoma dicto Glefer, aliis quoque pluribus fide
 dignis testibus ad supra scripta vocatis specialiter & rogatis. In quo-
 rum omnium premissorum evidens testimonium & perpetuum
 firmamentum presenti facto Johannem Berlyn publicum Imperiali au-
 thoritate Notarium adhibuimus, nomineq; & signo suis proprio, solito,
 & consueto fecimus presens privilegium & mandavimus comuniri.
 Subscriptio Notarij: Et ego Johannes dictus Berlyn &c.*

§. 73.

Anno MCCCLXXXIII. Burchardus, Abbas Vetro-Cellensis, propter inopiam bona quædam potius Misnensi Episcopo, Nicolao, vendere, quam ab usurariis exhauriri voluit.

Id nobis prodit Fabricius in Annalibus Misnensibus p. 55.

§. 74.

Anno MCCCLXXXVIII. Franciscus, Abbas Cellensis, Roswinensibus pascua quædam in monte duro (Hartenberge) & valle Diaboli (vulgo sic vocato) in feudum concessit, pro quo beneficio Roswinenses Abbati Cellensi singulis annis semiamphoram cerevisiæ in die Walpurgis sistere vicissim tenentur.

Hoc notitiæ cuidam debeo Anno 1388. die S. Laurentii a Nicolao Heinrichsdorffio Prætoro, Dieterico Beiero, Hentschelio de Moche, aliisque ex Senatu Roswinensi Abbati dicto, Francisco, data.

§. 75.

Vixit circa hæc tempora Antonius, Abbas Cellensis, ex Oppidulo Misniæ, Mitweida, oriundus, Artium liberalium Magister, ac Theologiæ Baccalaureus, Orator insignis, multæq; apud Matthiam, Ungariæ Regem, dignationis, scriptis etiam non unis longe inclutus.

Hoc etenim nomine non solum *L. Joach. Fellerus* in Cygnis suis quasimodogenitis Lit. A. 2. 3. Mitweidam extulit, scribendo: Protulit Mitweida *Antonium, Abbatem olim Cellensem &c.* Sed & diu jam ante *Autor Scriptorum insignium*, qui in celeberrimis præsertim Lipsiensi, Wittenbergensi & Francfordiana ad Oderam Academiis a fundatione ipsarum usq; ad annum Christi 1515. floruerunt, a Joachimo Johan. Madero a. 1660. Helmstadii editus, & in posterum nobis sæpius citandus, idem nos & luculentius nonnulla edocuit, quem Monachali, hoc est rudiori lingua

lingua de hoc nostro Antonio loquentem ipsum audire juvabit n.
 LXX. Lit. F. 2: *Antonius, Abbas, & ipse quondam Cellensis, natione*
Theutonicus, ex oppido Mitweidis, provinciae Misnensis, Artium,
liberalium Magister, & Theologiae Baccalaureus, vir & mo-
rum probitate, & honestate vitae conspicuus, Orator facundis-
simus, cujus eloquentia & literarum elegantia admirationi
multis fuisse, praecipue Regi Ungariae Matthiae. Scripsit vero
venerabilis & dilectae memoriae Pater Epistolas plures ad diversos, quae
& in magno pretio habentur ob elegantiam. Item Sermones ad Clerum.

§. 76.

Circa Annum MCCCXC. quiete victurus laudatus An-
 tonius, Abbas Cellensis, sponte officio suo abdicavit.

Debemus hoc modo laudato Autori Maderiano, qui loco cita-
 to ita de eo: Renuntiavit sponte Abbatiam ob vitae quietio-
 ris rationem, *non, ut quidam impudentissimus blastero ac mendacissimus*
in quodam epistolandi modo falsissime scribit, a Fratribus pro-
priis dejectus & depositus. Atque ex hoc vel simili fonte ma-
nasse ea credo, quae nobis de eo Fabricius propinat in Annalibus
Misnensibus p. 55. ad annum 1385: Hujus (Johannis III. Episcopi
Misnensis, qui ab anno 1385. praefisse coepit Diocesi & Episcopatus
Misnensi,) temporibus Antonius, Vetero-Cellensis Abbas, chymiae de-
ditus, & rerum sacrarum negligens, a suo munere deposi-
tus, redigitur in ordinem.

§. 77.

Anno MCCCXCIV. Wilhelmo, Marchione Misnensi,
 & Thuringiae Landgravio, lites multas variasque inter Ru-
 dolphum, Albertum & Wenceslaum, Duces Saxoniae, ex
 una, & Abbatem Dobrilugensem, Lupoldum, totumque
 Conventum hujus Monasterii ex parte altera feliciter com-
 ponente, testis compositionis hujus cum aliis, sed primarius
 tamen, extitit Franciscus, Abbas Vetero-Cellensis.

Pluribus id edisserit ipsum Wilhelmi diploma, hoc anno super ista confectum, quod cum candoris Germanorū documentum, originem precariarum (Der Beten) ex quibus postea collectiones (die Steuern) enatae sunt, Abbatemq; novae Cellae nos edoceat, non indignum reputamus, quod & hic legatur.

Wir Wilhelm/ von Gottes Gnaden / Margrave zu
 Miffen/ Landgrave in Thüringen/ und Pfalzgrafe
 zu Sachsen/ bekennen öffentlich/ und thun kundt mit diesen Brieffe,
 als die Hochgeborne Fürsten/ Herrn Rudolff / Albrecht und
 Wenzlaw/ Herzogen zu Sachsen/ unsere liebe Ohemen uf ey-
 nem Teil/ und der Erwürdige Herr/ Euppold/ Abt zum Dobir-
 luge/ und der ganze Convent uf den andern Teil/ alle ire treige-
 schedunge/ Zwenracht/ und Geschichte/ und Brüche / di sich
 zwischen in von beyden Seiten und irn Helffern biß uf disen
 heütigen Tag forlaufen habē/ by uns/ sy der zu entscheidene/ genkt.
 geblebn/ und uf uns gegangen sind / und wir uns derselben irer
 Gebrechen/ als obgenant ist/ durch irer beider Bete willen angenom-
 men haben/ Habin wir sie geschieden/ und zwischen in usgesprochen/
 als hirnach geschriben stet / daß sie auch beyder syt festlichen gelobt
 haben zu haldene. Zum Ersten haben wir usgesprochen / und
 geschieden/ daß alle Sachen/ Brüche und Geschichte / und al-
 les/ das sich zwischen in und irn Helffern von beyden Syten
 biß uf disen heütigen Tag forlaufen habn / und geschehen
 sind/ und alle di damit begriffen sind / sie syn geistlich / oder
 weltlich/ gänzlichen und zumale gerichtet / gesünct / hingele-
 get syn sullen/ und sol eyne gerichtete Sache syn ane arg / und
 alle gevangene/ und Schakungen/ und Bedingnisse/ die nicht
 bezahlet sint/ sullen auch ledig und loß seyn; auch so sullen un-
 ser Ohemen dem Gottes- Huße und Convente zum Doberluge
 aller irer Eldern/ irs Väter und Vetteren Brieffe / di der Abt zum
 Dobirluge und der Convent hat / gnedichlichen vor Mittevasten / di
 Schriff.

Schriſt kennen/ beſtetigen/ und Confirmiren/ und auch di
halten/ und nicht überborn ane arg/ und das Cloſter zum Do
birlug gnedlichen ſchützen/ und verdeidngen/ als ire Eldern vori
tan haben ane geverde. Wer auch daß unſer Oheimen von
Sachſen obgenant eyne Bete yn irn Lande hieſchen / und
neimen wolden/ würden ſie in deme den Abt und Convent zum
Dobirluge auch bitten / wollen ſi in denne icht gebin mit gu
ten willen / daß mügen ſi tun / ob ſie wollen / und ſullen dar
von unverdacht blyben/ gebin ſi auch unſern Oheimen von Sach
ſen icht mit guten willen / daß ſullen unſere Oheimen vor
kein Recht noch Gewonheit haben/ und das ſol auch Abte
und Convente keyne Schaden bringen an iren Rechten ic.

By diſen Zeidungen ſind geweſt/ und ſind Bezüge di Erwür
digin/ Edele/ und Geſtrengen/ Herr Franze/ Abt zur Tellen by
Miſſen/ Herr Diterich/ Abt zur nünwen Tellen/ Herr Otte/
Schencke von Sydaw/ Herr Ofſe von Glirwen / und andere viel
Epte/ Rittere/ Knechte/ und bidirlüte/ den wol zu gleiben iſt/ gegeben
zu Turgaw/ nach Si Otis Geburth drenzin hundert Jar / dar
nach yn dem vier und nünzigſten Jare an dem Brütage vor dem
Suntage/ als man ſinget Invocavit.

§. 78.

Anno MCCCXCVII. die 15. Julii mundo valedixit
Miſnæ Catharina, Henrici XII, Comitis Hennebergensis,
filia altera, Friderici strenui uxor, quæ marito Coburgum,
Königsbergam, Sonnebergam, Neostadium, Rodachium,
Umbstadium, aliasque arces dotis loco attulerat, hincque
Cellam translata, ad latus mariti, & quidem ultima ex Prin
cipibus, fuit condita, magnifico Monumento ipſi ibidem,
teſte Fabricio, cujus tempore id adhuc exſtitit, erecto, ho
die tamen non amplius viſendo.

Dictum annum & diem emortualem non ſolum diſtincte ſed
et

& sine contradictione referunt Scriptores, nominatenus *Fabricius* Orig. S. p. 681. & in Annal. Misn. p. 55. *Albinus* Chron. Misn. p. 294. ubi absque dubio ex errore typographi 1307. pro 1397. legendum est. *Spangenbergius* Chron. Henneb. p. 199. *Faustus* Stem. Sax. p. 142. *Reusnerus* Gen. Wittik. p. 38. *Clauderius* Stem. Sax. p. 37. *Henningesius* T. 3. Gen. p. 17. Dn. *Lairitzius* Palm, p. 226. P. M. *Sagittarius* de locis sepulchr. D. S. L. A. 3. *Rempius* Calend. Sax. p. 196. *Krentzheimius* Chronol. *Brunnius* in Triade Elect. p. 244. *Hænnius* Geneal. Wittik. Ac licet *Albinus* loco cit. referat, quosdam Portæ eandem sepultam tradere, istis tamen non solum a supra laudatis Scriptoribus omnibus contradicatur, sed & testimonio sat luculento sunt Monumenta & Epitaphia nonnulla, quæ olim ibidem accepit, & a Fabricio & aliis descripta, ac ad nostra usque tempora conservata sunt, de pietatis quamvis affectu magis, quam ingenii acumine testantia. Sunt autem sequentia:

Als man schreib in dem Gnaden Jar Milleno & trecenteno,
Dazu Sieben und neunkig jar/die Julii ter quino,
Von Henneberg Frau Caterin/ Misnensis Marchionissa,
Des Landes Zier der Tugend/ Schrein tumba conditur in ista,
Herr Jesu Christ! wir dich bitten cum cordis devotione,
Du wollest ire Seele behüten ab inferni voragine,
Daß wir würdig werden mit ir/ verum assequi solamen,
So wir scheiden von dannen schir te semper laudare. Amen.

Nec melioris venæ est alterum:

Dreizen hundert Jar nach Cristi Geburt/
Siben und neunkig schreib man mut/
In aller Apostel Teilunge
Begrub man des Landes Zierunge/
Von Henneberg Frau Catherin/
Zu Meissen eine Marggreffin/
Gott laß si ruhen ewiglich
Das bitten wir alle inniglich.

Claudimus denique illo, quod tumbæ illius olim fuit inscriptum,
testibus *Spangenbergio* in Chron. Henneberg. p. 199. & *Fabricio* in
Annal.

Annal., Misnensibus p. 55. & simul etiam *Conditorium illud illustre*, postquam per 224. annos Marchionum Misnensium recepiſſet exuvias:

*Hac Catharina cubat tumba, quæ gloria matrum,
Illustrisque fuit, quæ studiosa viri.
Oderat hæc luxum, nec pulchra monilia gessit,
Indelibate simplicitatis amans.
Prima dedit partu, primum Electoris honorem,
Qui tulit, eximio præmia digna viro.*

§. 79.

Anno MCCCCXIV. Johannes IV. Præsul Misnensis (Hoffmann' alias dictus) Schweidnitzio-Silesius, ad Synodum Constantiensem profecturus ad sumptus, qui ad iter hoc longinquum requirebantur, facilius tolerandos Oppidum Nossam, quod anno 1357. Wittigo II, Misnensis Episcopus, Diœcesi suæ per emptionem adjecerat, Heinricho, Oderano, Abbati Vetero-Cellensi, vendidit.

Videantur *Fabricij Annales Misnenses* p. 58. *Fausti Chronicon Misnense* p. 17. *Peckensteinij Theatr. Sax. Part. II. p. 20.* Monumentum quoddam Episcopale habet, quod illa pecunia viatici quasi loco ipsi fuerit: Er habe das Geld vor solches Städtgen zum Zehr- Pfennige und Reise-Kosten auff's Concilium nach Costniz vereußert.

§. 80.

Circa hæc tempora MCCCCXV. eximiæ eruditio- nis fama floruit Matthæus, Monachus professus Aulæ Regiæ in Bohemia, Ordinis Cisterciensis Monasterii, Libe- ralium Artium Magister, SS. Theologiæ Professor, ac subti- lioris ingenii Philosophus, multum qui propterea & Husso disputando sese opposuerat, hincque, ejus partibus crescen- tibus, Bohemiam deferere coactus, in Cellam veterem, velut in Patrum suam, se contulerat, multisque ibidem editis scriptis inclaruerat.

N

Testis

Testis ejus, quod diximus, sit iterum *Autor Maderianus*, qui N. LXXIV. Lit. F. 2. b. de hoc nostro Matthæo sequentia reliquit: Matthæus Monachus professus Monasterii Aulæ Regiæ in Bohemia, D. Cisterciensis Ordinis, *vir in sacris literis eruditissimus, & seculari Philosophia nobiliter & affatim instructus, Artium, Magister, & S. Professor Theologiæ; Philosophus & Dialecticus acutissimus.* Hic disputando Johannem Huß, *heresiarcham, divinarum Scripturarum autoritatibus & rationibus gloriose vicit: ea propter Hussitarum insidias permetuens, e Bohemia ad Monasterium veteris Cellæ se transtulit; isticque complura edidit, quæ usque hodie in amplissima & pulcherrima prædicti Cœnobii Bibliotheca extant, & haud parum eam illustrent: Inter quæ subnexa habentur:*

Super summas Quæstionum Lib. IV. Incipit: Jesu Christi gratia directrice humiliter postulata &c.

Lecturam super Evangelium Matthæi Lib. I. Iste liber totalis Evangelicus.

Commentarios in hymnos Cisterciensis Lib. I. Stephani primi Martyris.

Super tres quinquagenas Psalterij tria grandia & aurea Volumina, quorum primum incipit: Aperiam in Psalterio propositionem meam. Secundum: Quid gloriaris in malitia &c. Tertium vero: Domine Exaudi orationem meam &c. Claruit tempore Concilij Constantiensis.

Quod Autor Monachus de convictione Johannis Husi ex Scriptura gloriatur, ejus certiore demonstrationem adhuc expectamus; nam si hoc factum fuisset, insidias metuere Hussitarum non habuisset opus, qui nihil magis cum Husso urgebant, quam ut ille convinceretur ex verbo Dei. Velitationes dialecticas & sophisticas cum ipso instituisse, de facili largimur, de quibus & gloriolæ tabulam ipsi Michæl Miris, alius, & sane non indoctus Veteris Cellæ Monachus, suspendere in Æternitatis Fano adgressus est in Dedicatione Claudiani Mamerti elegantissimi libelli de statu animæ, quam infra totam inferemus, ita pariter de eo perorans: *Illustrem quoque Cellam reddunt Matthæus, quondam Aulæ Regiæ Monachus,*
qui

qui literaria concertatione Johanni Huß Pragæ congregi-
diens, ipsum sæpe cum Hæresiarchis omnibus devicit, post-
que nimiam malorum pullulationem e Bohemia *perinde atq;*
ad Portum Celle veniens, Fratres lectione sacra instituit, *nobilissimos*
in Petrum Lombardum, in Psalterium, in Evangelium Matthæi, in Hymnos
edidit Commentarios, pluraque alia comportavit. Brevius illa complecti-
tur Josias Simlerus in Bibliotheca Gesneriana p. 490. b. scribens:
Matthæus, Aula regie Monachus, scripsit in P. Lombardum, in Psalterium, in
Evangelium Matthæi, Commentarios in hymnos, pluraque alia. Cæterum,
hunc Matthæum Cellæ non solum obdormivisse, sed & corpus ejus
ibidem quiescere, non solum B. Fellerus affirmat in *de Cygnis quasimodo-*
genitis Lit. B. 2. sed & Michaël Miris in supralaudata dedicatione, scri-
bens: *uterque (Matthæus & Grunerus) in Cella sepultus.* Ex libris
ejus sequentes in Bibliotheca Lipsiensi Paulina hodie adhuc
extant.

Matthæi de aula Regia Commentarius in tertiam quinquagenam Psal-
terii, Felleri Catalogus p. 180.

- Ejusdem Expositio in Hymnos Sacros. ib. p. 180.
- Ejusdem expositionis in hymnos continuatio. p. 180.
- in Matthæum p. 73.

I §. 81.

An. eodem MCCCCXV. Obiit Pragæ Dominus Heydo
(Heydenius) Burggravius de Dona, Eques, Cellam dehinc
translatus, ibidemque sepultus, erecto ipsi ibidem in Tem-
plo Cœnobii Monumento, quod non solum iconem ejus
corpore cataphracti, sed & insignia, quæ Cornu cervinum
fuerunt, exhibuit.

Verba isti sequentia a Monachis erant inscripta: Nach Gots-
tes Geburt MCCCCXV. Jar/ ander 11000. Jungfrauen Tag/ ist
gestorben zu Prage der Edle Herr/ Herr Heyde/ Burggraff von Do-
nn/ Ritter/ in der Zeit/ als die böse Ketzerey schon über Hand nam/
Der hier begraben ruhet in Gotte. Amen.

N 2

§. 82.

Circa hæc tempora (MCCCCXV) insignis eruditionis fama floruit Vincentius Grunerus, (quem non satis recte inter Abbates Cellenses in Catalogo quodam MSto collocatum olim reperit Fabricius,) patria Zwickaviensis, qui, vel ob incrementum dogmatum Hussiticorum, vel ob denegata Germanis in Pragenſi Academia, à Carolo IV. Imperatore a. 1360. condita, ubi; jam aliquandiu non sine applausu docuerat, suffragia, ex eadem insigni & Magistrorum & Studioſorum numero stipatus, Lipsiam, ubi svasu suo novamox à Friderico I. Bellicoso condita fuit, se contulerat, ibique, cum per multos annos Juventutem in omni doctrinæ genere insigni cum fructu instituiſſet, ipsiq; Academiae divinæ humanæque Sapientiae Emporii famam cum aliis dedisset, in Cellense Monasterium deniq; fuit advocatus, ibique mortuus & sepultus.

Nescio proinde, quid *Matthæo Dressero*, Erfurdiensi primum, dehinc & Lipsiensi Professore Historiarum & *Johanni Friderico* itidem *Historiarum ac utriusq; Lingvæ* in Philurea Academia Professore venerit in mentem, quod ille in *Isagoge* sua *Histor. Parte V. de præcipuis Germaniæ Urbibus* p. 371; hic vero in *Panegyrico seculari de origine, incrementis, & fortuna Academiae Lipsiensis* anno 1609. publice recitato ac postea typis edito, illum faciant *Lipsiensem*, nisi quod mihi persvadeam, à *Petro Albino* in *Chronico* suo *Misnensi* Tit. 25. p. 335. de *eruditis Misnensibus* agente, ad hoc credendum fuisse inductos, ita ibidem scribente: *Vincentius Gruner*, zu Leipzig bürgerlich / ein fürtrefflicher Schul-Lehrer zu seiner Zeit / ist unter andern eine Ursache gewesen / daß Churfürst Friederich der Erste / die Studenten / so von Prage gewichen waren / zu Leipzig aufgenommen / und ihnen eine hohe Schul gestiftet. Derowegen er auch in derselben neuen Universität der erste Ordinarius Professor Theologiae worden / und dieselbe in ein gutes Aufnehmen bringen helfen / werden ihm diese Bücher zugeschrieben; *Missa libri tres, de questionibus disputatis liber.*

Germanum natione *Josias Simlerus*, & specialius aliquantum *Misnensem Zacharias Schneiderus* in Chron. Lips. p. 232. perhibet, Mari-
culam, ut vocant, Universitatis sine dubio secutus, in qua ita le-
gas: Anno Domini 1410. Sabbatho in capite Jejuni electi fuerunt in exa-
minatores Baccalaureandorum de natione Misnensium *M. Vincentius de*
Zwiccaw; Et mox: Anno Domini 1410. Sabbatho ante festum S. Georgij
electus fuit in Decanum *M. Vincentius Gruner* de natione Misnensium. Sed
Cygnea, ut diximus, oriundum ipsum fuisse, non solum id, itare-
ferente Fellerio in Cygnis quasimodogenitis Lit. B. & ad Catalogos
Rectorum Academiæ Lipsiensis, in quibus *Vincentius Gruner* de
Zwickavia quoque vocatur, provocante, adstruit *Johannes Trithe-*
mius, Abbas Spanheimensis, luculentus in rebus Germanicis & sui
temporis Autor, hæcce in Catalogo illustrium virorum de eo me-
moriam prodendo p. 37: *Vincentius Gruner* de *Zwickavia*, Doctor Pra-
gensis & fundator Gymnasij Lipsiensis, vir in divinis Scripturis eruditus, &
in Philosophia seculari egregie doctus, ingenio subtilis & clarus eloquio;
edidit non spernenda lectionis opuscula, quibus nomen suum ad notitiam po-
steritatis cum gloria transmisit. In laudes vero ipsius sese magis diffun-
dit Autor *Maderianus*, quando hæcce nobis & posteritati N. XXVII.
de ipso reliquit: *Vincentius Gruner*, natione Misnensis, Patria *Zwic-*
caviensis, disciplina Lipzensis, Collegij majoris Collegiatus, vir in liberali-
bus & tota Philosophia undecumq; doctissimus. Hic post translationem Pra-
gensis Studij in Lipsiam multos per annos cum magno Scholarium proventu in
Philosophia defudavit; atq; cum pene totam vitam in aliorum eruditione
absumpisset, reliquit præter cetera quædam ingenij sui præclari Monumenta
pro pueris edita, quibus se memorandum mandavit; ex quibus super extant
apud Lipsienses Grammaticæ Lib. I. Rhetoricæ Lib. I. Questionum dispu-
tatarum Lib. I. & super Canonem Missæ Lib. I. & quædam alia, quæ tem-
poris intercapedo interrupit. Claruit autem Anno Domini 1410. Rector Stu-
dij. Henricus deniq; *Pantaleon* hoc ex re & vero ipsi in Parte II. Pro-
topographiæ fol. 370. scripsit Encomium: *Vincentius* ille vir erat in
Scripturis sacris & humanioribus literis doctissimus, docendi tamen (pro
more ejus seculi) Scholasticus. Hinc non mirum, quod tanta erudi-
tionis laude jam inclutus, Magister præterea Artium, ac Theologiæ Doctor
tantaq; ab eloquentia instructus, Germanis in tres Nationes Pragensi

in Academia divisis, ac tribus insuper suffragiis exclusis, incrementa-
 taque Hussiticæ doctrinæ in dies timentibus facile persuaserit abi-
 tum, ac solenniter per *M. Henricum Boldenhagen depositis Rectoratus*
Insignibus, reditum in patriam insigni Comitatus Studioforum &
 Doctorum multitudine instituerit. Lipsiam ergo delatus cum suis,
 non destitit hortari ac instare apud Illustrissimum Principem, quem
 pronum promptumque alias ad promovenda studia invenerat, ut
 pedem exulantibus Studiis hic figere ac sub umbraculo suo nidulari
 ipsis liceret, sufficienti illorum sustentatione præmiisque etiam
 subinde constitutis, exoptatissimis diu illic perfrui halcyoniis.
 Incredibile prope auditu est, quod referunt Bohemicarum rerum
 Scriptores, intra octitudinum fere vices mille, & si Hagecio credere
 velimus, quadragies mille Magistrorum, Doctorum, Baccalaure-
 orum, & Studioforum Praga discessisse, quorum non paucissima
 pars, postquam de nova celeberrimaque literarum officina inau-
 divisset, postmodum huc se contulit, obtinuitque Gruneri nostri
 quod plures, ut audivimus, memorant, & ipsi jam effati sumus,
 intercessione, ut commodum illis esset atque per omnem vitam pro-
 futurum hospitium, fundatoris Academiae Lipsiensis nomen cum
 paucis exinde sortiti. Dehinc & hoc singulare est, & hujus loci
 commemoratione non indignum, quod sicuti in nova Academia
 magna omnium, quorum intererat consensione, statim Theolo-
 giæ Professor ordinarius (teste Dressero) ita & eadem primus
 Theologicæ & secundus Philosophicæ Facultatis Decanus
 fuerit constitutus, ac quod magis est, post *M. Job. Ottonem de Mon-*
sterberg & *M. Helmoldum de Soltwedel* tertius Academiae Lipsien-
 sis Rector anno 1410. die S. Galli publice renunciatus, attestan-
 tibus id non solum *Fellero* in Cygnis quasimodogenitis lit. B. 1. & 2.
 sed & *Heidenreichio* & *Schneidero* (p. 312. 332.) in suis Chroni-
 cis. Credibile tamen est, imo vero prorsus consonum, illum viri-
 bus corporis in tradendis juventutis vitæ ac doctrinarum præce-
 ptis absumptis, ingruenteque senectute in Cellense Cœnobium fuisse
 evocatum, ut ibi senior jam honesto in otio seniores æque Patres
 ac

ac juniores Monachos viva voce non solum ac præceptis saluber-
rimis instrueret, sed & exemplo cum maxime præiret puræ in-
nocentisque vitæ. Laudat hoc inter alia totidem verbis Michaël
Miris in supra laudata Dedicatione, scribens: *Illustrem quoque Cellam
reddunt Matthæus, quondam aula Regia Monachus, ac Vincentius Gru-
nerus, uterque in Cella sepultus, quorum alter (Gruenerus) Lip-
sienfis Gymnasii primus Decanus ex Pragensi Academia, in Cel-
la grammata quædam pulchra, deniq, in officium Missæ explanationes
conscripsit.* Nam & hoc tenendum est, Monasteria, ut olim omnia,
ita & cum primis hoc nostrum Cellense Monasterium antrum Mu-
sarum sacrarum, *ἱερὸν καὶ φιλοσοφικόν* & *φιλομαθητικόν* literarum fuisse, ex qui-
bus egregii Ecclesiæ Doctores, doctique census homines non secus
ac ex equo Trojano semper prodierant, de quo & pluribus infra.
Michaelis Miri Deductio, quam totam inferemus, nos instruet,
hoc nomine cum primis attendenda. Famofum quippe semper ex-
stitit Monasterium, in quo XIV. Professores bonas Auditoribus do-
cebant artes, fratrumque numerus ad octogenarium usque redibat.
Gavisa est semper Abbatibus eruditione præstantibus, ac multarum
rerum usu confirmatis, uti in sequentibus audiemus. Sed ut ad Gru-
nerum nostrum redeamus, hoc saltem de eo addere adhuc volu-
mus, illum, ex antlatis laboribus, in dicto toties Cellensi Cœnobio &
corporis accepisse requiem, id non solum clare nobis prodente Mi-
chaele Miro, Galliculo, Monacho & ipso Cellensi, in Dedicatione,
quam mox afferemus, sed & manu, ipso id referente B. Felleri,
nesciente cujus, quæ Trithemii supra citatis verbis hæc in mar-
gine olim adscripserat: *in veteri Cella sepultus.* Ingenii monumen-
ta denique ejus, quod concernit, de his præter illa, quæ supra addu-
ximus, & Josias Simlerus in Bibliotheca Gesneriana Tiguri 1574. in forma
folii, ut vocant, edita, hæc: *Vincentius Gruener, natione Germanus,
scripsit super officio Missæ Lib. 3. quæstiones disputatas Lib. 1. & quædam alia.*
Vixit 1450. Quæ, si in unum colligamus, forte fuerint se-
quentia.

*Super Canonem Missæ Liber I. Autor Maderianus, l. c. Si non unus est
cum sequenti,*

De officio Missæ Libræ tres. Albinus l. supra cit. Michaël Miris in Dedicazione cit. Simlerus l. c. Extare hos adhuc in membrana scriptos hodie in Bibliotheca Lipsiensi testis est Fellerus in Cygnis quasimod. Lit. B. 2. & in Catalogo MStorum Biblioth. Lips. p. 180.

De questionibus disputatis. Lib. I. Albinus loco supra cit. Autor Maderianus l. c. Simlerus l. c.

Grammaticæ Lib. I. vel, ut Fellerus plenior nobis dedit titulum, *Compendium artium pro Baccalaureandis Grammaticæ, scilicet, Logicæ, Physicæ, & Astronomiæ.* Videatur Felleri Catalogus MStorum Bibl. Lips. p. 324.

Rhetorica, sive de Compositione Epistolari L. I. Autor Maderianus l. c. Fellerus Catalog. MStorum Bibl. Lips. 4to. p. 360.

§. 82.

Circa hæc tempora Nobilis quidam de Marschal obiit, in Cella sepultus.

§. 83.

In annum MCCCCXL. circiter incidit, quod Illustrissimorum Marchionum sepultura a Cœnobio Vetro-Celensi, in quo antea ultra ducentos annos fuerat facta, sive quod Templum corpora eorum non amplius caperet, quod tamen vix credibile, sive ex arbitrio sequentium Marchionum, sive majoris, quod veritati accedit proxime, securitatis ergo, Misnam in Templum Cathedrale, quod in monte & intra arcis moenia est, translata fuerit, a Friderico II. Electore, Sacello, Principum Conditorio, magnifice ibidem hoc anno exstructo; quanquam, si Fridericus I. Bellicosus & ibidem humatus fuerit, id jam a. 1425. fuisset factum.

Pluribus id persequuntur Fabricius in Annal. Misn. p. 62. Faustus in Chron. Misn. p. 65. Albinus in Chronico Misnensi Tit. 42. p. 294. Quando ergo Fabricius septem saltem Principes in Cella

la sepultos tradit, referente Albino loco citato, intelligendum id est, de iis, qui publicis Monumentis ibidem post obitum memoriae commendati fuerunt, minimum alias 25, si Adelam excipiamus, si vero addamus, 26. sequentes, ut superius jam monitum fuit, & series addita docet, non vero 20, ut *Albinus*, aut 31, ut *P. M. Sagittarius* in de locis sepulchralibus Ducum Saxoniae autumat, qui iisdem *Juttam*, Theoderici afflictæ conjugem, dehinc Popponis, Comitis Henneberg. conjugem, quam in Monasterio Vesserano jacere mox dicem⁹, dehinc ex ejus liberis *Theodericum*, Episcopum Numburgensem, Numburgi sepultum, & *Conradum*, Misnæ dormientem, *Dietericum* itidem pinguem, & *Fridericum Tuttam*, Dieterici pinguis filium, Seuselizii potius cubantes, quos omnes jam supra ex hac classe exemimus, addidit, ibidem quiescunt.

1. *Otto*, Misnensis Marchio. p. 20.
2. *Hedwigis*, Ottonis Uxor. p. 28.
3. *Albertus superbus*, Ottonis filius. p. 31.
4. *Sophia*, Alberti uxor. p. 34.
5. *Adela*, Ottonis filia, (de cujus loco sepulchrali sub iudice adhuc lis est) p. 38.
6. *Theodericus*, Ottonis filius p. 39.
7. 8. 9. 10. *Otto*, *Jutta*, *Hedwig*, & *Sophia*, filius & tres filiae Theoderici & Juttæ, quæ tamen ipsa ejus Conjux 1235. demortua non *Cella*, sed in *Monasterio Vesserano*, in quo & anniversarium accepit, sepulta jacet, teste Spangenbergio Chron. Henneb. p. 107. quicquid Scriptura p. 27.
11. *Henricus illustris* p. 60. (supra etiam referat.)
12. *Constantia* Henrici illust. Conjux 1. p. 37.
13. *Agnes*, ejusd. Uxor 2. p. 50.
14. *Elisabeth de Maltiz*, Conjux ejusd. 3. p. 74.
15. *Hermannus Longus*, Henr. illust. filius p. 74.
16. *Fridericus parvus*, Henr. ill. filius p. 77.
17. *Henricus exul*, Alberti degen. filius p. 69.
18. *Hedwig*, Henrici uxor. p. 73.
19. *Fridericus*, Henrici exulis filius p. 73.
19. *Agnes*, Friderici admorsæ conjux prima p. 68.

20. *Fridericus claudus, Friderici admorsii filius p. 75.*

21. *Fridericus Gravis p. 81.*

22. *Mathildis, Friderici gravis uxor p. 78.*

23. *Fridericus strenuus p. 86.*

24. *Catharina, Friderici strenui uxor p. 95.*

25. *Fridericus, Friderici strenui filius p. 84.*

26. *Catharina, Friderici strenui filia p. 85.*

§. 84.

Anno MCCCCLI. Johannes Abbas Cellensis, una cum Antistite Misnensi in Comitibus Provincialibus Grimmae à Friderico Placido institutis, juxta cum Casparo de Schonberg, Episcopo Misnensi, aliisque Nobilibus & Senatibus Oppidorum primariorum, denominatus est collector reddituum Provincialium. (Land Steuer Einnehmer)

Videatur Antonii Weckii Chronicon Dresdense p. 439. Ex quo non obscure simul id colligitur, magna integritatis laude olim floruisse hosce Abbates, multumque fidei ipsorum fuisse concreditum.

§. 85.

Anno MCCCCLXIV. nonnullas leges circa hæreditatem observandas (quas Geradam appellant) Roswinensibus præscripsit Abbas Johannes.

Cujus rei testimonio est liber curiæ Roswinensis (Stadtbuch) in quo inter alia: Welche Ordnunge uns denn auch vorgefetzt ist durch unsern Gnädigen Herrn zur Cellen, Herrn Johann Honsberg, der Zeit ein Ayt / und durch die ganze Samlung; quæ verba & nos instruunt de Gente Abbatis Johannis, nempe, quod & aliunde nobis constat, ex familia Nobilium de Honsberg.

§. 86.

Anno MCCCCLXIX. obiit Conradus à Schonberg, Abbas Cellensis, vir multæ profundæque eruditionis, (quod huic nobilissimæ Genti hæreditarium prope est, ac pro-

proprium) magnæque apud Fridericum Placidum Electorem exultationis.

Ejus laudes sic effert Pirnensis: *Conradus*, Abt im Kloster Cjelle / starb M CCCC LXIX. sehr gelorht/ und bey Churfürst Friedrichen hochgehalten. Et P. M. Sagittarius in de splendore Familiz Schonbergicæ p. 13. *Conradus in veteri Cella, Monasterio ad Multam sito, & ab Ottone divite, Marchione Misnia, anno 1162. exstructo eadem (Abbatis) dignitate circa A. C. 1460. est perfunctus. Idem & tradit Peckensteinus Theat. Sax. P. II. p. 57. de Nobilibus.*

§. 87.

Anno MCCCCLXX. Johannes de Mochau, sive Meca, Abbas Vetero-Cellensis, qui Conrado Schönbergio successerat, a quodam suo Consanguineo, viro nobili de Mechau sive Meca pariter dicto, in pago Rauschlicio prope Döbelam, litigio de villæ cujusdam redditibus inter illos exorto, occiditur.

Videantur Fabric. Annal. Misn. p. 67. Errare ergo videtur Laur. Faustus, quando ille in Chronico Misnensi p. 17. refert, *Abbatem Cellensem, Dieterici de Schonberg, 40. Misnensis Episcopi, qui ab anno 1463. usque 1476. præesse cepit Episcopatu, temporibus a Monacho truculenter ac clanculum fuisse interfectum.*

§. 88.

Anno MCCCCLXXXII. Sacra interdicta fuerunt a Johanne V. Præsule Misnensi Abbatibus Cellensi, Buchaviensi & Dobirlugensi ob nō numeratā certā pecuniæ summā, qua vero soluta, rem divinam rursus facere potuerunt.

Conf. Fabricius in Annalibus Misnensibus pag. 69.

§. 89.

Anno MCCCCLXXXVIII. tumultus non exiguus inter Johannem Abbatem, & Monachos Cellenses coortus

est, qui Abbatem interfecissent, nisi ab Henrico ab Heiniz, Canonico Misnense, qui singulari fortuna tum erat praesens, fuisset defensus. Is enim arcu contento, quorum duos attulerat, quinque Monachos vulneraverat, reliquis fugatis, sicque Abbatem ex eorum manibus eripuerat.

Exponunt hoc Fabricius in Annal. Misn. p. 72. & Mollerus Chron. Friberg. Annal. p. 128.

§. 90.

Circa haec tempora MCCCXCIX. vixit Leonhardus Steinmetzius, natione Thuringus, patria Ostrofrancus, Abbas Vetro Cellensis, S. S. Theologiae Doctor, (sine dubio Lipsiensis) celeberrimus, Cellae demortuus & sepultus.

Non possum non hic monere, quod in *Catalogo quodam vetere Abbatum Cellensium* huic Leonhardo alia assignetur Patria, nempe *Lichtenfelsum* in Franconia; ita enim nomen ejus erat expressum: *Leonardus Lichtenfelsius, von Lichtenfels, S. Theologiae Professor*. Sed maluimus tamen *Autorem Maderianum* praeferre, utpote qui exploratum magis Leonhardi statum & conditionem habuisse videtur, quam iste *Autor incertus series Abbatum* manca, interdumque falsa, dum Grunerum etiam Abbatibus inseruit. Iste vero de nostro Leonhardo haecce n. LX. X. memoriae prodidit: *LEONARDVS STEINMETZ, natione Thuringus, patria Ostro-Francus, studio & disciplina Lipzensis, & ipse Abbas Monasterij Cellensis, Ordinis Cisterciensis, S. Theologiae Doctor celeberrimus; vir multae doctrinae. Egregias confecit & anno regiminis Abbatialis & post Sermones ad Clerum, quae cum aliis in dicto habentur Caenobio. Moritur hic venerabilis Pater in Abbatiali regimine & cura, sepultus in Cella, planctus à multis & Epitaphiis ornatus. Duo in hac ejus relatione observamus. Primo, quod ejus sermones ad populum adhuc exstare in Caenobio asserat; dehinc quod epitaphiis ipsum ornatum dicat. Prius quod at in et non dubito illos contineri in illis voluminibus, quae B. Fellerus in Catalogo M. Sto-*

rum

rum Bibliotheca Paulina, in quam trauslatam fuisse Cellensem novimus, vel p. 137. notavit sub titulo: *Homiliarij pars I. II. pars aestiva* vel p. 140. sub Rubrica: *Sermones in Monasterio Cellensi praedicati a variis fratribus*. Dehinc nec lapidibus aut ari insculptis illum intelligere epitaphia autumo, sed ea quatuor chartacea, quae pariter B. Fellerus in Bibliotheca Paulina hodiernum existare loco citato asserit p. 295. sub titulo: *Epitaphia IV. Leonhardi, Abbatis*, quae forte mantissae loco adjungemus.

§. 91.

Circa annum MD. aut sequentibus obiit Caspar de Schönberg, Eques Auratus Aquisgrani anno 1486, a Friderico Imperatore creatus, quique eodem anno Comitibus Aquisgranensibus cum Alberto, Duce Saxoniae, anno 1495. vero cum Georgio Wormatiensibus interfuit, Albertoque dehinc & Georgio ac Henrico, filiis, operam in bello Belgico & Frisico addixit, cujus corpus defunctum Cellense accepit Monasterium, Monumentum vero ejusdem, quod effigiem ipsius vexillum tenentis sistit, ex aere conflatum, Templum Trebanum, uno ab Altenburgo distans lapide, hodie ostendit. Verba tabulae lignae incisa illic additae, ex quibus & causa translationis hujus Monumenti ex veteri Cellae datur cognoscere, vel propterea addimus, quod olim aereum Monumentum Templum Monasterii Cellensis continuerit, ita vero se habent istae:

M E M O R I A E

*Nobilissimi ac strenui Viri, Domini,
Casparis a Schembergk &c.
Qui genus & nomen clarae de stirpe ferebat,
Quam gens a pulchro Mysia Monte vocat.
Est meritis statuam gestis ex rebus ahenam,
Limite quo Cellae claustra vetusta jacent.*

*Ast ubi jam melior Sacrorum apparuit usus,
Concidit & regni gloria Papatui:
Tum ne versa forent Monumenta Herois aviti,
Vertit ad hunc statuum grata propago locum;
Ne quia corporibus varia est fortuna caducis;
Virtutis similem quis putet esse statum.
Sed tamen extincti quoque corporis ista figura
Nos quoque virtutis nomen amare docet.*

§. 92.

An. MDIII. Raimundus Peraudi Cardinalis & Alexandri VI. Pontificis Legatus a latere, Misna Vetero - Cellam mense Januario onustus indulgentiis mercenariis veniens, ibidem pernoctavit, Principe dignis sumptibus a Georgio Duce ibidem exceptus.

Ejus adventum in Urbem Misnam uti *Fabricius* in *Annalibus Misnenfibus* p. 76. refert hisce: *Raimundus, Cardinalis Legatus a latere, Misnam venit initio Januarij onustus indulgentiis mercenariis*, a cujus famulis *Lipsiæ incensum Cœnobium Paulinum*; ita *Monachus Pirnenfis* ejus aduentum in *Cellam* talibus: *Raimundus Pabst Innocentii (Alexandri potius) Legat* tam 1503. ins *Eloster Zelle, und pernoctirte da.*

§. 93.

Hoc tempore (circa annum MDIX.) Cellæ, Abbatis titulo præfuit Martinus de Lochau, S.S. Theologiæ Doctor ac Professor, Ordinis Cisterciensis Generalis Commissarius, Stemmata nobilis, eruditione præstans, exemplo gravis, fama inclytus, ingenio summus, promovendisque studiis, emolumentoque Cœnobii natus.

Ipsæ cum ingenio valeret, non nisi istos vicissim amabat, qui disciplinis probe imbuta circumgestabant pectora, & vitæ innocentia sese ipsi probarent. Hinc illius sub inspectione & ephoria officinā dixisses Monasteriū Cellense eruditissimorū ac præstantissimorum

rum virorum. Literarum ipsi, Literatorum Fautori sumo, frequens erat commercium cum *Johanne Capnione*, & *Erasmo Roterodamo*, at quantis viris! Pellexerat non solum in Cellam, sibi que quasi à secretis voluerat esse literatorem sui ævi cum *Erasmo* summum, *Petrum Mosellanum*, qui postquam aliquandiu *Lipsiæ* Juventutem instituisset, idem postea & Cellæ fecit, ad Abbatis tandem dignitatem in Monasterio Portensi promotus; sed viros doctissimos insuper *Michaëlem Mirum*, magnum & literarum & pietatis, *Petri Mosellani* iudicio, cultorem, *Michaëlem Geitanum*, *Michaëlis Miri* in infraadducenda Dedicatione iudicio, excellentissimi ingenii virum, ac Liberalium artium Professoris officio ibidem per viginti & plures annos defunctum, inque humanioribus literis æque ac Musices peritia eximie versatum; imo *Andream Carolstadium* præbendam, ut vocant, in Cella sub hoc Martino Abbate ambiisse, patet ex ejus literis anno 1519. datis ad *Georgium Spalatinum*, in quibus (vide *Max. Rev. Dn. Olearii Scrinium Antiquar. p. 47.*) inter alia hæc: *Si licet, velim per primarias preces obtinere sacerdotium, quod ducerem acceptandum &c. de collatione Reverendi Patris Abbatis de Czell Misnensis Diœces. aut P. Abbatis apud Numbergam.* Caterum exstruxerat amplificandi divini honoris ergo auspiciis potissimum *Georgii, Ducis Saxonie, Lipsiæ Divi Bernhardi Collegium*, & ingentibus sumptibus eo perfecerat, ut 36. Fratres Cisterciensis Ordinis ibidem sustentarentur. Bibliothecam Cellensem, alias amplissimam, celeberrimam, rarissimisque Codicibus MStis refertam (hodie in Lipsiensem Paulinam translata,) insigniter omnis generis libris auxit adeo, tantaque copia, ut raro (*Miri in Dedicatione mox adducenda effato*) sit opus aliquod literarum, quod ibi non inveniat. Qui & ita patebant omnibus, ut non solum in Fratrum Cellensium, sed & in aliorum doctorum usum proflarent omnes. Multos exinde luci publicæ ac pristinae lectioni restitutos accepimus Codices, e quibus jam *Bonifacii Symoneta Cornu Abbatis opus*, & *Claudiani Mamerti Vienneensis Episcopi de Statu animæ liber* adduxisse mihi sufficiat, quorum illum (pene divinum & inestimabilem ab autore edente jactatum librum) *Hieronymus Emserus* anno 1509. Basileæ in lucem protractum publicam vicissim nomini suo inscripserat; hunc vero, *Petri Mosellani* potissi-

um cura pristino nitore restitutum, in anno 1519. excusum *Michaël Miris Galliculus, Monachus Cellensis* doctissimus, illi pariter egregia quadam Epistola dedicavit; quæ cum multa contineat, quæ ad statum Cœnobii istius plenius cognoscendum faciunt, multosque insignis eruditionis Abbates, Monachosque tradat, Martinique Abbatis ingenium describat geniumque, ac supra jam multoties ad eam a nobis provocatum fuerit, non possumus non illam cum *Petri Mosellani* commendatitia quoad plurimam ejusdem partem hic inferere.

Petrus Mosellanus

Reverendo in Christo Patri ac Domino,
Domino Martino de Lochau,
S. Theol. Professori, Cisterc. ordin. in Veteris Cellæ
Cœnobio Abbati &c.

Domino suo observantissimo P. Mosellanus S.

Reverende Pater, ac Religionis Tuae Antistes dignissime. Exhibuit mihi Religionis item tuæ Professor, *D. Michael Müris*, magnus & literarum & Pietatis cultor, *Divi Claudiani Mamerti, Episcopi Viennensis* de statu animæ venerandæ antiquitatis libros tres, hac lege tractandos, ut mea opera castigatiores facti in communem Christiani orbis usum publicarentur. Hanc Provinciam, tametsi duram & laboriosam (nam vetustam Bibliothecæ tuæ exemplar librarii imperitia facillime depravatum erat) duplici tamen ex causa suscepi; partim ut amplitudini tue, in cujus honorem cedit hæc publicatio, gratificarer; partim ut hoc meo qualicunque studio rei Theologicæ Studiosos arctius mihi devincirem. Neque enim dubito, quin multi, quos alioquin tot mendarum portenta ab opere verè Theologico legendo deterruissent, idem commendatum majore cum voluptate, tum fruge, sint lecturi. Quid autem attinet hic verbis attollere, quantis sudoribus hæc qualiscunque castigatio nobis constiterit, quando ipse, quæ Tua est in re literaria sedulitas, per te facile æstimare potes, quam sit arduum pariter & periculo proximum, ex tot modis corrupto exemplari aliorum librorum auxilio destitutum antiquam & veterem lectionem addivinare. Jam Græca, quæ Vir hic non doctus minus, quam sanctus, subinde suis velut emblemata quædam intexit, sic erant depravata, sic latinis figuris inper-

inversa, ut ex ipsis figurarum ruinis vix verae lectionis vestigia quaedam potuerim cognoscere. Quo magis deploranda est majorum nostrorum, qui trecentos abhinc annos lingvarum praesidio caruerunt, infelicitas, qua factum est, ut veterum libri omnes depravati adeo sint, ut plus pene negotij habeamus in eis restituendis, quam in ipsis condendis olim habuere Scriptores. Porro ne quid alienum mihi arrogem, & Aesopicae corniculæ exemplo alienis me plumis convestiam, in latinis nobis non parvam opem attulit Michael Tuus, cujus supra mentionem fecimus, hoc plane dignissimus, cui certatim faveant docti & boni omnes, adeo est variarum & maxime sacrarum literarum peritus, adeo integer vitae scelerisque purus. Sed quid ego tibi tuos commendo. Bene valeat R. Paternitas Tua. Lipsiae XVI. Calendas Augusti, Anno restitutæ Salutis M D XIX.

Michael Müris

Clarissimo Viro ac Reverendo in Christo Patri

*Domino Martino, ex veteri nobilique familia
de Lochavv orto,*

*S. Theol. Professori, Cœnobii Veteris Cellæ Cisterciensæ Religio-
nis Abbati dignissimo, Frater Michael Müris,
Galliculus, Monachus Cellensis, integerrimam obedientiam
& felicitatem!*

QVum, Ornatissime Pater, audiverim sæpius commonitione melli-
flua Fratres, denique filios tuos, te cohortantem, nil adeo necessa-
rium Professioni monasticæ deditis, omniqve Christiano,
atq; se quisq; cognoscat: eam vero cognitionem esse verissimam, qua suam
internoscat quis animam, quam si quis norit, facile cogniturus est omnia.
Eo itaque paterno svasu dulcissuo & hortatu factum est, quo
fratrum turba, quam numerosissimam semper habes, fuerit, estq; diligentis-
sima, solum hoc ipsum nosse, quod ipse tu monuisti, quodq; svasisti necessarium
scire cuiq; propriam videlicet animam. Unde cuncti, perinde quasi so-
lertes apiculæ florum succos colligentes, quisq; tuæ R. P. filiorum
sic in revolvendis libris est diligens atq; studiosus, quo sese melius internoscat,
quo suam quisq; propriam assequatur animam, per quam & cuncta felicia
assequi possit, ut facile non sit judicare, sintne Fratres librorum, an vitæ bonæ

studiosiores? At ne, quod verum est, taceam, tam paterne tuos instituiisti Fratres, quo tranquillam ipsi piam sanctamque vivant vitam, & in lectione sacra cum sint seduli, tum fervidi. Mirum, quam varia (dum non raro fraterne conveniunt) Scripturarum odoramenta comportent ac doctrinarum! Affert quisque quod bonorum ac veterum librorum excusserit, quodve legerit. Huic optimo fratrum instituto subministrat abunde, fertque suppetias ornatissima, quam Tu, Reverende Pater, extruxisti, Bibliotheca, quæ, ut est amplissima, sic opera diligentiaque tua, bonorum fratrum, piorum ac hominum auxilio libris est optimis refertissima. Quid ibi, quid artium bonarum, humanarum, divinarumque literarum non reperitur? Quid in hac, quod veterum, quod neotericorum est authorum, non conspicitur? Prætereo vetustissimos, correctissimos, raros in omni disciplinarum genere codices. Hoc unum (etsi plura essent producenda) in lucem affero nobilissimum opus Divi Claudiani Mamerti, Viennensis Episcopi, super animæ statu, in tres libros distinctum, opus rarum, doctum, elegans, copiosum, & à multis diu desideratum, quo sic opere dignitatem animæ describit humane, statumque, quo nullus ante ipsum, nullus post clarius unquam hac de re scripserit, ac manifestius. Quoniam vero sicut plures, qui rem hanc sunt conati plenius indagare, tradereque posteris, credo R. P. tuam haud gravatim hanc nomenclaturam eorum, qui de anima scripserunt, & si non legere, vel saltem intraspicere; De anima igitur veterum Philosophorum prope omnium inter ipsos invicem dissensit opinio. Democritus & Epicurus &c. Dedicatum est quondam hoc opus Sidonio, at nunc denuo tibi dedicatur, Reverende Pater, in cuius tui Cellensis Cœnobij Bibliotheca repertum est, ab insitu quondam vindicatum, servatum diligentissime, nuncque prodit. Quod vero jure Tuæ benignitati dedicatur Claudianus, nemo, si animi tui consideretur ingenuitas, mirabitur, tum hoc autem pluris tanto talique Patri nuncupatum opus gaudebit, quæ rem literariam tum in tuo Cœnobio Cellensi, tum in florentissimo Lipsiæ gymnasio ardentem semper promoveris. Clara semper fuit vetus Cella doctis ac piis Viris. Habuit ea virum, cum doctrina, tum sanctitate conspicuum, venerabilem Patrem Ludigerum, quondam Abbatem, cujus Homilias adeo cuncti, qui vident, suspiciunt,

ciunt, quo pari voce conclament omnes, nil eum differre mellifluo suo genere dicendi à veris magnisq; illis dicendi Doctoribus, Hieronymo, Augustino, Bernardo & aliis. Hujus ut in lucem veniant opera, summopere curandum erit. Illustrem quoq; Cellam reddunt Matthæus, quondam Aulæ Regiæ Monachus, ac Vincentius Grunerus, uterqve in Cella sepultus, quorum primus literaria concertatione Johanni Hus Prage congregiens, ipsum saepe cum Heresiarchis omnibus devicit, postq; nimiam malorum pullulationem e Bobemia perinde atq; ad Portum Cella veniens, fratres lectione sacra instituit, nobilissimos in Petrum Lombardum, in Psalterium, in Evangelium Matthæi, in Hymnos edidit Commentarios, pluraq; alia comportavit. Alter vero Lips. Gymnasii primus Decanus ex Pragensi Academia, in Cella grammata quædam pulchra, deniq; in Officium Missæ explanationes conscripsit. Prætereo clarissimos Abbates, Monachosq; tui Coenobii, libet eos, ut ajunt, vel nutu ostendere, quos tua benignitas aluit, clarosqve reddidit. Fovisti atqve aluisti perinde atqve Pater indulgentissimus complures viros doctos & religione conspicuos. Hos inter jure primatum tenet, Reverendus in Christo Pater, Dominus Petrus Mosellanus, virtum in humanistum divinis literis cruditissimus, Monachus quondam Cella, nunc Abbas dignissimus Monasterij Portensis, quem adeo dilexisti, ut semper à secretis tibi fuerit, & nunc virtutum ac probitatis exemplum & speculam sit cunctis, quibus prælatus est. Habet quoque tua Cella Michaelen Geitanum, excellentissimi ingenii virum, qui Prioris officium ob vitæ sinceritatem agit nunc ad annum vigesimum sextum, virum talem, qui dignus est venerari ob ingenii sui excellentiam ab omnibus. Is enim non solum artes, quas appellant, liberales callet, quippe Professor earum; verum sacrarum literarum doctissimus, quodq; jucundum est ac nobile, sic res musicas tenet, ut facile Princeps in nostris sit terris. Sunt alii complures bonarum artium Professores, ex quibus nonnulli sacrarum literarum ornantur titulis, hi numero 14. consortio gaudent Baccalaureorum, quorum copiosior est numerus, qui simul omnes bonarum artium amore, piorumque probitate collustrant Cellam. Longum esset, numerosam Fratrum turbam, quæ ad octogenarium usque excrescit, recensere, qui & pietate & amore bonorum studiorum exempla posteris relinquent. Gaudet itaq;

itaque Vetus Cella de tali tantog³ Patre vivente, qui doctrina, moribus, disciplina sic instituis proprios, ut & aliorum Cœnobiorum Abbates eo sæpe dirigant Fratres suos instituendos. Nam hæc summa cura tua, summum studium, nemini nocere, prodesse cunctis. Quod vero semper id conatus sis, testantur anxii labores tui & sumptuosi, quos pro tui Ordinis decore, honore, utilitate, pace subiisti. Quid, oro, Collegium Lipsiense Divi Patris, Bernardi, nonne summum amorem tuum, & in tuos, & in alienos testatur? Extruxisti (nonnullorum venerabilium Dominorum Abbatum auxilio concurrente) à fundamentis novum, amplum, decorum; quum hoc quoq³ summa vigilantia providisti, quo Fratres in eo sub ea viverent disciplina, provisione, tranquillitate, qua in Cœnobiis. Citra dixerim aliorum Lipsensium Collegiorum injuriam, nullum Lipsiæ adeo Collegium sic dotatum est gratis, ut Bernardi sanctum Collegium, quod quidem factum benevolentia Principis illustrissimi Georgii, sed tuo labore, tua cura, tua solitudine. Memini me sacri Cisterciensis Ordinis in eodem conspexisse 36. fratres congregatos ex variis Monasteriis, ea morum gravitate procedentes, quo mihi tum fuerit spes maxima, non collabi sanctissimos mores uspiam, si respergerentur Cœnobia talibus optimè institutis viris. Vellem ego, semper is esset numerus, quin & autor in Collegio fratrum, profecto nulla fuissent incommoda & Patres ipsi, & Cœnobia. Hoc, Pater benignissime, tua voluntas, tuus conatus, tuum studium, quo pax esset inter Abbates, quo disciplina in Cœnobiis, quo superabundans optimarum lectionum in Collegio copia. Verum is animus tuus rectus, à quibusdam sit licet, minime susceptus, à te nunquam tamen interceptus, quin eo semper in omnes amore fuisti, ut præter Ordinis tui sacri Cisterciensis pacem, unitatem, concordiam nil aliud malueris. Utinam hic fuisset animus, essetq³ nunc quibusdam, cerneremus profecto idem nolle & idem velle, excrescere disciplinam, mores pios, herbescentia, ingenia, vitam quietam & tranquillam. Nil enim adeo tibi contrarium, atq³ hæc ipsa, quæ charitati sunt contraria. Nolebam in hoc devenisse, ornatissime Pater, novi etenim quam gravatim aliquid laudum tuarum excipias. Verum coëgit me veritas, amor, tuag³ propria summa modestia, qua inequum arbitraris alicui male velle, quin plus conaris, omnibus bene

*bene velle, præcipue literariæ Reipublicæ deditis. Sic enim
 literarum amatores excipis, honoras, veneraris, quo &
 ipse jure quodam à cunctis ameris. Testantur literæ, quas huma-
 nitate plenas ex Capnione doctissimo suscepisti, testantur quoque
 nonnulla Virorum doctorum ad Te dedicata opera. Quin hoc superadj-
 cio, nil adeo te suspicere, nil sic mirari, nil sic amare, atque doctos viros, qui-
 bus & Urbano modestoque tuo judicio, citra injuriam aliorum præfers, amas,
 veneraris lumen unicum nostri temporis, nostri seculi decus, Erasmum
 Roterodamum, quem extollis, laudas, nilque adeo desideras, quam ejus
 sanam longissimamque vitam, ejus humanissimam familiaritatem, ejus excel-
 lentissima scripta, quæ tali tantoque studio comportas, ut si vel apex Erasmi-
 anus visus uspiam fuerit, hunc, ut habeant Fratres tui, citissime conaris, be-
 nigniterque præbes consensum & auxilium. Nec solum hujus illustrissimi viri
 condecoratur operibus Bibliotheca Cellensis, verum aliorum Doctorum lucu-
 brationes in ea reperiuntur tanto in numero, tanta copia, ut raro sit opus ali-
 quod literarum, quod ibi non inveniat. Inventum igitur hoc opus
 Claudiani Mamerti, Viennensis Episcopi, qui tempore Leonis I.
 Papæ vixit, A. Dni CCCXLIII. suscipe tibi nuncupatum, Pater
 benignissime, ut hoc in lucem clarior exeat Claudianus sub tuo nomine, quo
 diligentius sub tuo regimine sit ab interitu vindicatus. Volebam nonnulla
 alia interferuisse de tuis laudibus, ornatissime Pater, verum ne affen-
 tationis inurerer nota, dimisi, præcipue cum hæc summa tua laus sit,
 nil desiderare te laudum in hac terra. Nam quicquid ipse habes, vel vi-
 deris ab aliis habere, totam id Christo, optimo-maximo Salvatore, adscri-
 bis & das, qui solus tua laus est, tua spes, tuum confugium, qui tueatur te
 quam diutissime, & incolumem fervet. Bene igitur valeat Reveren-
 da tua Paternitas cum sacro Fratrum tuorum cœtu, cui me meaque studia
 dedico omnia. Ex veteri Cella XVII. Cal. Junii.*

§. 94.

Imo meretur & Emseri Epistola, qua Martino, Cellensi
 Abbati, opus pene divinum & inæstimabile (Emseri equi-
 dem judicio) Bonifacii Symonetæ divi Ordinis Cisterciën-
 sis cornu Abbatis, viri undiquaque doctissimi, de Christianæ

fidei & Romanorum Pontificum persecutionibus, (quod ipsum scriptum plenius a Max. Rev. D. Joh. Gotfriedo Oleario in Abaco Patrologico p. 91. recensetur) inscripsit, cum laudes non solum nostri Martini, sed & veteris Cellæ, ipsumque S. Bennonis de Cellensi Cœnobio vaticinium contineat, tradatque deniq; in eadem, quod alibi me legisse non memini, Fridericum I. Imperatorem, nobilitate donasse omnes in perpetuum Cellæ incolas, ut integra ex benevola laudati Dn. Olearii communicatione hic legatur.

*Ad Reverendum in Christo Patrem D. Martinum, Cellæ veteris Abbatem,
Divi Ordinis Cisterciensis Generalem Commissarium,
Hieronymus Emser, Ducalis Secretarius.*

Bonifacii Symoneta, Cornu Abbatis, variæ & multivagæ eruditionis opus, *Reverende pater Abbas, Domine & benefactor colendissime, cum nova lima & regeſto duplici a me mangoniſatum* in lucem dare vellem, cui id æquiore, quam Paternitati tuæ titulo adſcriberem, inveni neminem, tum propter communem tibi cum Bonifacio non ſolum religionem & Ordinem, verum etiam dignitatem & eccleſiaſticam præfecturam, tum propter eandem cum eo divinarum & humanarum litterarum profeſſionem & præſtantiam. Quo fit, ut ingratum id eſſe tibi non poſſit, quandoquidem ex eadem Cisterciensi familia & ab ejusdem diſciplinæ viro ad communem publicamque divi Ordinis tui famam ac gloriam emanarit. Et proſecto magnus eſt ſacratiffimus hic Ordo tuus, qui Constantini Magni temporibus ſub Anachoretis & Aſcetis digniſſimis Paulo, Anthonio, Hilarione, Machario per deſerta tunc Indiæ, Syriæ & Ægypti vagantibus radices figens; deinde a Baſilio Magno in Græcia ad mitiorem vivendi formulam plantatus, a *Benedicto* poſtea in Italia, *Bernardo* in Gallia, & aliis in locis mirum in modum auctus & excultus, præſtantiffimos in omni diſciplinæ & virtutis genere viros protulit, quorum ſcientia & vite ſanctimoniam non tam litteraria reſpublica, quam univerſa Chriſtiana religio in immenſum crevit, gubernata, & ſervata eſt. Floruerunt enim ex hoc ſacro Ordine ad hunc diem uſque, quantum in præſens colli-

colligere potui, Summi Pontifices XXIII, Cardinales CLXXXIII, Abbates insignes M, DLXX, ex gregariis vero Fratribus multitudo pene infinita. Quamobrem haud facile dixerim, quantum religioni tuæ debeant cum omnes Christi fideles, tum maxime litterarum candidati, & Philosophiæ amatores. Movit hæc nominis vestri claritas illustrissimi & clarissimi Principis mei majores, & præcipue felicitis recordationis Ottonem, Marchionem Missniæ, & consobrinalem ejus Hedevigim, illustrem genere & moribus feminam, ut Cellæ tuæ, cognomento veteri, ædificanda, & quidem tam libenter donanda animum adjecerint, sibi que & Nepotibus suis sepulturæ locum in ea elegerint, quod longe ante Cellam conditam in spiritu prævidens venerabilis Benno, Episcopus quondam Missnensis, cum forte eo loci transitum faceret, videretque columbarum illic turmam gregatim confidentium, ad comites conversus: en, ait, hic locus est, ad quem paucis post tempore nova quædam convolabit religio, atque innumerabiles Deo animas præsentabit. Nec incassum fuit oraculum, sed ita, ut vir Deo plenus prædixerat, tanta mox, Cella condita, fratrum ibidem devotio emicuit, ut per motus famæ eorum celebri Fredericus Enobarbus nobilitate donaverit omnes in perpetuum Cellæ incolæ. Dicerem in universum quot viros claros tum litteris, tum vitæ innocentia hæc inclytæ domus ab initio aluit, nisi parum ad Bonifacium nostrum adtineret. Quem, ut verum fatear, diligentius commendassem in hac mea epistola, nisi & a Dulcinio quondam statim infra satis esset celebratus, & tanta foret hujus viri laus & excellentia, ut lateret neminem posset vel mediocriter sapientem. Qui igitur Bonifacium nostrum cognoscere cupiat in his eum ingenii sui monumentis, tanquam in speculo intueatur. Ego ad Cellam tuam rediens, paucis adhuc eam, & quidem ineptis versiculis concinam, donec majus aliquid Apollo spiraverit. Interea me paternitati tuæ iterum atque iterum commendo. Ex Gymnasio nostro Lipsensi, nundinario & Ducali oppido Idibus Juliis Anno Domini. MDIX.

Huic vero sequens in laudem Cellæ subjunxit carmen:

Cella vetus magnæ tangens confinia Missnæ,
Bernhardo, & summo sacra dicata Deo!

*Cella, Monasterium, quo non praestantius ullum
 Missna habet: & Missna terra Thuringa soror.
 Est fecunda solo: piscoso fertilis amne,
 Irriguis hortis, arboribusque scatet.
 Illinc sylva feras, hinc caedua robora pascit,
 Muneribus certant Liber & alma Ceres.
 Ipsa domus cultu est tam aedificata modesto.
 Ut nec sit risu digna, nec invidia.
 Nam medium sortita locum, nec Regia dici,
 Nec privata potest, nec nisi honesta domus.
 Sed nihil in bellum, tam bella est undiq; Cella,
 Quam Fratrum concors sanctaq; vita simul:
 Quos nisi divinis videas incumbere rebus,
 Semper habent hymnos, semper in ore preces,
 Quin neque Cecropiis major honor artibus usquam,
 Nec tam nobilibus Bibliotheca libris,
 Omnibus Martinus, Cellae dignissimus Abbas,
 Vel nova constituit, vel meliora dedit.
 Nam veluti reliquos digno praeclit honore,
 Sic simul & cura praestat & ingenio.*

Cui vino vendendo Johannes Esticampianus & hanc insuper sus-
 pendit hederam, vel ob nomen Esticampianum non negligen-
 dam;

*Virtus ingenii & labor beati
 Laus Antistitis, ac patris verendi
 Splendor, gloria, dignitas, potestas,
 Qui sex condidit & dedit libellos
 Emunctos, varios, novos, probatos,
 Vix Praeconis egent tuba vel acri,
 Suntque nam splendida, culta, fatq; nota
 Cunctis Gallia quid potest, latere
 Non est divitiis, fide stiloque.*

Supra vero cum vaticinii Bennonis de Cella nostra, quod equidem
 baud verius, quam ipsa ejus de illo jactata miracula existimo, ab Emsero in-
 jecta

jecta fuerit mentio, non possum non addere & illa, quæ Historia S. Bennonis, Monachii anno 1602. excusa, pag. 8. b. de illo habet: Was diesem Heiligen (Bennoni) der Allmächtige in seinem Leben von künfftigen Dingen offenbaret / seyn allein zwey sondere Sachen zu vermelden / als da er auff ein Zeit über Land reiset / und an einem ödem Orth vil Tauben sitzen sahe / prophecehet er / wie im künfft ein neuer Orden dorthin kommen würde / durch welches Gebeth vil künden selig werden. Wie dann Otto / Marggraff zu Meissen / dem Cisterker Orden / so hernach erst angefangen / ein Closter / Cell genannt / dahin gepawet / herrlich begabet / und eingegeben.

§. 95.

Quemadmodum vero dudum Episcopi æque ac Principes Misnenses id egerant, ut & Sanctum quem haberent, quo sese jactare possent pro istius temporis religiositate, ita & Martinum nostrum maxime in aula Romana fuisse occupatum cum Episcopo Misnensi, Schleinitzio, novimus, quo Bennonem, Episcopum olim Misnensem decimum, anno 1106. ætatis suæ 96. demortuum, inter Sanctos acciperent, quod equidem anno 1523. ab Adriano VI. Pontifice, Bulla in hanc canonizationem die 31. Maii conscripta, ipsa vero canonizationis solennitate anno sequente die 16. Maii Misnæ & in Bavaria peracta, factum est, sed Martino nostro, si anno mortis ejusdem, quem Fabricius 1522. tradit, fidendum, jam mortuo.

Sane Emserus in libello *de vita Bennonis a. 1512.* Lipsiæ edito meminit, an. jam dicto 1512. laborasse illos, quorum inter erat, *Roma de Canonizatione Bennonis, nondum tamen eandem* obtinere potuisse, imo nec post annos duodecim fuisse secutam, credibile est, si odium erga Lutherum eandem non ex manibus & ore Pontificis excussisset. Ipse hoc non difficitur Papa in Bulla, in qua (Germanice versa) hæcce inter alia leguntur: Nachdem nun unsre geehrte Vorfahren / nemlich Alexander der VI. zum ersten / hernach Julius II. und folgendes Leo X. durch drey der H. R. Kirche Cardinäle / aus ihren dreyerley Ständen und Ordnungen
Q unsere

unsere Ehrwürdige Brüdere Bernharden/ Bischöffen zu Ostia des H. Creutz zu Jerusalem/ Antoni, Bischöffen zu Alba/ Priester/ und Johan Diacon SS. Cosma und Damiani Titels mit Rath/ Borwissen/ und Gutheissen ihrer Brüder/ in dero Zahl/ gleichwohl damahlen abwesend/ wir auch waren/ Anschickung gethan/ und Bevelch gegeben/ daß sie/ was von unterschiedlichen Orten in Teutschland für Erfahrung von Bischoff Bennonis Leben/ Sitten/ Leynmundt und Wunderwercken/ so sich vor und nach seinem Todt auff sein Fürbitt durch Gott begeben/ mit allen Fleiß übersehen/ examiniren/ und wie sie es befinden möchten in dem geheimen Rath umbständiglich mit trewen berichten sollten. &c. Et Autor vitæ S. Bennonis ipse hoc repetit, scribens: Was beschließlich unsers H. Bennonis Canonization oder die Erklärung in die Zahl der H. Orte/ belanget/ ist dieselbe bey dem Pabst Alexander dem VI. Julio dem II. und Leone dem X. wohl anbracht und getrieben/ auch durch etliche Cardinäle und Bischöffen/ von S. Bennonis Thun/ Leben/ und Wunderwercken/ an Orth und Enden es vonnöthen gewesen/ gewisse Erfahrung und Kundschafft aus der Pabste Verordnung eingezoget/ aber wegen ihres zeitlichen Ablebens allemal verhindert worden/ und villeicht durch sonderbahre Schickung Gottes/ so die rechte Zeit wohl weiß/ den Lutheris. Ketzern zum Spiegel einen teutschen Pabst/ Adrianum dem VI. vorbehalten hat/ der die Canonization An. Domini 1523/ laut seiner Bulla, in das Werck gerichtet. In horum ergo numero, qui Bennonis apotheosin sollicitarunt non solum, sed & qui impetrarunt eandem, fuisse Martinum nostrum quoque, documento non solum sunt Literæ ejusdem supplices ad Alexandrum VI. Papam pro Canonizatione Bennonis, ejusdemque ad venerab. ac illustre Collegium Cardinalium pro eadem impetranda, sed & Bulla Alexandri Pontificis ad Episcopum Numburgensem & Abbates Cellensem & Buchensem, qua Canonizatio Bennonis permittitur; Literæ itidem ejusdem ad Papam, quibus gratias agit pro Bennone canonizato, itemque Capituli Misnensis literæ eucharistica ad Martinum Abbatem pro expeditione Bullæ Papalis. Et quo fructus laboris sui perciperet rectius, invitatus quoque ad solennem ejus Canonizationem fuit à Capitulo Misnensi, cujus, Decani scilicet & Canonici Episcopatus Misnensis, invitatorie literæ Germanicæ, una cum Consilio D. Nicolai de Heyniz in causa Canoniza-

nonizationis Bennonis ad Martinum Abbatem adhuc hodie in Bibliotheca Lipsiensi Paulina superare, testis est Fellerus in Catalogo MStorum Bibl. Paulinae p. 310. & 311. quas forte alio tempore luci dabitur publicæ.

§. 96.

Anno MDXV. Wolfgangus Weishanius Conventor, sive Pastor Mitweidensis vixit, postea vocatus atque constitutus Parochus Gleisbergensis & vicini Monasterii Cellenensis Procurator, quæ in functione anno 1554. adhuc fuit.

Vide M. Christiani Hermanni Chronicon Mittweidenense p. 199.

§. 97.

Claruit & circa hæc tempora (MDXV.) in Cella Michael Schmelzer, Geitanus alias vocatus, ab Oppido Geita, unde oriundus erat, Prior Cœnobii veteris Cellensis per aliquot viginti annos, Liberalium Artium Magister, earundemque ibidem Professor, ac SS. Theologiæ Baccalaureus, Philosophus, Orator, Theologus, & Musicus eximius.

De eo Autor Maderianus n. LXVIII. hunc in modum: Michael Schmeltzer, natione *Theutonicus*, natus ex Oppido Beiten (*Geiten* rectius) *Provinciae Misnensis*, *Artium Magister*, S. Theol. Lipzenfis Universitatis *Baccalaureus*, *Ordinis Cisterciensis Cœnobii prædicti Veteris Cella Monachus & Prior*, vir in *Philosophia seculari* apprime doctus, & in *divinis Scripturis* plurimum eruditus, *Philosophus*, *Orator*, *Theologus*, & omnis harmoniæ *Musicus* laudatissimus, peritissimus choravles. Et cum sit profundæ inventionis & ingenii vir, variis Cellense Cœnobium exornat opusculis. Comportavit miro ingenio & brevitate viros illustriores Ordinum D. Benedicti & Cisterciensis. Scripsit insuper pro instructione fratrum juniorum, quatenus Latine assuevisset loqui, *Dialogos sex*. *Sermones* ad Clerum plures, *Epistolas* etiam plures ornatas & elegantes ad diversos, quæ volumen grande comportatæ faci-

ent.

ent. Vivit adhuc varia cotidie scribens. Eoque & redeunt Michaelis Miris laudes, quas in dedicatione saepius citata nostro Schmelzero largiter admensus est, atque tales: *Habet quoque tua Cella Michaellem Geitanum, excellentissimi ingenii virum, qui Prioris officium, ob vite sinceritatem agit, nunc ad annum vigesimum sextum, virum talem, qui dignus est venerari ob ingenij sui excellentiam ab omnibus. Is enim non solum artes, quas appellant, liberales, callet, quippe Professor earum, verum sacrarum literarum doctissimus; quodque jucundum est, ac nobile, sic res Musicas tenet, ut facile Princeps in nostris sit terris.*

§. 98.

Neque oblivioni tradendus est Michael Müris, Meurer alias dictus, Heyna, Misniae Oppido, oriundus, Cellensis Cœnobii Monachus doctissimus, Theologus, Orator & Musicus pariter insignis.

Iste quis fuerit, vel ex supra additae ejusdem Dedicatione Claudiani Mamerti de statu animæ libelli, velut ex ungve leonem, de facili licebit colligere. Non tamen pigrabimur & ista, quæ Autor Maderianus nobis de illo communicat, & hic Benevolo Lectori velut de manu in manum tradere: Michael Müris, inqviens num. LXXI, alias Meurer, natione Theutonicus, ex Heino Oppido oriundus, Ordinis Cisterciensis, Cellensis Cœnobii Monachus, vir studiosus, & literarum tum humanarum, tum divinarum lectione peritissimus, ingenio subtilis & sermone luculentus, *Philosophus, Orator, Theologus, nec non Musicus, Citharædus, Organistæque præstantissimus*, edidit infra scripta:

Compendium Musicæ Lib. I.

De S. Benedicto Orationem I.

Orationem aliam de eodem. I.

De S. Bernhardo orationem I.

De Assumptione B. Virginis I.

Carmina & Epigrammata quoque varia.

Vivit adhuc in prædicto Cellensi Monasterio, quotidie nova edidens 1541. (vitium typothetæ est, & 1514. esse debet.) Sed instar omnium nobis id sit elogium, quod magnus literaturæ labentis repara-

parator, Petrus Mosellanus, & ipse Monachus Cellensis olim, ut supra ex *Michaelis Müris* Epistola monuimus, postea in Abbatem Portensem electus, (quod & insignem nostro Cœnobio cedit in honorem) tribuit in supra adducta epistola *ipsi, magni nempe & literarum & pietatis cultoris, hominisq; plane dignissimi, cui certatim faveant docti & boni omnes.*

§. 99.

Anno MDXVIII. Misnæ die 19. Kal. Febr. mortuus Henricus Schleinicius, Georgii, Ducis Saxoniae, Marschallus, cognomento cœcus, in domo filii sui Ernesti, Misnensis & Pragensis Præpositi, qui vivus magnas contentiones cum Henrico Duce sustinuit, in Cœnobio vetero-Cellensi fuit humatus.

Testem hujus non solum habeo Monachum Pirnensem, sed & Fabricium in *Annalibus Misnensibus* p. 81.

§. 100.

Anno MDXXII. mense Martio obiit Martinus de Lochau, Abbas vetero-Cellensis famosissimus, ibidem sepultus.

Id non solum testatur Catalogus MStus Abbatum Cellensium, sed & ipse Fabricius in *Annalibus Misnensibus* ad h. a. p. 83: *Anno 1522. Abbas Martinus vetero-Cellensis; usus in hac urbe Medicorum opera, cum morbus auctior indices fieret ad suos relatus moritur mense Martio.* Usus eundem in urbe Misnensi Medicina, exinde credibile magis redditur, quod & domum propriam ibidem habuerit, quam, peste Lipsiæ faviente, Petrus Mosellanus, qui interea Misnam se receperat, incoluerat, ibique Gregorii Nazianzeni de Theologia quinque libros in linguam latinam transtulerat, quæ postea domus in commodationem Rectorum Ludi illustris cessit, illique dicata in hunc usque diem mansit. Vid. *Fabric. Annal. Misn. p. 81.* Magnus ergo hic Auditorum Fautor & Pater ereptus fuit non solum Cellensi, sed & Lipsiensi Collegio Bernhardi, quod, ut supra audivimus, pro Fratribus Cisterciensis Ordinis ibidem extruxerat, multosque tum hic tum

illic spectatæ eruditionis ac vitæ Monachos undiquaque evocaverat; quod & B. Fellerus in laudibus ejusdem posuit in de Cygnis quasimodogenitis lit. B. 2. Ubi tamen prætermittere non possum, quin moneam, hallucinari B. Dn. Fellerum, quando & Vincentium Grunckum in Cellam à Martino de Lochau vocatum existimat, quod sane temporis ratio curatius habita non permittit, cum ille sub initium 15. hic vero sub initium 16. seculi vixerit, seculi intervallo adeoque invicem disjuncti fuerint, & forte Mosellanum Beatus Vir in mente habuerit. Epitaphii loco ipsi dabimus, quæ Autor Maderianus de illo literis consignavit: Martinus de Lochau, moribus & genere nobilis, natione Theutonicus, insignis Theologiæ Doctor, Lipzensis Universitatis Alumnus, Abbas modo veteris Cellæ dignissimus, qui quemadmodum Cænobium suum Cellense utilioribus ædificiis, ita etiam fratres suos, quos sub se habet, numero plusquam octoginta, & vita & moribus disciplinaque regulari ac variis literarum studiis tum humanis, tum divinis exornari curat. Ob eam rem maximis impensis ampliavit novis structuris D. Bernhardi Lipsiæ Collegium, Vir inter Prælatos Germaniæ magnæ & famosissimæ authoritatis, ac invictæ largitatis homo, Cisterciensis Ordinis ornamentum, decus & corona. Qui cum perspicacis & ingenii & doctrinæ vir sit, plures (& præcipue ad fratres suos) habuit tum ore tum scripto sermones elegantissimos, potissimum cum adhuc cura Regiminis & pastoralis sollicitudine obrutus non esset; Extant ejus sermones & collationes cum aliis. Nec mirum videri debet alicui, quod viri nostræ tempestatis docti, præsidentes locis Religiosorum, non plura scribant; cum sit plusquam satis, bene & utiliter aliis præfuisse, quam multos libros edidisse: præsertim cum plures malitia temporum, & hominum infestatione præpediantur. Claret adhuc in Cellensi suo Monasterio Misnensis Diœcesis, suos semper meliores efficiens, anno 1514. sub Maximiliano Rom. Imp. & Leone P. P. hujus nominis X.

§. 101.

Anno MDXXI. Nobilis Wolffgangus Marschallus in Rittwitz obiit, Vetro-Cellæ sepultus.

Epita-

Epitaphium, quod olim ibidem accepit, ita habuit: NACH CHRISTI GEBURTH MDXXI. DEN VIII. TAGK NACH CORPORIS CRISTI IST VORSCIDN DR GESTRENGE UNDE FHESTE WOLFF MARSCHALCK UF RITWITZ H. B. DEM GOT GENODE. Insignia ejus erant duæ forfices, quibus oves tonderi solent. Rittwitz vero Oschazenſis præfecturæ pagus est, intra Dœbelam & Oschazium situs, quod olim Durrfeldiorum quoque fuit.

§. 102.

Martino demortuo anno MDXXII, ipsi successit Paulus Amnicola, (vel Riparius, ut quandoque appellatum deprehendi, vel Bachman alias dictus) patria Chemnizensis, Artium Magister, Monachus, Procurator & Syndicus Cellensis primum, dehinc Abbas factus & Cisterciensis Ordinis Commissarius, qui multis scriptis publicis Luthero sese opposuit, iisque acerbissimis, vano attamen ausu ac plane ridiculo, multum patrocinio Johannis, Præsulis Misnensis, ad faciendum id incitatus & adjutus.

Lotricis filium Autor anonymus Catalogi Abbatum Cellensium nobis eundem prodit, *Chemniciog, oriundum*, cujus Patriam vero Autor Maderianus plane tacet. Errorem ergo esse oportet, quando illum B. Dn. Fellerus *Roswinensem* pronunciat, scribens in *Cygnis suis quasimodogenitis* Lit. A. 3: *Protulit Roswinum Paulum Bachman, ultimum Cella veteris Abbatem, alias Riparium dictum, qui in Scriptis contra Lutherum Paulum Amnicolam se quoque vocavit. Quod rursus ex omni parte se non ita habet. Nam hic Amnicola, sive Riparius, non ultimum Cellensem egit Abbatem, sed potius Andreas Schmidewaldus, ut mox audiemus, ut adeo ille penultimus fuerit Abbas. Dehinc eum Chemnitio fuisse oriundum, indicio clarissimo sunt sua scripta, in quibus se ipsum Kemnicianum toties scribit. Quod lotricis fuerit filius, si penes Autorem istum fides est, id equidem dignitati ejusdem nihil derogare novimus, modo non scriptis ostendisset, ultra vulgi fecem*

fecem non sapuisse. Summariter suspensoque iudicio comprehendere omnia videtur, non sine aculeo tamen, *Monachus Pirnensis*, scribens: Paulus Abt zu Czele schrieb wieder den Abtrünnigen Münch Werten Luthern. Equidem utriusque controversias hic excutere non est animus, hoc tamen præterire non possum, hunc ipsum *Bachmannum* putidissimi illius mendacii, quasi *Lutherus* fassus fuerit, se a Diabolo in disputatione quadam de Missæ Sacrificio, quod per quindecim annos tamen administrasset, fuisse convictum, & quod ex ea didicerit, Missam non esse sacrificium, fuisse autorē. Siquidem *Cochleus*, in historia a. 1534. f. 262. & 280. Lutherum aggrediens, refert, quæ *Paulus Bachmannus*, Abbas veteris Cellæ apud Nossenam, pro Missa contra Lutherum scripserit, inter alia convitiatus, quod cum de divina revelatione aut visione nunquam gloriatus sit; sæpe tamen commercium cum Diabolo jactaverit, & jam fateatur, hunc præceptorem suum esse, & quo didicerit, nihil boni esse in Missa. Quod ipsum a *Bachmanno*, & postea a *Cochleo*, ad *Bachmannum* provocante, proterve, & nemine tunc æstimante, prolatum mendacium, impudentissime postea renovarunt *Surius*, *Gretserus*, *Tannerus*, *Schererus*, *Vetterus*, *Serarius*, *Keddius*, *Crucius*, *Becanus*, *Cornelius a Lapide*, & recentissime *Cordemoys*, *Arnaldus*, & *Bossuetus*. Sed dudum quoque jam est, quod teterrimi hujus scommatis vanitatem ostenderint non solum nostrates Theologi, *Jacobus Heilbrunnerus*, *Fridericus Balduinus*, *Georgius Zemannus*, *Johan. Gerhardus*, *Gasspar Erasmus Brochmandus*, *Johannes Mullerus*, *Erasmus Gruberus*, sed peculiari dissertatione etiam vir summus *Vitus Ludovicus a Seckendorff*, quam integro libello, quod hoc mendacio ille vit *Abbas Cordemoys*, opposuit, cujus contenta deinceps concise in æterno suo de Lutheranismi opere Lib. I. p. 166. 167. seqq. repetit, ubi cum primis originem hujus mendacii *Bachmanno*, quem insulsissimi & maledicentissimi epitheto mactat, ex re & vero vindicavit, secus ac in edita jam ante aliquot annos Dissertatione fecerat, *Cochlæi* cum nondum primam inspexerat editionem. Ex titulis vero Scriptorum, inconditorum plane, ac convitiis plenissimorum, quæ contra Lutherum (qui eum plane sprexit nec responso dignatus est ad nonnulla) emisit, cognoscitur facile, jure omni hoc epitheton a summo *Seckendorffio* tulisse, & sequentes sunt:

1. *Rosarium Rythmicum cuncta Dei beneficia succincte complectens, incipit:*
Cujus immensa bonitas; omnia edidit prudenter,
Ob id agamus gratias; ipsam laudantes instanter
Autor Maderianus.
2. *Hymnum, cujus initium:*
Virgo Vestalis, quæ te sponondisti.
Autor Mader. Immaculatam sponsam fore Christi.
3. *In laudem Cælibatus ad Moniales.*
Autor Mader.
4. *Sermones complures in Festivitatibus ad Fratres.*
Autor Mader.
5. *Rythmos consolatorios, præcipue rebus in adversis.*
Autor Maderianus.
6. *Patientia specularis in laudem B. Jobi.*
Autor Mader.
7. *Paulus Amnicola Kemnicianus* wieder das wilde geiffernde Eberschwein
Luthern/ so mit seinem Niesel umzustossen sucht die Canonisation
S. Bennonis, Bischoffs zu Meissen. A. 1524. 4t. Exstat in Bibliotheca
Cygnea.
8. *Zu Errettung den schwachen Ordens-Personen/ so vñt zu dysen fehrl
lichen bösen Gottlosen Zenten schwerlich betrübt und angefochten
werden durch falsche verführliche Lere oder Schrift eyn tröstliche
Rede Paulus Amnicola. 1524. Dresden 4to.*
9. *Von Ceremonien der Kirchen/ das ist / von äusserlichen Dienste
Gottes/oder von seiblicher Übung göttlicher Aembter. Appendix
von Priesterlichen Celibat oder Keuschheit durch den Apt zur Altten
Zelle. Gedruckt zu Leipzig durch Nicol Wolrab 1537. in 8. (9.
Bogen.)*
10. *De auctoritate Papæ. Simlerus.*
11. *De operum meritis. Simlerus.*
12. *De Missa. Simlerus.*
13. *De conjugio. Simlerus.*
14. *De Invocatione Sanctorum. Simlerus.*
15. *De votis Monasticis. Simlerus.*

16. *De jejunio.* Simlerus.

17. *De una specie Sacramenti.* Simlerus.

18. *De conjugio Sacerdotum.* Simlerus.

§. 103.

Anno MDXXIV. Ado, Portza dictus, cum nonnullis aliis ex hoc Coenobio Monachis ad Lutheri castra transit.

Debemus hoc Pirnensi Monacho, scribenti: *Anno MCCCCXXIV. apostasirte Ato der Portza sambt etlichen.* Quale nomen proprium sit *Portza* non satis capio, nisi sit ex iis, quorum frequens occurrit mentio in antiquioribus diplomatibus, nobilibus scilicet de *Porza* seu *Portzig* dictis. Siquidem non solum anno 1323. *Petrus dictus Portzig*, vel, ut anno 1334. vocatur, *Petrus Portzich*, Friderici Gravis Aulae Marefchallus, sed & *Johannes Pozle* Decanus Misnensis, qui anno 1394. vixit, jam mihi succurrunt.

§. 104.

An. MDXXVIII. Paulus, Abbas Cellensis, Civibus Roswinensibus leges, statuta, & consuetudines suas oppidanis circa hereditates sequenti notitia confirmavit:

WIR PAULUS Ayt zur Zellen bekennen und thun kund vor uns und vnsere Nachkommende/ und sonst gegen mannigl. das uns vnsere Unterthanen und lieben getreuen Bürgern. Rath und gemeine Einwohner vnserer Stadt Roswein hochfleissig angelangt und gebethen haben/nachdem sie ihz eine Ordnung und Satzung an statt vorigen dritten Theils / wie zu vorn zwischen Ehleuten / Mann und Weib / auff dero eines tödtl. Abgang gegen derselbigen Kinder / Eltern / oder andrer ihrer Freundschaft / mit den erworbenen / oder zugebrachten Güthern allenthalben sol gehalten werden/bey dem Durchlauchten Hochgeb. Fürsten und Herrn / Herrn Georgen / Herzogen zu Sachsen / Land-Gr. in Düringen und Margg. zu Meissen/ vnsern Gnädigen Herrn / von neuen erlangt und ausgewonnen haben / das wir / als ihr Erb- und Oberherr / umb mehrer Sicherheit und Bestandes willen / die auch mitte wolten cräfftigen / confirmiren und bestatigen

gen helfen. Sieweil wir dann in diesen und allen andern / was gute Ordnunge und Sakunge belangt / und zu ihrem Nutz und besten ge- reichen sol / ihnen allzeit mit Gunst und Förderung geneigt seyn / haben wir ihnen solch ihre Bitte nicht versagen / sondern vnßern Gunst und Consens zu solcher aufgerichteten Ordnung geben / und die mit confir- miren und bestätigen wollen. Inmassen wir es dann hiermit und in Krafft dieser vnßrer Schrift gegenwärtigl. confirmiren und bestäti- gen / hierauff begehrende / auch ernstigl. befehlende / daß die in allen ihren Clausulen / Puncten und Articulen nach / vermöge des Fürstl. besiegelten Originals, von iezigen und allen andern nachkommenden Bürgern und Einwohnern zu künfftiger ewiger Zeit also und nicht anders / stät / vest und unverbrüchl. gehalten / und selbigen stracks nach- gegangen werde. Treulich und sonder Befehrd.

Zu Brkund mit vnßern / der Epten Insiegel befestigt / und ge- geben in obgenanntem vnßern Kloster / Donnerstages nach dem Son- tage Cantate. der Geburth Christi im 1528sten Jahre.

§. 105.

Anno MDXXXIII, Petro, Abbate Portensi, demortuo electioni novi Abbatis Paulum, Cellensem nostrum Ab- batem, Dux Georgius interesse voluit.

Literas propterea has ad Monasterium Portense Dux Georgius ablegaverat:

Würdige / liebe / andächtige / wir stellen in keinen Zweiffel / eüch ist wohl wissentlich / welcher gestalt wir den Ehrwürdigen / unsern lieben andäch- tigen und Rath / Herrn Julium Pflug / Thum-Probst zu Zeitz / in Sachen / einen neuen Abt bey euch belangende / abgefertiget / und unsere Meinung anzeigen lassen. Und ist nachmals unser Beger / wollet euch zur Wahl nunmahls geschickt machen / und solches dem Ehrwürdigen / unsern lieben andächtigen / Herrn Paulo / Abt zur Cellen / zeitlichen vermelden / den wir auch gerne darbey sehen und haben wollen / und euch allenthalben hierinne voriges unsers Befehls verhalten / und keines weges etwas darinne verhindern lassen. In dem thut ihr unsere genß- liche Meinung. Geben in Dresden Sonntags Bartholomäi. An. 1533.

Ad quas ita respondit Paulus:

*Præcharissimis ac Deo devotis Fratribus,
Priori, Senioribus ac Conventui insignis,
Cœnobij Portani*

Sola salus servire Deo; reliqua omnia fraudes.

Charissimi Fratres. Quale a Catholico Principe nostro Georgio, Duce Saxoniae, Mandatum acceperimus, binis ejus literis una missis, intelligetis, vestri erit muneris hac de re certiores nos reddere. Et quam optime valete. Ex Veteri Cella 2. Feria post Bartholomæi Apostoli Anno 1533.

Paulus, Abbas veteris Cella, Ordinis Commissarius.

Venit ergo jussu Principis (referente Justino Pertuchio in Chronico Portensi, p. 187. & sequ. cui & literas has debemus,) Dominica ante Ægidii Paulus Portam cum novem equis, comitibus vero & ministris undecim, qui more consveto electo ibidem Petro, istius Cœnobii Priore, feria quinta rursus discessit, donatus ab Abbate novo Portensi 10. Joachimicis, Capellanus vero ipsius uno floreno, Notarius uno floreno, coquus uno floreno, auriga semi floreno, totidemque famulo ejusdem, ex quo frugalitas istius temporis non obscure colligitur.

§. 106.

Circa hæc tempora Antonius Margarita ex nobili Judæorum familia, quæ Pragæ sedem habuit, nostram Religionem amplectens, Luthero præprimis charus exstitit, ac insigni, quod Judaismum detegit, scripto inclaruit. Docuerat ille anno 1532. per annum & dimidium Misnæ Theologiam, eandemque postea per annum in Cellensi professus est Cœnobio, Lipsiam hinc discedens, Ebraicam linguam, cum maxime discipulis tradidit, a quo tunc temporis & D. Bernhardus Zieglerus in eadem fuit institutus.

Autor Catalogi Abbatum Cellensium margini hoc plurimam partem adscripserat, atque his conceptis verbis: Antonius Margarita hat profitirt zu Meissen ein und ein halb Jar/ in der Celle 1. Jar/ darnach zu Selpzig kommen/ da hat D. Ziegler sein Ebraeam Linguam von

von ihm studiret. Consentitque cum hoc partim, quod Fabricius narrat in Annalibus p. 100. & Simlerus in Bibliotheca Gesneriana.

§. 107.

Anno MDXXXV. Obiit Abbas Paulus Amnicola sive Bachmannus.

Mortem una cum Scriptis quibusdam suis ita tradit *Josias Simlerus* in Bibliotheca Gesneriana: *Pauli Amnicolæ, Cellæ veteris Abbatis, multi tractatus & opuscula scripta contra Lutherum de votis Monasticis, de Missa de conjugio, de invocatione Sanctorum, de una specie Sacramenti, de auctoritate Papæ, de operum meritis, de conjugio sacerdotum, obiit 1535.* Cæterum de vitæ ejus ratione, antequam in Abbatem fuerat electus, hæc nobis reliquit *Autor Maderianus* n. LXXII: *Paulus Riparius, alias Bachman, natione Theutonicus, Patria - - - studio & disciplina Lipzensis, Monasterii veteris Cellæ Cisterciensis Ordinis Misnensis Diœcesis Cœnobita, Procurator & Syndicus, Artiumque bonarum Magister insignis, vir ingenio præditus acuto & perspicaci, & claro insignitus eloquio. Et cum sit literarum studiosissimus, in agilibus nihilominus & externis rebus causisque Monasterii tractandis & expediendis plurimum velox & expeditus. Retulit equidem mihi, se ob causam quandam satis arduam, quater & decies Cistercium ex Alemannia petiisse, & diligenter ac fideliter negotium sibi commissum executum fuisse. Cum itaque & metro & prosa satis exercitatus sit, scripsit nonnulla devotionis rhythmicæ opuscula.* Quod *Autor* ille ipsum de facili expeditione rerum, quarumvis & agilitate commendat, ejus documentum quoque esse potest constructio domus Abbatis (*Abtey*) in Oppido Roswino, splendidi satis ac commodi pro tempore illo ædificii.

§. 108.

Anno MDXXXV. Paulo e vivis erepto, successor ejusdem per electionem factus est *Andreas Schmidewaldus*,

Roswinēsis, vel, ut alias audit, Ruspensis, ultimus perin-
clyti hujus Monasterii Abbas, qui memoriam sui præcipue
conciuibus suis insigni Legato, quod hodie adhuc pæpe-
res ex familia ipsius percipiunt, reliquit, anno 1586. de-
mortuus.

Exstruxit ille etiam nonnulla Hennersdorffii *edificia*, & *eximi-
um Templi ornatum* suo ære comparatum, eo *donaverat*, ultimum quo-
que ejusdem loci *Pastorem* Catholicum constituerat, postea primum
factum etiam Lutheranum. Illum vero paulo ante *Augusti* Electo-
ris Saxonie mortem an. 1586. obiisse, alicubi me legisse memini.

§. 109.

Anno MD XLVIII. die 16. Novembris ab Electore
Mauritio generalis Theologorum Conventus Cellæ de
accipiendo aut rejiciendo libro, qui interim nomen ge-
rebat, institutus legitur, quo omnes, qui Torgaviæ antea
congregati fuerant, convenerunt Georgius scilicet Prin-
ceps Anhaltinus, Philippus Melanchthon, D. Caspar Cru-
ciger, Johannes Försterus, D. Joh. Pfeffingerus, D. Ge-
org Major, Daniel Greferus, Caspar Zeunerus, Antonius
Lauterbachius, ubi, cum in doctrina cedere non possent,
deliberatum saltem fuit, an in adiaphoris & ceremoniis da-
re aliquid adversariis queamus: sed re in utramque partem
ventilata, ne sic quidem ad optatum perducere finem res po-
tuit, sed certæ annotationes saltem ad Librum illum fuere
compositæ, ac decretum simul fuit, se responsuros Impe-
ratori & acceptionem libri interim deprecatorios.

Sunt alii, qui 10. Aprilis id factum tradunt, sed falso. Videatur
Fabricius in Annalibus Misn. p. 98. qui tamen Pfeffingerum, Ma-
jorem, & Zeunerum omittit. Faustus in Geneal. Sax. p. 224. 226.
Möllerus in Chron. Friberg. Annalibus p. 245. 246. Melanchthon
in Epistolis ad Camerar. p. 591, Greferi vita p. 79. Mulleri Anna-
les Saxon. p. 113.

§. 110.

Eodem anno MD XLVIII, Monasterio in profanos usus converſo, Præfectus Cellenſis & Chemnizenſis factus eſt Wolffgangus de Schönberg, Toparcha in Nuenſorga, Knautheyn & Franckenberg.

Hujuſteſtis eſt P. M. Sagittarius in ſplendore Familiæ Schönbergicæ p. 15.

§. 111.

Eodem Anno MDXLVIII. Johannes Hellwigius, Monachus diu antea vetero-Cellenſis, Fribergæ Catecheta, & qui à maridie ſemper in Templo ad S. Petrum concionetur, conſtitutus eſt.

Confer Mölleri Chron. Fribergenſe p. 266.

§. 112.

Circa annum MDXLVIII. vel ſequentibus annis Elector Mauritius, commodum Civium Dresdenſium publicum promoturus, inter alia prædium Leubniz, quod olim ad Cellam veterem ſpectaverat, cum aliis adhuc pagis Strehla, Goppela, Goſterizio, Torna, Reigio, & Gompiz, nonnullisqve ſubditis in Krebs cum omni iuriſdictione (excepto ſuperiori in Krebs, quæ ad Pirnam pertinuit) Senatui Dresdenſi jure hæreditario conceſſit.

Vid. Weckius Chron. Dresd. p. 192.

§. 113.

Anno MDL, Monasterio Grimmerſi in Scholam provincialem Mauritiæ Electoris juffu & auſpiciis immutato, primus Rector eidem præfectus fuit Adamus Siberus, Administrator vero rerum Oeconomicarum (Schul-Verwalter) primus Wolffgangus Drechſlerus, qui in vetero-Cellenſi Cœnobio priorem antea egerat.

Debeo hoc Mſto Chronico Grimmerſi

§. 114

Anno MD XCI, die 21. Junii Valentinus Roth / Faber lignarius Noffensis, hora duodecima meridiana in Cella mole muri labentis, in quo disjiciendo erat occupatus, obrutus, occubuit, justo sine dubio Dei judicio, cum per annos 22. sacra Coena non fuisset usus, causatus, semel tantum, cum ægrotasset, à Pastore suo Jacobo Geyero fuisse invisum, neque tamen apud Successorem illius eandem desiderasset, sæpiusculè licet ab ipso (M. Paulo Facklero) admonitus, id facturum se esse promississet. Corpore ejus sublato & in magidem reposito, illa media disrupta est, signoque per campanam ad funus ducendum dato, pistillum fractum fuit, nocte quoque præcedente dieque sequente vi magna ventorum audita,

M. Pauli Fackleri est relatio, quam Ecclesiæ libro istius loci intulit,

Anno MDCLXXVI, die 21. Augusti Johannis Georgius II. Elector Saxoniae pietate in cineres & ossa Majorum suorum motus, Wolffgango Rudolffo ab Ende in Ehrenberg, Wolffgango Casparo de Klengel in Naundorff, & Antonio Weckio mandatum dedit, ut sepulchra & Epitaphia illorum in Cellæ ruinis investigarent, repertaque, ut melius cubent, facerent, exstructo posthinc novo etiam istic loci sacello, quod hodie adhuc visitur. Quod quæ ratione fuerit executum, supra p. 23. adducta illorum relatio docet plenius.

Et tantum de origine, progressu, & excidio hujus Cœnobii hætenus mihi innotuit, restat ut Catalogum Abbatum, quousque equevidem illi mihi certo innotuerunt, subjungam.

Series Abbatum Veteris Cellæ

Non solum, ut Fabricius eandem olim descriptam accepit, sed etiam uti in ipsa Dissertatione passim illorum mentio facta est.

1. *Henricus de Fulda, de quo vide supra p. 16. 17. 18. 19, ad annum 1162, 1175, 1181.*
2. *Witi-*

2. *Witilibus (Wittichius) de Isenach*, Abbas secundus, Catal. Abb. MSt.
3. *Lutigerus I.* Abbas tertius, de quo *Autor Maderianus* num. LXXIII. Lit. F. 2. quod supra inferere obliti sumus, hic vero non possumus non addere, sequentia memoriae prodidit. *Ludigerus*, Abbas tertius *Cænobii Veteris-Cellæ*, vir usque quaque doctissimus, & divinarum Scripturarum scrutator ac Doctor profundissimus, scripsit in tribus Voluminibus sermones celebres spectatæ doctrinæ, orthodoxos, Ecclesiasticosque stilo suo Doctores insecutus, in quibus divino & tereso eloquio plerasque divinæ Scripturæ difficultates, latentesque sensus sub vario subtilis interpretamento luculenter resolvit. In quibus revera declamationibus, qualis vir iste, & quanta devotionis, compunctionis, charitatis, zeli, pietatis, humilitatis, perfectæque virtutis fuerit, dilucide a quoque venari potest. Fertur, quod de Ordine Canonorum, quos Regulares appellant, ad Cistercienses transmigravit. Claruit 1125. Quæ Epocha tamen sic recte se non habere potest, cum Monasterium 1175. fuerit perfectum, ille vero tertium Abbatem ibidem egerit; sequitur ergo, quod minimum 1225. esse debeat. *Michael Miris*, Monachus Cellensis, in supra laudatâ Dedicatione ita ejus decantat laudes: *Habuit ea virum cum doctrina, tum sanctitate, conspicuum, venerabilem Patrem Lutigerum, quondam Abbatem, cujus Homilias adeo cuncti, qui vident, suspiciunt, quo pari voce conclament omnes, nil cum differre mellifluo suo genere dicendi a veris magnisque illis dicendi Doctoribus, Hieronymo, Augustino, Bernhardo, & aliis. Hujus ut in lucem veniant opera, summopere curandum erit. Et Josias Simlerus in Bibliotheca Gesneriana sequentibus ejusdem Scriptorum p. 460. meminit: Ludigeri, tertii Abbatis Cellensis in Misnia, Sermones festivos, item per diversa anni tempora, Ejusdem Liber Azymorum, Oratio de S. Bernhardo. Vide supra p. 37. 38. 45.*
4. *Mattheus* vixit 1200. p. 34. sub eo Tammo Prior, Gerardus Cellarius, Ludigerus Monachus.
5. *Henricus*, patria Schmollensis.
6. *Bernhardus* vixit a. 1216. cujus supra p. 39. §. 29. mentio est facta.
7. *Wilhelmus* de Torga, obiit 1219. vide supra §. 30. p. 39.
8. *Ludigerus II.* vixit. 1224. p. 45.
9. *Theodericus*. Catal. Abb. MStus.

10. *Bernhardus*, Catal. Abb. MS.
11. *Gerhardus*, Catal. MSt. Abb.
12. *Martinus*, Catal. MStus Abb.
13. *Johannes*, Catalogus MStus Abb.
14. *Matthias*, vixit 1267. p. 50.
15. *Henricus*. Cat. MSt.
16. *Burchardus*, vixit 1279. 1283. p. 55. 56. 59.
17. *Fridericus*, Cat. MStus Abb.
18. *Cornelius*, vixit 1320. p. 77.
19. *Henricus*, Catal. MS. Abb.
20. *Witigo*, Abbas 1380. p. 88. 89. 90. 91.
21. *Burchardus*, vixit anno 1383. p. 92.
22. *Antonius de Mittweida*, vix. 1388. circa 1390. abdicavit officio p. 92. 93.
23. *Franciscus*, vixit 1394. p. 93. adeoque illa, quæ supra ad annum 1388. p. 92. dixi, potius de anno 1398. intelligenda esse reor, quam tamen epocham Dn. Knauthius ita mihi communicavit.
24. *Henricus*, Oederanus. Vixit 1414. p. 97.
25. *Johannes de Honsberg*. vixit 1451. 1464. p. 106.
26. *Conradus a Schönberg*, obiit 1469. p. 106.
27. *Johannus de Mochau vel Meca*, an. 1470. a Monachis occisus p. 107.
28. *Witigo* de Miltiz. Catal. MStus Abb.
29. *Franciscus*, Fribergensis, Catal. MStus Abb.
30. *Johannes*, Hirsbergensis. Hic vixit 1488. p. 107. 108.
31. *Leonbardus Steinmetzius*, Ostrofrancus, vix. 1499. p. 108. Cat. MSt.
32. *Martinus de Lochau*, Gente ac mente nobilis, obiit 1522. p. 110.
33. *Paulus Bachmannus*, sive *Amnicola*, Chemnicensis, anno 1522. electus, obiit 1535.
34. *Andreas Schmidewaldus*, Roswinensis, electus 1535. obiit. 1586.

F I N I S.

Schlegel, Christian,

Christiani Schlegelii De Cella Veteri, Ditionis Ac Diœceseos Misnensis
Inclyto Quondam Cisterciensis Ordinis Monasterio, Ac Illustri Marchionum
Misnensium Conditorio Apospasmation Monumentis quibusdam æri incisis,
Nummis, ac Sigillis illustratum

Dresden [1703]

4 Diss. 105#Beibd.1

urn:nbn:de:bvb:12-bsb10641265-1

VD18 14584573